

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra Statistiky

Diplomová práce

Statistický pohled na integraci cizinců do české společnosti

Andrea Svitáková

© 2018 ČZU v Praze

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Andrea Svitáková

Veřejná správa a regionální rozvoj

Název práce

Statistický pohled na integraci cizinců do české společnosti

Název anglicky

Statistical view on integration of foreigners into Czech society

Cíle práce

Ekonomické aktivity – tedy výkon práce nebo podnikání na území ČR – jsou jednou z nejčastějších příčin příchodu cizinců do České republiky. Zaměstnání či podnikání je důležitým předpokladem ekonomicky a sociálně soběstačného života cizinců v ČR, a tedy i jejich úspěšné integrace do české společnosti. Cílem diplomové práce je statistická analýza vývoje počtu a struktury cizinců a jejich integrace do české společnosti. Studentka se zaměří zejména na strukturu cizinců z hlediska jejich země původu. Ve svých analýzách se bude opírat především o časové řady publikované Českým statistickým úřadem, ale rovněž provede rozbor primárních dat – postojů české veřejnosti k trvalému usazování cizinců, přičemž bude vycházet z dat získaných z průzkumů veřejného mínění (výzkum Naše společnost) realizovaných Centrem pro výzkumy veřejného mínění Sociologického ústavu AV ČR.

Metodika

Data potřebná pro statistickou analýzu studentka dohledá z datové základny Českého statistického úřadu a Ministerstva vnitra ČR. K analýze sekundárních dat bude využito vybraných statistických metod analýzy časových řad. Bude provedena grafická analýza a dynamika změn bude popsána pomocí vybraných elementárních charakteristik časových řad. S ohledem na vývoj vybraných ukazatelů budou zvoleny vhodné interpolační a extrapolací metody. Primární data získaná z průzkumů veřejného mínění (výzkum Naše společnost) realizovaných Centrem pro výzkumy veřejného mínění Sociologického ústavu AV ČR budou vyhodnocena pomocí vhodných metod analýzy kvalitativních znaků. V rámci asociačních a kontingenčních tabulek budou pak testovány vyslovené hypotézy a s ohledem na povahu získaných dat bude studentka hodnotit i vývoj názorů české veřejnosti v čase. Analýza časových řad i analýza kvalitativních znaků bude provedena s využitím specializovaného statistického softwaru.

Doporučený rozsah práce

60 – 80 stran

Klíčová slova

Cizinec, migrace, státní občanství, ekonomická aktivita, integrace, časová řada, veřejné mínění, kontingenční tabulka, ČR.

Doporučené zdroje informací

- DRBOHLAV, D.: Migrace a (i)migranti v Česku: kdo jsme, odkud přicházíme, kam jdeme?. Vyd. 1. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2010, 207 s. Studie (Sociologické nakladatelství), sv. 66. ISBN 978-807-4190-391.
- DRBOHLAV, M., KUČERA, D.: Vietnamci v Čechách jak je známe i neznáme, aneb, (Ne)zdravá konkurence. Praha: Prime Safety, 2012. ISBN 9788090390645.
- FRANC, A.: Hlavní tendence ve vývoji pracovních migrací v České republice. 1. vyd. Brno: Centrum výzkumu konkurenční schopnosti české ekonomiky, 2006. 27 s. WP č. 22. ISSN 1801-4496.
- HINDLS, R., HRONOVÁ, S., SEGER, J., FISCHER, J.: Statistika pro ekonomy. Praha, Professional publishing, 2009. ISBN 978-80-86946-43-6.
- HLADÍK, J.: Multikulturní výchova : socializace a integrace menšin. Zlín : Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2006, 73 str. ISBN 80-7318-434-9.
- JARCOVSKÁ, L.: Etnická rozmanitost ve škole: stejnost v různosti. Praha: Portál, 2015. ISBN 9788026207924.
- KÁBA, B., SVATOŠOVÁ, L. Statistické nástroje ekonomického výzkumu. 1. vydání. Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., Plzeň. 2012. 176 s. ISBN 978-80-7380-359-9.
- ŠIŠKOVÁ, T.: Menšiny a migranti v České republice: My a oni v multikulturní společnosti 21. století. Praha : Portál, 2001, 188 str. ISBN 80-7178-648-9.
- ŠTICA, P.: Etika a migrace: Vybrané otázky současné imigrace a imigrační politiky. Ostrava: Moravapress, 2014. ISBN 9788087853207.
- Uherek, Z.: Migrace do České republiky, sociální integrace a lokální společnosti v zemích původu. Praha : Etnologický ústav AV ČR, 2004, 203 str. ISBN 80-85010-69-0.
-

Předběžný termín obhajoby

2017/18 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Radka Procházková, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra statistiky

Elektronicky schváleno dne 12. 2. 2018

prof. Ing. Libuše Svatošová, CSc.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 20. 2. 2018

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 27. 03. 2018

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Statistický pohled na integraci cizinců do české společnosti" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 28.3.2018 _____

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala paní Ing. Radce Procházkové, Ph. D za vstřícnost, ochotu a veškeré rady, které mi poskytla při zpracování mé diplomové práce. Dále bych ráda poděkovala i všem, kteří mě při mém studiu podporovali.

Statistický pohled na integraci cizinců do české společnosti

Abstrakt

Diplomová práce se zabývá integrací cizinců do české společnosti a to především z hlediska jejich ekonomických aktivit. Teoretická část upravuje právní postavení pobytu, zaměstnání a podnikání cizinců v ČR, příčiny a důsledky mezinárodní migrace a integraci cizinců s jejich možnými bariérami. Praktická část práce je rozdělena do dvou částí, přičemž první z nich čerpá z dat poskytovaných Českým statistickým úřadem a popisuje vývoj i strukturu cizinců, kteří jsou v ČR zaměstnaní nebo podnikají. V této části práce je využíváno především analýzy časových řad, na jejímž základě je provedena predikce na období 2017 – 2020. Vývoj počtu cizinců evidovaných úřady práce i živnostenskými úřady pozvolna stoupá a obdobný vývoj je očekáván i do budoucna. Zatímco na českém trhu práce převažují občané Evropské unie, občané třetích zemí v ČR více podnikají. Druhá část práce pak čerpá z dat Centra pro výzkum veřejného mínění, z konkrétního výzkumu „Naše společnost“. Tato část práce se zabývá názory české veřejnosti na cizince žijící v České republice a na jejich ekonomické aktivity. Pomocí kontingenčních tabulek byl posuzován vliv 4 faktorů (pohlaví, věku, vzdělání a příjmu) na rozdílnost názorů české populace na cizince. Byla prokázána statisticky významná závislost názorů české veřejnosti týkajících se cizinců na faktorech věk, vzdělání a příjem.

Klíčová slova: cizinec, zaměstnání, podnikání, migrace, Česká republika, integrace, národnost

Statistical view on integration of foreigners into Czech society

Abstract

This diploma thesis deals with the integration of foreigners into the Czech society, especially from the point of view of their economic activities. The theoretical part describes the legal status of residence, employment and business of foreigners in the Czech Republic, the causes and consequences of international migration and the integration of foreigners with its possible barriers. The practical part is divided into two parts. The first of them draws on the data provided by the Czech Statistical Office and describes the development and the structure of foreigners that do some economic activity in the Czech Republic. In this part time series analysis is used, on which the prediction for the period 2017 – 2020 is based. The development of the number of foreigners that are employed or do some business is gradually increasing and similar development is expected in the future as well. While citizens of the European Union predominate among employed foreigner, the most of foreigners who do some business are citizens of other countries. The second part of the thesis is based on data from the Public opinion research centre, on a specific research called "Our Society". This part of the thesis deals with opinions of Czech people on foreigners living in the Czech Republic and their economic activities. The qualitative data analysis is used with 4 factors - gender, age, education and income. There has never been evidence of gender-based dependence and society's views. But in some tested questions the dependence was proved in case of age, education and income.

Keywords: foreigner, employment, business, migration, Czech Republic, integration, nationality,

Obsah

1 Úvod.....	13
2 Cíl a metodika práce	14
2.1 Cíl práce	14
2.2 Metodika práce.....	14
2.2.1 Analýza časových řad	14
2.2.1.1 Vybrané elementární charakteristiky časových řad.....	15
2.2.1.2 Dekompozice časových řad a popis trendu	16
2.2.1.3 Metody extrapolace časových řad	18
2.2.2 Výběrová šetření a kvótní výběr	19
2.2.3 Analýza závislosti kvalitativních znaků	20
2.2.3.1 Testování závislosti kvalitativních znaků v asociačních tabulkách ..	21
2.2.3.2 Testování závislosti kvalitativních znaků v kontingenčních tabulkách	22
3 Teoretická východiska	25
3.1 Základní pojmy týkající se cizinců a jejich ekonomických aktivit	25
3.2 Právní předpisy upravující pobyt cizinců na území České republiky	26
3.3 Kompetentní instituce v oblasti pobytu cizinců na území ČR	29
3.4 Mezinárodní migrace	30
3.4.1 Příčiny migrace	31
3.4.2 Důsledky migrace	32
3.5 Pobytová oprávnění cizinců v České republice	33
3.5.1 Účel pobytu cizinců	37
3.6 Zaměstnávání cizinců v České republice	39
3.7 Podnikání cizinců v České republice	42
3.8 Integrace cizinců v České republice a její bariéry	43
3.8.1 Zahraniční vzdělání jako základ pro ekonomické aktivity	46
3.8.2 Znalostní úroveň českého jazyka	47
4 Vlastní práce	49
4.1 Analýza vývoje počtu a struktury cizinců a jejich integrace do české společnosti	49
4.1.1 Analýza vývoje počtu cizinců dlouhodobě žijících na území ČR	49
4.1.2 Analýza vývoje počtu a struktury cizinců evidovaných úřady práce ČR. 50	
4.1.3 Analýza vývoje počtu a struktury cizinců s platným živnostenským oprávněním v ČR.....	59
4.1.4 Analýza počtu cizinců zaměstnaných v ČR podle oboru a kvalifikace, průměrný příjem cizinců.....	65

4.2	Analýza postojů české veřejnosti k pobytu cizinců na území ČR a jejich ekonomickým aktivitám	70
4.2.1	Analýza postojů české společnosti k příchodu nových cizinců do ČR.....	70
4.2.2	Analýza postojů české společnosti k trvalému usazování cizinců v ČR...	76
4.2.3	Analýza postojů české veřejnosti k zaměstnávání cizinců v ČR	84
4.2.4	Analýza postojů české veřejnosti k cizincům jednotlivých národností	91
5	Závěr.....	96
6	Seznam použitých zdrojů.....	99
6.1	Odborná literatura.....	99
6.2	Internetové zdroje.....	100
6.3	Legislativní zdroje.....	102
7	Přílohy	103

Seznam obrázků

Obrázek 1 - Typy pobytů cizinců v České republice	37
---	----

Seznam tabulek

Tabulka 1 - Vzor asociační tabulky	21
Tabulka 2 - Vzor kontingenční tabulky	23
Tabulka 3 - Účely pobytu cizinců v České republice a k nim příslušné doklady	38
Tabulka 4 - Predikce vývoje počtu cizinců žijících na území ČR na roky 2017–2019 na základě lineární trendové funkce	50
Tabulka 5 - Predikce vývoje počtu cizinců zaměstnaných v ČR na roky 2017–2019 na základě kvadratické trendové funkce	52
Tabulka 6 - Predikce vývoje počtu cizinců podnikajících na území ČR na roky 2017–2019 na základě lineární trendové funkce.....	61
Tabulka 7 - Průměrná měsíční mzda a plat podle státního občanství v ČR v roce 2016.....	69

Seznam grafů

Graf 1 - Vývoj počtu cizinců v ČR podle typu pobytu v letech 1993-2016	50
Graf 2 - Vývoj počtu cizinců evidovaných úřady práce ČR v letech 1997-2015	51
Graf 3 - Počet cizinců evidovaných na úřadu práce ČR k 31. 12. 1997 podle národností - EU	54
Graf 4 - Počet cizinců evidovaných na úřadu práce ČR k 31. 12. 2016 podle národností - EU	54
Graf 5 - Počet cizinců evidovaných na úřadu práce ČR k 31. 12. 2001 podle národností - Ostatní státy.....	55
Graf 6 - Počet cizinců evidovaných na úřadu práce ČR k 31. 12. 2016 podle národností - Ostatní státy.....	55
Graf 7 – Vývoj počtu Ukrajinců a Poláků evidovaných na úřadech práce ČR v letech 2001 - 2016	56
Graf 8 - Vývoj počtu Bulharů a Rumunů evidovaných na úřadech práce ČR v letech 2001 - 2016.....	57

Graf 9 - Vývoj počtu Slováků evidovaných na úřadech práce ČR v letech 2001 - 2016	58
Graf 10 – Počet cizinců evidovaných na úřadech práce ČR podle typu registrace k 31. 12. 2016	59
Graf 11 - Vývoj počtu cizinců s platným živnostenským oprávněním v ČR v letech 1997-2015	60
Graf 12 – Počet cizinců s platným živnostenským oprávněním v ČR k 31. 12. 1997 podle národností - EU	62
Graf 13 - Počet cizinců s platným živnostenským oprávněním v ČR k 31. 12. 2016 podle národností - EU	62
Graf 14 - Počet cizinců s platným živnostenským oprávněním v ČR k 31. 12. 2004 podle národností - Ostatní státy	63
Graf 15 - Počet cizinců s platným živnostenským oprávněním v ČR k 31. 12. 2016 podle národností - Ostatní státy	63
Graf 16 - Vývoj počtu Slováků, Vietnámců a Ukrajinců s platným živnostenským oprávněním v ČR v letech 2001 - 2016	64
Graf 17 - Vývoj počtu Rusů a Němců s platným živnostenským oprávněním v ČR v letech 2001 - 2016	65
Graf 18 - Počet evidovaných cizinců na ÚP ČR podle nejvíce zastoupených sekcí CZ NACE k 31. 12. 2016.....	66
Graf 19 - Počet evidovaných cizinců na ÚP ČR podle dalších sekcí CZ NACE k 31. 12. 2016	67
Graf 20 – Počet zaměstnaných cizinců v ČR podle kvalifikace k 31. 12. 2016	68
Graf 21 – Rozdělení názorů české veřejnosti na problematičnost příchodu nových cizinců do ČR k 31. 12. 2016 (%)	71
Graf 22 – Rozdělení názorů české veřejnosti na problematičnost příchodu nových cizinců do ČR podle pohlaví	72
Graf 23 – Rozdělení názorů české veřejnosti na problematičnost příchodu nových cizinců do ČR podle věku	73
Graf 24 – Rozdělení názorů české veřejnosti na problematičnost příchodu nových cizinců do ČR podle nejvyššího dosaženého vzdělání	74
Graf 25 – Rozdělení názorů české veřejnosti na problematičnost příchodu nových cizinců do ČR podle čistého osobního měsíčního příjmu	75
Graf 26 – Vývoj souhlasu české veřejnosti s tvrzením, že příchod nových cizinců do ČR představuje problém ve 2003 - 2017.....	76
Graf 27 - Vývoj názorů české veřejnosti na trvalé usazování cizinců v ČR ve vybraných letech.....	77
Graf 28 – Rozdělení názorů české veřejnosti na přípustitelné důvody trvalého usazování cizinců v ČR k 31. 3. 2016.....	78
Graf 29 – Rozdělení názorů české veřejnosti na podnikání cizinců v ČR podle pohlaví	79
Graf 30 – Rozdělení názorů české veřejnosti na podnikání cizinců v ČR podle věku	80
Graf 31 – Rozdělení názorů české veřejnosti na podnikání cizinců v ČR podle nejvyššího dosaženého vzdělání	81
Graf 32 – Rozdělení názorů české veřejnosti na podnikání cizinců v ČR podle čistého osobního měsíčního příjmu.....	82
Graf 33 – Vývoj názorů české veřejnosti na ideální míru přizpůsobení se cizinců společnosti ve vybraných letech	83
Graf 34 – Rozdělení názorů české veřejnosti na cizince dlouhodobě žijící v ČR k 31. 12. 2016	84

Graf 35 – Rozdělení souhlasu české veřejnosti se zaměstnáváním cizinců k 31. 3. 2016 (%)	85
Graf 36 – Rozdělení názorů české veřejnosti na zaměstnávání cizinců podle pohlaví.....	86
Graf 37 – Rozdělení názorů české veřejnosti na zaměstnávání cizinců podle věku.....	87
Graf 38 – Rozdělení názorů české veřejnosti na zaměstnávání cizinců podle nejvyššího dosaženého vzdělání	88
Graf 39 - Rozdělení názorů české veřejnosti na zaměstnávání cizinců podle čistého měsíčního osobního příjmu.....	89
Graf 40 - Vývoj souhlasu české veřejnosti se zaměstnáváním cizinců v ČR ve vybraných letech	90
Graf 41 – Rozdělení názorů české veřejnosti na příležitosti a hrozby zaměstnávání cizinců v ČR k 31. 3. 2016	91
Graf 42 – Rozdělení požadavků české veřejnosti, které musí člověk splnit, aby nebyl vnímán jako cizinec k 31. 3. 2003	92
Graf 43 – Rozdělení sympatií české veřejnosti k jednotlivým národnostem žijícím v České republice k 31. 3. 2016.....	93
Graf 44 - Vývoj sympatií české veřejnosti ke Slovákům, Polákům, Řekům, Židům a Maďarům ve vybraných letech	94
Graf 45 - Vývoj sympatií české veřejnosti k Němcům, Bulharům, Vietnamcům, Rusům a Srbům a Číňanům ve vybraných letech	95
Graf 46 - Vývoj sympatií české národnosti k Ukrajincům, Rumunům, Albáncům, Romům a Arabům ve vybraných letech.....	95

1 Úvod

V otázce cizinců žijících na území České republiky panují mezi širokou veřejností i politickou elitou, zvláště v poslední době časté rozpory. Vzhledem k mnoha teroristickým útokům i mezinárodním sporům mají čeští občané strach a pocit nejistoty. To se přirozeně odráží na jejich postoji ke každému, kdo nepochází z České republiky. Cizinci, kteří zde dlouhodobě pobývají, se tedy nachází v nezáviděníhodné situaci.

Na území České republiky v aktuální době žije téměř 500 000 cizinců mnoha národností, kteří zde pobývají za různým účelem. Pro tuto diplomovou práci jsou klíčoví cizinci, kteří se rozhodli přijet do České republiky za účelem ekonomických aktivit, tedy za účelem zaměstnání či podnikání. Těchto cizinců je podstatná část, jelikož jedině vykonávání takovýchto činností jim může zaručit stálé příjmy a tedy i určitý životní standard při pobytu v České republice. Práce či podnikání je přitom pro začlenění cizinců do české společnosti zásadní, neboť se dostanou do kontaktu se zdejšími lidmi, naučí se něco o české kultuře, případně se zdokonalí v českém jazyce.

Při integraci cizinců je zásadní právě ochota těchto lidí přizpůsobit se nové společnosti, učit se novým zvykům a v mnohých věcech se přizpůsobit. Všeobecně panuje názor, že vzdálenější kultury jsou tak rozdílné, že jejich vzájemná akceptace je téměř nemožná. Významný problém nastává také v míře integrace. Je určitě správně, pokud se cizinec nové společnosti přizpůsobí co nejvíce, nesmí však dojít k úplné asimilaci, kdy jednotlivec nadále již není sám sebou. Při integraci cizince do společnosti samozřejmě nezáleží jen na jejich ochotě přizpůsobit se novým způsobům, zásadní vliv má i postoj domácího obyvatelstva na dlouhodobý pobyt cizích státních příslušníků v jejich zemi. V oblasti ekonomických aktivit cizinců jsou to přeci jen lidé v rolích zaměstnavatelů, kteří rozhodují o přijetí cizinců do pracovního procesu nebo v roli zaměstnanců, kteří jsou či nejsou ochotni přijmout cizince za své kolegy a spolupracovat s nimi. Toto platí i u cizinců, kteří podnikají. Tržby zahraničních osob přeci jen závisí především na ochotě zdejších lidí utrácet své peníze v těchto podnicích na úkor podniků domácích. To vše však přichází v úvahu až poté, kdy je cizinci vůbec umožněno pracovat či podnikat na území České republiky. Podmínky vstupu cizinců na pracovní či podnikatelský trh jsou pro cizince přísnější než pro české občany.

2 Cíl a metodika práce

2.1 Cíl práce

Cílem předložené diplomové práce byla statistická analýza vývoje počtu a struktury cizinců a jejich integrace do české společnosti, přičemž důraz byl brán především na ekonomické aktivity cizinců, tedy zaměstnávání a podnikání. Data pro analýzu vývoje počtu a struktury cizinců byla čerpána především z publikace kontinuálně vydávané Českým statistickým úřadem „Cizinci v ČR 2017“. Stanoveny byly i dílčí cíle diplomové práce. Prvním z nich byl popis trendů časových řad, na jehož základě byla vypočítána i predikce pro období let 2017 - 2020. K tomuto účelu byla provedena analýza časových řad s příslušnými extrapoláčnými a interpolačnými metodami, přičemž časové řady, které byly analyzovány, byly tři. První z nich se týkala počtu cizinců dlouhodobě žijících v České republice a zahrnovala období let 1993 – 2016. Další dvě časové řady týkající se zaměstnaných a podnikajících cizinců sledovaly období let 1997 – 2016. Výrazné výkyvy zaznamenané v těchto časových řadách byly popsány elementárními charakteristikami, zejména první diferencí, tempem růstu a průměrným koeficientem růstu, přičemž tyto změny byly vždy politicky, ekonomicky či jinak vysvětleny. Dalším dílčím cílem byl popis struktury cizinců evidovaných úřady práce a cizinců s platným živnostenským oprávněním v ČR z hlediska jejich národnosti, přičemž sledován byl i vývoj v čase.

V druhé části vlastní práce byla provedena analýza názorů české veřejnosti na dlouhodobý pobyt cizinců v České republice a jejich ekonomické aktivity, přičemž byl sledován i vývoj těchto názorů v čase. Dílčím cílem práce přitom bylo testování závislosti kvalitativních znaků u tří otázek podaných respondentům výzkumu „Naše společnost“ organizovaným Centrem pro výzkum veřejného mínění. Tyto tři otázky se týkaly problematičnosti příchodu nových cizinců do ČR, jejich zaměstnávání a podnikáním. Testovány byly názory českých občanů v závislosti na jejich pohlaví, věku, nejvyšším dosaženém vzdělání a čistém osobním měsíčním příjmu.

2.2 Metodika práce

2.2.1 Analýza časových řad

Cyhelský a Souček definují časové řady ve své publikaci následovně: „*Časovou řadou rozumíme v čase uspořádanou posloupnost hodnot určitého kvantitativního*

ukazatele. O tomto ukazateli předpokládáme, že je věcně a prostorově shodně vymezen, takže uvedená posloupnost umožňuje hodnotit vliv časových změn na chování ukazatele.“¹ Pro statistické výzkumy je zkoumání jevů v čase zásadní, analýzy časových řad jsou tedy považovány za jednu z nejdůležitějších statistických metod. Časové řady jsou vždy uspořádány postupně, od minulosti k přítomnosti a jsou vhodné pro takové veličiny, které jsou špatně podchytilitelné a kontrolovatelné, jelikož je ovlivňuje mnoho faktorů.²

Časové řady lze členit podle mnoha hledisek. Podle charakteru ukazatele lze časové řady členit na okamžikové a intervalové. Zatímco okamžikové časové řady obsahují jen hodnoty zaznamenávané k určitému okamžiku, intervalové časové řady pracují s tím, kolik případů či událostí vzniklo za určitý časový interval. Z periodického hlediska lze časové řady členit na krátkodobé a dlouhodobé, přičemž mezník nastává v jednom roce. Posledním členěním jsou časové řady původních hodnot a časové řady odvozených charakteristik. Zatímco původními hodnotami jsou chápány neupravená data, odvozené charakteristiky představují vypočítané statistické charakteristiky, např. součet či průměr.³

2.2.1.1 Vybrané elementární charakteristiky časových řad

Využití elementárních charakteristik časových řad uvádí ve svém díle Svatošová a Kába: „Pro charakterizování dynamiky vývoje časových řad, tzn. pro zkoumání rychlosti změn hodnot sledovaného ukazatele v závislosti na čase, je možné užívat různé statistické charakteristiky.“⁴ Rozlišovány jsou charakteristiky absolutní a relativní.

Nejčastěji používanou elementární charakteristikou časových řad jsou absolutní přírůstky, neboli první diference, které lze popsat jako rozdíly sousedních hodnot v časové řadě. Tyto ukazatele tedy vyjadřují absolutní přírůstek, případně absolutní úbytek zkoumané hodnoty v určitém okamžiku oproti okamžiku, který mu bezprostředně předchází. Absolutní přírůstek či úbytek nemusí být sledován jen k určitým po sobě jdoucím okamžikům ale také celým obdobím.⁵ Blatná tvrdí, že: „Druhé diference jsou definovány jako rozdíl dvou za sebou jdoucích prvních diferencí.“⁶ Další elementární

¹ Cyhelský, L., Souček, E., Základy statistiky, str. 106.

² Svatošová, L., Kába, B., Statistické metody II, str. 38.

³ Svatošová, L., Kába, B., Statistické metody II, str. 38.

⁴ Svatošová, L., Kába, B., Statistické metody II, str. 38.

⁵ Svatošová, L., Kába, B., Statistické metody II, str. 39.

⁶ Blatná, D., Metody statistické analýzy, str. 44.

charakteristikou časových řad je koeficient růstu, který udává, jak rychle se hodnoty v časové řadě mění. Pokud je koeficient růstu vyjádřen v procentech, je nazýván tempem růstu. V případě, že časová řada má stále klesající či rostoucí vývoj, lze počítat tzv. průměrný koeficient růstu za celé období.⁷

$$\text{Absolutní přírůstek (první diference):} \quad \Delta y_t = y_t - y_{t-1} \quad [2.01]$$

$$\text{Druhá diference:} \quad 2\Delta y_t = \Delta y_t - \Delta y_{t-1} \quad [2.02]$$

$$\text{Koeficient růstu:} \quad k_t = \frac{y_t}{y_{(t-1)}} \quad [2.03]$$

$$\text{Tempo růstu} \quad k_t = \frac{y_t}{y_{(t-1)}} (\%) \quad [2.04]$$

$$\text{Průměrný koeficient růstu} \quad \bar{k} = \sqrt[n-1]{\frac{y_2}{y_1} * \frac{y_3}{y_2} \dots \frac{y_n}{y_{n-1}}} = \sqrt[n-1]{\frac{y_n}{y_1}} \quad [2.05]$$

2.2.1.2 Dekompozice časových řad a popis trendu

Každá časová řada může obsahovat čtyři složky a jejich existence je podmíněna věcným charakterem ukazatele, který je zkoumán. Mezi tyto složky patří trend, sezónní složka, cyklická složka a náhodná složka.⁸

Trend znamená hlavní směr vývoje hodnot zkoumaného ukazatele v čase z dlouhodobého hlediska. Trendy jsou rozlišovány rostoucí, klesající a takové, které neustále kolísají kolem určité úrovně. V tomto případě se jedná o časovou řadu bez trendu. Sezónní složka přichází v úvahu jen u časových řad kratších jednoho roku a její příčiny mohou být různé. Mezi nejčastější příčiny patří např. střídání ročních období či různé společenské zvyklosti, pod nimiž si lze představit např. nákupy po výplatě mezd či v období svátků a dovolených. Sezónní složkou se rozumí odchylka od trendu časové řady, která se pravidelně opakuje. Cyklickou složku definuje Seger a Hindls následovně:

⁷ Svatošová, L., Kába, B., Statistické metody II, str. 39.

⁸ Cyhelský, L., Souček, E., Základy statistiky, str. 106.

„Cyklickou složkou rozumíme kolísání okolo trendu v důsledku dlouhodobého cyklického vývoje s délkou vlny delší než jeden rok.“⁹ Kromě těchto tří složek časových řad existuje ještě náhodná složka, která je způsobena náhodnými a různými drobnými vlivy.¹⁰

Při popisu trendu jde o zachycení tendence pohybu časové řady v celé její délce. Výběr vhodné funkce lze provést na základě grafického znázornění, doporučují se však přesnější metody. Přesnější výsledky zajistí např. regresní a korelační analýza. Koeficient determinace slouží ke zjištění a posouzení stupně shody navrhovaného modelu s naměřenými údaji. O přesnější popisnosti modelu vůči zkoumané časové řadě lze hovořit tehdy, když se koeficient determinace pohybuje v rozmezí (0-1), blíže 1. V případě pohybu hodnoty spolehlivosti nad 80% lze jako nejvhodnější funkci zvolit tu, která vykazuje nejvyšší hodnotu koeficientu determinace.¹¹

$$I^2 = 1 - \frac{\sum_{t=1}^n (y_t - \hat{y}_t)^2}{\sum_{t=1}^n (y_t - \bar{y}_t)^2} \quad [2.06]$$

Vhodnost aplikovaného modelu na časovou řadu dokáže posoudit také index korelace. Čím blíže je hodnota indexu korelace k jedné, tím přesněji tento model vyjadřuje vzájemnou vztahovou propojenost zvolené funkce a časové řady.¹²

$$I_{yx} = \sqrt{R^2} \quad [2.07]$$

Vhodnost zvoleného modelu lze posoudit také relativní chybou prognózy při pseudoprognoze, při níž je jedna nebo více posledních hodnot časové řady nahrazena vypočtenou prognózou. Po té je vypočtená hodnota porovnávána s odebranou reálně naměřenou hodnotou časové řady. Jestliže se relativní chyba prognózy pohybuje do 1%, jde o velmi přesně zvolenou funkci. Při relativní chybě prognózy od 1 % do 10 % není třeba hledat jinou variantu a od 10 % se jedná o pouhý odhad.¹³

$$R_p = \frac{|Y_i - \hat{Y}_i|}{Y_i} \quad [2.08]$$

⁹ Seger, J., Hindls, R., Statistické metody v ekonomii, str. 306.

¹⁰ Blatná, D., Metody statistické analýzy, str. 45.

¹¹ Seger, J., Hindls, R., Statistické metody v ekonomii, str. 340.

¹² Seger, J., Hindls, R., Statistické metody v ekonomii, str. 340.

¹³ Cyhelský, L., Kaňoková J., Novák, I., Teorie statistiky, str. 323.

Funkce trendu lze zapsat matematickou rovnicí.¹⁴

Lineární	$T_t = a + bt$	[2.09]
Kvadratická	$T_t = a + bt + ct^2$	[2.10]
Kubická	$T_t = a + bt + ct^2 + dt^3$	[2.11]
Logaritmická	$T_t = a + b * \log t$	[2.12]
Exponenciální	$T_t = a * b^t$	[2.13]
Mocninná	$T_t = a * t^b$	[2.14]
Odmocninná	$T_t = a + b\sqrt{t}$	[2.15]
Hyperbolická	$T_t = a + b_t * \frac{1}{t}$	[2.16]

Jako ukazatelé míry přilnavosti dané křivky ke skutečným hodnotám mohou být použity tzv. interpolační kritéria. Tato kritéria porovnávají součet či průměr čtverců odchylek skutečných hodnot od hodnot teoretických. Žádoucí je, aby součet či průměr těchto odchylek byl co nejmenší. Mezi interpolační kritéria se řadí střední chyba odhadu (M.E.), střední čtvercová chyba odhadu (M.S.E.), střední absolutní chyba odhadu (M.A.E.), střední absolutní procentní chyba odhadu (M.A.P.E.) a střední procentní chyba odhadu (M.P.E.).¹⁵

$$M. E. = \frac{\sum_{t=1}^n (y_t - \hat{y}_t)}{n} \quad [2.17]$$

$$M. S. E. = \frac{\sum_{t=1}^n (y_t - \hat{y}_t)^2}{n} \quad [2.18]$$

$$M. A. E. = \sum_{t=1}^n \frac{|y_t - \hat{y}_t|}{n} \quad [2.19]$$

$$M. A. P. E. = \sum_{t=1}^n \left(\frac{|y_t - \hat{y}_t|}{y_t} \right) * \frac{100}{n} \quad [2.20]$$

$$M. P. E. = \sum_{t=1}^n \left(\frac{y_t - \hat{y}_t}{y_t} \right) * \frac{100}{n} \quad [2.21]$$

2.2.1.3 Metody extrapolace časových řad

Cyhelský a Souček definují využití metod extrapolace časových řad následovně: „*Cíl analýzy časových řad není v popisu minulého vývoje ale v poznání mechanismu chování sledovaných ukazatelů v čase a ve využití těchto poznatků k odhadům do budoucna. Podstatou tohoto postupu není tedy nějaká teorie o budoucím vývoji, ale založení prognózy*

¹⁴ Svatošová, L., Kába, B., Statistické metody II, str. 45.

¹⁵ Seger, J., Hindls, R., Statistické metody v ekonomii, str. 389.

na tzv. *extrapolaci časových řad*.¹⁶ Tato metoda nebere v úvahu žádná budoucí fakta a základ chápání budoucího vývoje lze objevit při analýze dosavadního vývoje.¹⁷ Pro úspěšnou prognózu budoucího vývoje při extrapolaci pomocí klasických statistických metod je potřeba, aby časová řada byla přiměřeně dlouhá a vykazovala jednoznačný trend. Je možné stanovit krátkodobou či dlouhodobou prognózu, což je potřeba vždy respektovat a obě tyto formy rozlišovat. Extrapolační metody jsou hodnoceny jako velmi jednoduché a dobře interpretovatelné, nevýhodou však je diskutabilnost stability podmínek, jež determinují vývoj časové řady, což vede k častým chybám při stanovování budoucí prognózy.¹⁸ Metoda, která bude při stanovení prognózy použita, závisí na typu dané časové řady. Extrapolace časových řad se zřejmým trendem je řešena dosazením horizontu předpovědi do trendové funkce. U časových řad se sezónní složkou je předpověď prognózy řešena sloučením extrapolace trendu a příslušné sezónní složky.¹⁹ V případě, že se jedná o časovou řadu s absencí monotónního vývoje, je nutné použít jednu z adaptivních metod, mezi nimiž má dominantní pozici metoda klouzavých průměrů. Tato metoda je postavena na eliminaci nahodilých a krátkodobých kolísání. Klouzavými průměry je dosaženo přizpůsobení aktuálnímu stavu v časové řadě. Při této extrapolační metodě se nejprve stanoví posloupnost klouzavých průměrů a následujícím krokem je nahrazení těchto klouzavých průměrů vhodným typem trendové funkce.²⁰

Extrapolační kritéria jsou používána za vynechání posledních naměřených hodnot. Zvolený model je tím vhodnější, čím bližší jsou vynechané hodnoty hodnotám, která model naměří. Příkladem takového modelu je Theilův koeficient.²¹

$$T_H^2 = \frac{\sum_{j=1}^D (y_{n+j} - \bar{p}_j)^2}{\sum_{j=1}^D \mathcal{V}_{N+j}^2} \quad [2.22]$$

2.2.2 Výběrová šetření a kvótní výběr

Existuje celá řada druhů statistických šetření, přičemž jedním ze základních členění je rozdělení na šetření úplné, které vyčerpává veškerá data a šetření neúplné, jenž obsahuje

¹⁶ Cyhelský, L., Souček, E., Základy statistiky, str. 129.

¹⁷ Cyhelský, L., Souček, E., Základy statistiky, str. 129.

¹⁸ Blatná, D., Metody statistické analýzy, str. 59.

¹⁹ Blatná, D., Metody statistické analýzy, str. 58.

²⁰ Cyhelský, L., Souček, E., Základy statistiky, str. 129.

²¹ Seger, J., Hindls, R., Statistické metody v ekonomii, str. 384.

jen výběrový vzorek. Výběrová šetření nemusí ta úplná jen nahrazovat, ale mohou je i doplňovat. Neúplná šetření se dále dělí podle způsobu výběru dat na šetření náhodná neboli pravděpodobnostní a šetření záměrná. U záměrných šetření vybírá zkušený odborník data podle vlastního úsudku, tak aby byl vzorek co nejvíce reprezentativní, z čehož vyplývá velké riziko subjektivity. U náhodného výběru jsou data pořizována náhodným způsobem, což vždy zaručuje reprezentativnost souboru. Mezi druhy výběrových šetření patří náhodný výběr, anketa, metoda základního masivu, úsudkový výběr stratifikovaný výběr a dvoustupňový výběr.²²

Kvótní výběr, který je používán Českým statistickým úřadem i Centrem pro výzkum veřejného mínění spadá do výběrových záměrných šetření. Tento typ výběru je v sociologických výzkumech používán nejčastěji, přičemž jeho název se odvíjí od kvót, kterými je vymezen rozsah výběru. Jako kvóta se nejčastěji používá pohlaví, věková kategorie, rodinný stav, dokončený stupeň vzdělání, povolání či sociální skupina. V praxi se volí nejvýše pět takových znaků a podmínkou je, že musí být na první pohled viditelné nebo alespoň snadno zjistitelné. Po stanovení kvót se určí, jak velké mají být podíly jednotlivých kategorií dotazovaných podle těchto znaků. Stanoveným kvótám se dále dají přidělit vzájemné vazby, jež sice znesnadní práci dotazovatelů, ale soubor se díky nim stane více reprezentativní. Při vynechání vzájemných vazeb nastává problém nereprezentativnosti souboru oproti výhodě snazšího nalezení potřebných respondentů. Posledním krokem při kvótním výběru je navýšení kvót u skupin s takovými charakteristikami, u nichž se předpokládá, že budou obtížně dostupné. Pokud se pak opravdu nepodaří zjistit požadované množství údajů, vyšší kvóty tyto nepřesnosti sníží.²³

2.2.3 Analýza závislosti kvalitativních znaků

Analýza závislosti kvalitativních znaků zkoumá, zda mezi znaky existuje závislost a pokud ano, tak jak intenzivní. Analýza závislosti kvalitativních znaků je používána ve statistických šetřeních vycházejících z průzkumů trhu, sociologických průzkumů či z výzkumů veřejného mínění, ve kterých se pracuje se slovy, tedy s kvalitativními znaky. Rozlišovány jsou znaky alternativní, pokud nabývají dvou obměn a znaky možné, v případě že mohou nabýt více obměn než dvou. Na tomto rozlišení pak spočívá, zda jde

²² Svatošová, L., Kába, B., Statistické metody I, str. 39.

²³ Jeřábek, H., Úvod do sociologického výzkumu, str. 52.

o závislost asociační či kontingenční. Asociační závislost se vztahuje ke znakům alternativním, u kontingenční závislosti jde o znaky možné.²⁴

2.2.3.1 Testování závislosti kvalitativních znaků v asociačních tabulkách

Při sledování kvalitativních znaků o dvou obměnách, tedy znaků alternativních se výsledek třídění uspořádává do asociační tabulky. Podle Svatošové a Káby „*Vnitřní pole tabulky obsahují sdružené četnosti, které vyhovují třídění podle obou znaků, okrajové (marginální) četnosti pak představují výsledky třídění podle jednoho znaku.*“²⁵ Celková četnost neboli celkový počet jednotek souboru je značeno malým písmenem n .²⁶

Tabulka 1 - Vzor asociační tabulky

Znak A	Znak B		Celkem
	Ano	Ne	
Ano	a	B	a + b
Ne	c	D	c + d
Celkem	a + c	b + d	N

Zdroj: Svatošová, L., Kába, B., *Statistické metody II*, str. 7.

Při testování závislosti alternativních znaků jsou používány tzv. testy o nezávislosti znaků. Samotné testování stojí na hypotéze H_0 , která tvrdí, že mezi sledovanými znaky neexistuje závislost. Podle daných pravidel je rozhodováno o použití jedné ze tří možných alternativ testování.²⁷ Tato pravidla popisuje Svatošová a Kába ve své publikaci následovně: „*Je-li rozsah souboru menší, než 40, použijeme χ^2 test pro nezávislost. Je-li rozsah souboru menší než 20, použijeme Fisherův faktoriálový test. Je-li $20 < n < 40$, potom je nutno vyjádřit očekávané četnosti a_0, b_0, c_0, d_0 .*

$$a_0 = \frac{(a+b)(a+c)}{n}, \quad [2.23]$$

$$b_0 = \frac{(a+b)(b+d)}{n}, \quad [2.24]$$

²⁴ Svatošová, L., Kába, B., *Statistické metody II*, str. 7.

²⁵ Svatošová, L., Kába, B., *Statistické metody II*, str. 7.

²⁶ Blatná, D., *Metody statistické analýzy*, str. 35.

²⁷ Blatná, D., *Metody statistické analýzy*, str. 35.

$$c_0 = \frac{(c+d)(a+c)}{n}, \quad [2.25]$$

$$d_0 = \frac{(c+d)(b+d)}{n}, \quad [2.26]$$

Pokud jsou všechny očekávané četnosti větší, než 5, potom použijeme χ^2 test pro nezávislost. Jestliže alespoň jedna z očekávaných četností je menší než 5, je nutno užít Fisherův faktoriálový test.²⁸ V χ^2 testu pro nezávislost je testována platnost nulové hypotézy prostřednictvím testového kritéria χ^2 .²⁹

$$\chi^2 = \frac{n(ad-bc)^2}{(a+b)(a+c)(b+d)(c+d)} \quad [2.27]$$

Nulovou hypotézu lze zamítnout v případě, že $\chi^2 > \chi^2_{\alpha(1)}$, což je kritická hodnota, jejíž hodnotu lze nalézt v tabulkách χ^2 rozdělení. Při použití Fisherova faktoriálového testu je prvním krokem vyhledání nejmenší skutečné sdružené četnosti, která je postupně zmenšována až nulu. Zásadní podmínkou je v tomto kroku zanechání okrajových četností v původní podobě. Pro každou vzniklou tabulku je pak pomocí faktoriálů vypočítána pravděpodobnost p_i . Nulovou hypotézu lze zamítnout, pokud $\sum p_i < \alpha$.³⁰

$$p_i = \frac{(a+b)!(c+d)!(a+c)!(b+d)!}{n!a!b!c!d!} \quad [2.28]$$

Pokud je mezi znaky v asociační tabulce zjištěna závislost, lze pomocí koeficientu asociace V změřit sílu této závislosti. Zjištěny mohou být jen hodnoty od 0-1, přičemž 0 značí úplnou nezávislost a 1 naopak úplnou závislost.³¹

$$V = \frac{ad-bc}{\sqrt{(a+b)(c+d)(a+c)(b+d)}} \quad [2.29]$$

2.2.3.2 Testování závislosti kvalitativních znaků v kontingenčních tabulkách

Kontingence je zkoumána, pokud se zjišťuje závislost možných kvalitativních znaků, tedy znaků, které nabývají více obměn než dvou. Výsledek třídění je uspořádáván do kontingenční tabulky.

²⁸ Svatošová, L., Kába, B., Statistické metody II, str. 8.

²⁹ Svatošová, L., Kába, B., Statistické metody II, str. 8.

³⁰ Svatošová, L., Kába, B., Statistické metody II, str. 9.

³¹ Cyhelský, L., Kaňoková J., Novák, I., Teorie statistiky, str. 127.

Tabulka 2 - Vzor kontingenční tabulky

Znak $B \rightarrow$ Znak $A \downarrow$	b_1	b_2	...	b_j	...	b_m	Celkem
a_1	n_{11}	n_{12}	...	n_{1j}	...	n_{1m}	$n_{1.}$
a_2	n_{21}	n_{22}	...	n_{2j}	...	n_{2m}	$n_{2.}$
.							
.							
a_i			...	n_{ij}	...		$n_{i.}$
.							
.							
a_k	n_{kl}	n_{k2}	...	n_{kj}	...	n_{km}	$n_{k.}$
Celkem	$n_{.1}$	$n_{.2}$...	$n_{.j}$...	$n_{.m}$	n

Zdroj: Svatošová, L., Kába, B., *Statistické metody II*, str. 13.

Hodnocení stupně závislosti vychází z χ^2 testu pro nezávislost. Proti sobě jsou postaveny dvě hypotézy H_0 a H_1 , přičemž první z nich tvrdí, že zdánlivá závislost obou znaků ve zkoumaném souboru vznikla náhodně a druhá hypotéza toto tvrzení vyvrací. Test se provádí ve více krocích a prvním z nich je stanovení teoretických četností, od kterých se očekává, že odpovídají nulové hypotéze. Následuje porovnání skutečných a teoretických četností s odhadem významnosti jejich rozdílů.³² Na základě tohoto srovnání se pak rozhoduje o platnosti H_0 . Teoretické četnosti lze získat podle následujícího vzorce:

$$o_{ij} = \frac{n_{i.} \times n_{.j}}{n} \quad [2.30]$$

Tento test může být použit za předpokladu, že podíl teoretických četností menších než 5 nepřekročí hranici 20% a žádná z těchto teoretických četností není menší než 1. Pokud jedna z těchto situací nastane, nelze test použít přímo ale až po sloučení slabých řádků či sloupců. Toto slučování řádků či sloupců je opakováno do té doby, dokud nejsou všechny podmínky pro použití χ^2 testu splněny. Slučování má být logické a věcně správné, slučují se tedy jen takové skupiny, které k sobě mají blízko.³³ Krokem, který následuje po stanovení teoretických četností je vyjádření míry shody teoretických četností a četností skutečných, tato míra se vypočítá pomocí testového kritéria χ^2 . Hodnota testového kritéria

³² Cyhelský, L., Souček, E., *Základy statistiky*, str. 97.

³³ Svatošová, L., Kába, B., *Statistické metody II*, str. 14.

je porovnána s kritickou hodnotou χ^2 a pokud ji překročí, nulová hypotéza se zamítá, což svědčí o závislosti znaků A a B. Vzorec pro výpočet testového kritéria je následující:³⁴

$$\chi^2 = \sum_{i=1}^r \sum_{j=1}^s \frac{(n_{ij} - o_{ij})^2}{o_{ij}} \quad [2.31]$$

V případě testování závislosti kvalitativních znaků v programu STATISTICA 12 je o zamítnutí nulové hypotézy rozhodováno na základě vypočtené hladiny závislosti p . V případě, že je tato hodnota nižší než stanovená hladina významnosti $\alpha = 0,05$, H_0 se zamítá, místo ní se přijímá alternativní hypotéza tvrdící, že mezi zkoumanými znaky existuje závislost.³⁵ V kontingenční tabulce lze závislost změřit pomocí Pearsonova, Čuprovova či Craméova koeficientu kontingence. Pearsonův koeficient kontingence je potřeba normalizovat hodnotou C_{max} , kterou lze nalézt v příslušných statistických tabulkách. Normalizovaný koeficient pak nabývá hodnot 0-1, přičemž 0 značí nezávislost a 1 absolutní závislost znaků.³⁶ Za nevýhodu uvedených koeficientů kontingence je považována neurčitost jejich výběrového rozložení, což znamená, že při opakovaném výběru z totožného souboru lze získat různé hodnoty. Za nejefektivnější z nich je považován Cramérův koeficient, jelikož jako jediný při úplné závislosti nebývá hodnoty 1.³⁷

Pearsonův koeficient kontingence: $C = \sqrt{\frac{\chi^2}{\chi^2 + n}} \quad [2.32]$

Čuprovův koeficient kontingence: $K = \sqrt{\frac{\chi^2}{n\sqrt{(r-1)(s-1)}}} \quad [2.33]$

Cramérův koeficient kontingence: $V = \sqrt{\frac{\chi^2}{n * \min * v[(r-1), (s-1)]}} \quad [2.34]$

Analýza dat byla provedena s využitím specializovaného software STATISTICA 12.

³⁴ Cyhelský, L., Souček, E., Základy statistiky, str. 98.

³⁵ Louda, Z., Řešené příklady v systému STATISTICA, str. 80.

³⁶ Svatošová, L., Kába, B., Statistické metody II, str. 15.

³⁷ Cyhelský, L., Souček, E., Základy statistiky, str. 99.

3 Teoretická východiska

3.1 Základní pojmy týkající se cizinců a jejich ekonomických aktivit

Cizincem je každý, kdo není státním občanem České republiky a to včetně občanů Evropské unie.³⁸ Za cizince je považována i osoba bez státního občanství, např. bezdomovec.³⁹ S tímto pojmem souvisí také termíny „národnost“ a „občanství“. Zatímco národnost je v podstatě genetické dědictví po předcích jako je např. barva pleti nebo rasa a nelze ji změnit, státní občanství znamená oficiální a úřední příslušnost k určitému státu. Státní občanství je odvoditelné z dokladů totožnosti a jiných dokumentů, přičemž zde existuje možnost občanství nabýt i pozbýt a vážou se k němu určitá práva a povinnosti.⁴⁰

Úprchlíctví je pojem, který je s migrací často spojován, uprchlík prchá ze své země, jelikož pro něj tamní situace může být až smrtelně nebezpečná. Bezpečí např. před ozbrojeným konfliktem či pronásledováním hledá v cizích státech, kteří ho pak označují jako mezinárodně uznávaného „uprchlíka“.⁴¹ Tento pojem je často zaměňován se slovem „azyl“. Zatímco o statusu azylanta rozhoduje každý stát sám na základě řízení o udělení mezinárodní ochrany⁴³, úprchlíctví je určeno ustanoveními mezinárodních smluv. Setkat se lze také s pojmem doplňková ochrana, která je na rozdíl od azylu udělována na dobu určitou.⁴⁴

Na základě vymezení Schengenského prostoru jsou mezi cizinci rozlišováni občané EU a cizinci třetích zemí. Schengenský prostor v podstatě označuje území dvaceti šesti evropských států, které se dohodly na zrušení kontrol při překročení státních hranic. Schengenský prostor není to samé jako Evropská unie, zatímco některé členské státy nejsou součástí Schengenu (např. Velká Británie a Irsko), jiné státy, které nejsou členy EU, jsou součástí Schengenského prostoru (např. Švýcarsko).⁴⁵ Občanem EU se rozumí osoba, která má občanství alespoň jednoho členského státu EU. S touto kategorií pak úzce souvisí další skupina osob a tou jsou „Rodinní příslušníci občana EU“ (dále jen rodinní

³⁸ MVCR – Terminologický slovník (online)

³⁹ Čížinský, P., Cizinecké právo, str. 24.

⁴⁰ Čížinský, P., Cizinecké právo, str. 24.

⁴¹ ČSSD – Kdo je uprchlík a kdo migrant? (online)

⁴² Čížinský, P., Cizinecké právo, str. 24.

⁴³ MVCR – Azyl, migrace, integrace (online)

⁴⁴ MVCR – Terminologický slovník (online)

⁴⁵ Tomšík, K., Evropská integrace a environmentální ekonomika, str. 59

příslušníci). Kdo je tímto rodinným příslušníkem, není zcela přesně určeno, jelikož různé stanovy uvádí jiné údaje. Vždy se však jedná o nezletilé děti a manžela nebo manželku občana EU, kteří díky tomuto rodinnému vztahu získávají lepší a výhodnější postavení.⁴⁶ Občanem třetí země je osoba, která má občanství státu, jenž není členem EU a zároveň ani není občanem Lichtenštejnska, Norska, Švýcarska nebo Islandu, tedy Evropského hospodářského společenství, které se pro účely volného pohybu také zahrnuje.⁴⁷

Podstatné jsou i termíny z pracovního práva. V první řadě je to pracovně právní vztah. V pracovně právním vztahu proti sobě stojí zaměstnanec, který za danou odměnu plní přidělenou práci a zaměstnavatel, který má povinnost platit své zaměstnance za práci, kterou pro něj vykonávají. Pracovně právní vztah může mít formu pracovního poměru nebo dohody o práci konané mimo pracovní poměr.⁴⁸ Posledním pojmem je podnikání, které je podle nového občanského zákoníku definováno jako soustavná činnost, kterou podnikatel vykonává za účelem dosažení zisku na svou vlastní odpovědnost.⁴⁹

V oblasti ekonomických aktivit cizinců je možné setkat se s pojmy, jako je xenofobie, rasismus či diskriminace. Rasismus je jakési přesvědčení určité etnické skupiny, že jí jiná etnická skupina není rovna, např. morálně, kulturně atd. Hranice mezi rasismem a xenofobií není jasně daná. Xenofobii definuje Martin Vávra v díle *Postoje k imigrantům* následovně: „*Xenofobie je psychologickým stavem hostility nebo strachu, které pociťujeme vůči „druhým“ – lidem z jiných kultur, lidem jinak vypadajícím, lidem žijícím jiným životním stylem*“.⁵⁰ Diskriminaci lze chápat jako důsledek xenofobie a rasismu ve spojení s předsudky a stereotypy. V podstatě jde o promítnutí těchto fenoménů do chování vůči různým společenským skupinám.⁵¹

3.2 Právní předpisy upravující pobyt cizinců na území České republiky

Pojmem cizinecké právo je označován celý svazek práv a povinností, lidí, kteří pobývají na území jiného státu, tedy cizinců. Platí, že tyto práva a povinnosti jsou odlišná od práv a povinností občanů daného státu. Základem cizineckého práva je bezesporu vstup

⁴⁶ Čížinský, P., *Cizinecké právo*, str. 25.

⁴⁷ Čížinský, P., *Cizinecké právo*, str. 26.

⁴⁸ Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, § 3.

⁴⁹ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, § 420.

⁵⁰ Vávra M., *Postoje k imigrantům*, str. 28.

⁵¹ Vávra M., *Postoje k imigrantům*, str. 29.

a pobyt těchto osob v cizí zemi. Klíčovým tématem je pak např. přístup cizinců ke vzdělání, zaměstnání, podnikání, sociálním službám, zdravotnictví a jiným veřejným úkonům nebo nabývání a pozbývání cizího státního občanství. Cizinecké právo upravuje také osobní stav, tedy možnost cizinců uzavírat manželství, specifický postoj cizinců v politických otázkách a problematiku diskriminace. Tato oblast práva ošetřuje také administrativní činnosti s tímto spojené jako je např. vydávání dokladů totožnosti cizincům apod. Obecně by se tato právní oblast dala označit jako souhrn právních předpisů, které jsou jiné, než ty, které platí pro české občany, zpravidla je postavení cizinců znevýhodněno oproti postavení českých občanů. Cizinecké právo je potřeba odlišovat od práva uprchlického či azylantského, které platí jen pro cizince, kterým byl v České republice udělen azyl. Prameny cizineckého práva nejsou jen české právní předpisy ale i mezinárodní smlouvy a právo EU a to jak zakládající listiny, tak i sekundární právo, tedy různé nařízení a směrnice vydané později.⁵²

S pobytem cizinců v České Republice a s jejich zaměstnáváním a podnikáním souvisí celá řada předpisů, která je pro jejich integraci klíčová. Klíčovým právním předpisem je Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník a dále zákon 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém, který upravuje postavení cizinců v ČR a právní pomoc ve styku s cizinou.⁵³

Dalším důležitým předpisem v této oblasti je zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých dalších zákonů. Tento zákon stanovuje podmínky vstupu, pobytu i vycestování cizince z území České republiky. Jsou zde popsány veškeré náležitosti hraniční kontroly a důvody, proč by mohl být cizinec z republiky vykázán, např. pokud má neplatné či falešné dokumenty, pokud si neobstaral vízum nebo povolení k pobytu. Dalším takovým důvodem k vyhoštění cizince může být např. to, že je nežádoucí osobou, má infekční onemocnění nebo by mohl ohrozit bezpečnost státu.⁵⁴ Nežádoucí osobu definuje zákon 326/1999 Sb. následovně: „*Nežádoucí osobou se rozumí cizinec, jemuž nelze umožnit vstup na území z důvodu, že by tento cizinec při pobytu na území mohl ohrozit bezpečnost státu, veřejný pořádek, ochranu veřejného*

⁵² Čížinský, P., Cizinecké právo, str. 15.

⁵³ Zákon č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém.

⁵⁴ Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky.

zdraví nebo ochranu práv a svobod druhých nebo obdobný zájem chráněný na základě závazku vyplývajícího z mezinárodní smlouvy.“⁵⁵

V případě, že cizinec požádá Českou republiku o mezinárodní ochranu, jeho vstup do ČR a další pobyt je upravován zákonem č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky. Předpis dále upravuje i azylová zařízení a státní integrační program.⁵⁶ Zákon č. 221/2003 Sb., o dočasné ochraně cizinců se pak vztahuje na cizince, kterým byl uznán azyl a na osoby bez státního občanství.⁵⁷

Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce upravuje pracovně-právní vztahy a to jak českých občanů, tak i cizinců.⁵⁸ S tímto předpisem úzce souvisí Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, který se snaží dosáhnout co nejvyšší zaměstnanosti a zároveň eliminovat nelegální práci, která je v případě cizinců bohužel velmi častá.⁵⁹ Nevyhnutelným předpisem je pak i zákon č. 73/2011 Sb., o Úřadu práce České republiky a o změně souvisejících zákonů. Úřad práce má v kompetenci náležitosti týkající se přerozdělování nejrůznější sociálních dávek a mimo jiné i rozhodování o žádostech k povolání cizinců.⁶⁰

Pokud je k určitému zaměstnání potřeba určitá kvalifikace či způsobilost, kterou cizinec disponuje a však získal ji v jiném státě, postupuje se podle zákona č. 18/2004 Sb. o uznávání odborné kvalifikace a jiné způsobilosti státních příslušníků členských států Evropské unie a o změně některých zákonů. Ohled je přitom brán jen na členské státy EU, Evropský hospodářský prostor a Švýcarské společenství.⁶¹

Opomenout nelze ani Nařízení Rady (EEC) č.2434/92, o volném pohybu pracovníků v rámci Společenství, které mimo jiné zavazuje členské státy EU zacházet s cizími občany EU stejně jako s občany vlastními a zamezit tedy diskriminaci.⁶²

⁵⁵ Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky.

⁵⁶ Zákon č. 325/1999 Sb., o azylu.

⁵⁷ Zákon č. 221/2003 Sb., o dočasné ochraně cizinců.

⁵⁸ Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce.

⁵⁹ Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti.

⁶⁰ Zákon č. 73/2012 Sb., o Úřadu práce České republiky.

⁶¹ Zákon č. 18/2004 Sb., o uznávání odborné kvalifikace a jiné způsobilosti státních příslušníků členských států Evropské unie

⁶² Nařízení rady č. 2434/92, o volném pohybu pracovníků v rámci Společenství.

3.3 Kompetentní instituce v oblasti pobytu cizinců na území ČR

Pobyt cizích státních příslušníků na území České republiky a všechny náležitosti s tím spojené je potřeba regulovat, kontrolovat a případně i sankcionovat. K tomuto účelu působí v České republice celá řada institucí. V první řadě zde působí cizinecká policie, kterou zřídilo Ministerstvo vnitra v roce 2008 jako specializovanou složku Policie ČR. Cizinecká policie má řadu nezbytných povinností souvisejících s odhalováním nelegální migrace, kterou se následně snaží redukovat. Mezi další povinnosti cizinecké policie patří řešení přeshraniční trestné činnosti a trestné činnosti spáchané v souvislosti s překročením státních hranic. Všechna pracoviště cizinecké policie sdružuje Ředitelství služby cizinecké policie, které se podílí na několika úkolech při ochraně vnějších hranic České republiky. Mezi tyto úkoly patří zejména označování osob za nežádoucí, provádění pobytové kontroly, vyhošťování cizinců a spousty dalších.⁶³ Ústředním orgánem v této oblasti je Ministerstvo vnitra, které se mimo jiné zabývá úkoly z oblasti vstupu a pobytu cizinců na území ČR a mezinárodní ochranou. Ministerstvo rozhoduje o povoleních k dlouhodobému i přechodnému pobytu, o dlouhodobých vízech, o zaměstnaneckých a modrých kartách. Mezi další klíčové činnosti patří např. koordinace politiky integrace cizinců a nezbytná spolupráce s dalšími institucemi.⁶⁴

Dalšími orgány, které působí v oblasti zaměstnávání cizích státních příslušníků je především Ministerstvo práce a sociálních věcí a úřad práce, který pod ministerstvo kompetenčně spadá. Dále se sem řadí Státní úřad inspekce práce a Oblastní inspektoráty práce, které vykonávají nezbytné kontroly.⁶⁵ Podnikání cizinců na území ČR je pak regulováno především Ministerstvem průmyslu a obchodu a živnostenskými úřady.⁶⁶ Více o kompetencích těchto orgánů je pojednáno v dalších kapitolách této diplomové práce.

V České republice dále působí několik organizací, které se snaží o snazší integraci cizinců do české společnosti. Jednou z nich je občanské sdružení Centrum pro integraci cizinců, které bylo založeno v roce 2003 za účelem pomáhat cizincům při začleňování do místní společnosti. Mezi činnosti tohoto sdružení patří organizace kurzů českého jazyka, vývoj aktivit, které cizincům pomáhají při vstupu na trh práce, poskytování sociálního

⁶³ Policie ČR – Služba cizinecké policie (online)

⁶⁴ MVCR – Migrační a azylová politika ČR (online)

⁶⁵ Ministerstvo práce a sociálních věcí - O MPSV (online)

⁶⁶ Čížinský, P., Cizinecké právo, str. 222.

poradenství a pořádání společenských aktivit, které těmto lidem mají pomoci v navázání kontaktu s dalšími lidmi.⁶⁷ Takovýchto organizací v České republice působí celá řada, dalšími jsou např. Sdružení pro integraci a migraci, Integrační centrum Praha, Cizinci v České republice nebo Organizace pro pomoc uprchlíků. Na závěr je potřeba ještě zmínit, že tyto organizace čerpají zejména z fondů Evropské unie a jsou založeny na principu dobrovolnosti a neziskovosti.⁶⁸

3.4 Mezinárodní migrace

Migrací se rozumí přesun osob v prostoru, klíčová pro tuto diplomovou práci je pak migrace mezinárodní, kdy se jednotlivci nebo i skupiny osob přesouvají přes hranice států. S migrací úzce souvisí migrační politika Evropské unie, což jsou v podstatě pravidla, kterými se upravuje vstup a následný pobyt občanů 3. zemí v Evropské unii. Cizince, kteří přišli do tuzemské země za účelem pobytu, označujeme jako imigranty.⁶⁹ Ministerstvo vnitra České republiky definuje migraci jako komplexní a dynamický jev, který má na Českou republiku ekonomické a společenské dopady. Tyto dopady mohou být pozitivní ale i negativní. Migrace je tématem mnoha vědních oborů, např. demografie, sociologie, ekonomie, politologie nebo i antropologie. Zatímco demografie definuje migraci jako změnu trvalého pobytu za hranice administrativní jednotky, sociologie přikládá velký význam tomu, zda je tento přesun dobrovolný či nucený, např. v případě azylantova útěku před válkou.⁷⁰

V České republice řeší otázku migrace především Ministerstvo vnitra, konkrétně jeho odbor azylové a migrační politiky. Dalo by se říci, že jeho hlavním úkolem v tomto oboru je podpora legální migrace oproti redukci migrace nelegální. Nezbytná je spolupráce státních orgánů, orgánů územní a zájmové samosprávy a dalších subjektů, které se touto oblastí zabývají, podstatnou úlohu zde zastávají i nevládní neziskové organizace a další organizace občanské společnosti. Žádaná je především migrace, která je pro Českou republiku a její obyvatele dlouhodobě přínosná, již je myšlen např. přísun vysoce kvalifikovaných pracovníků ze zahraničí. Česká republika si v této otázce stanovila několik hlavních zásad migrační politiky, které korespondují především s respektováním závazků,

⁶⁷ Centrum pro integraci cizinců - O nás (online)

⁶⁸ Migraceonline.cz – Instituce a organizace v ČR (online)

⁶⁹ MVCR – Terminologický slovník (online)

⁷⁰ MVCR – Migrace (online)

jež plynou z mezinárodních smluv a doporučení. Po vstupu ČR do Evropské unie je tato politika řešena zejména v konsensu s partnerskými zeměmi za využívání evropského práva.⁷¹

3.4.1 Příčiny migrace

Výskyt migrace je v posledních letech čím dál tím častější, přitom důvodů tohoto jevu může být hned několik. V zásadě lze tyto důvody rozdělit na politické, ekonomické, náboženské, demografické a další. Obecně lze říci, že růst migrace je ovlivněn neustále se zvyšujícími disproporcemi mezi státy světa a to z mnoha různých hledisek.⁷² Migrace není žádným novým jevem, její důvody se však s postupem času mění. Lidé se stěhovali za hranice států již v minulosti z důvodu touhy po politické a náboženské svobodě. Za výrazný mezník se dá považovat také pád totalitních režimů, otevírání státních hranic a světová integrace. Existuje několik migračních teorií, které se zabývají důvody mezinárodní migrace, přičemž jednou z nejznámějších je teorie push a pull. Podle této teorie migraci ovlivňuje nejenom situace v aktuálním místě bydliště ale i situace v cílové zemi. Působí zde tzv. push faktory, které jedince vypuzují z rodné země, jejich příkladem je ekonomická nestabilita, válečné, náboženské a národnostní střety, zhoršování kvality životního prostředí, politický nátlak či rychlý demografický růst. Mezi pull faktory, které jedince táhnou do nové země, se řadí např. politická stabilita, ekonomická prosperita, vysoká kvalita života, svoboda a možnost realizace či příznivé životní podmínky.⁷³

V aktuálním světě převažují ekonomické příčiny, které podmiňují především značné ekonomické rozdíly mezi jednotlivými státy světa. Lidé se stěhují kvůli nedostatku pracovních míst nebo značným rozdílům mezi odměnami za práci. Pokud jsou tyto dva jevy v rodné zemi cizinců přítomné, značí to jejich nízkou životní úroveň, od které se snaží vysvobodit právě migrací do státu, kde očekávají zlepšení jejich ekonomické situace. Problém je v tom, že cizinci jsou často považováni za levnou pracovní sílu i přes veškeré normy, které se tomuto snaží zabránit. Ačkoliv, takto pracují za lepších podmínek, než ve své domovské zemi, jejich situace se nedá ani zdaleka srovnávat se situací občanů daného státu, zvláště pokud pracují ilegálně. V některých zemích světa je chudoba tak vysoká, že se lidé stěhují i z důvodu absence takové infrastruktury, která je jinak v dnešních

⁷¹ MVCR – Migrační a azylová politika (online)

⁷² Mendelova univerzita v Brně – Důvody pro mezinárodní migraci (online)

⁷³ Baršová, A., Barša, P., Přistěhovalectví a liberální stát, str. 268.

rozvinutých zemích již pokládána za samozřejmou. Příkladem je např. elektřina, pitná voda, vzdělávací zařízení apod.⁷⁴

Dalšími důvody jsou politické faktory, pod kterými si lze nejčastěji představit míru demokracie, utlačování vládou či politickou stabilitu. Politické důvody jsou také častým důvodem žádostí o mezinárodní ochranu, neboť v některých státech světa je politická situace již neúnosná. S politickými příčinami úzce souvisí příčiny náboženské, jako může být např. pronásledování či diskriminace kvůli náboženskému vyznání.⁷⁵

Důvody migrace bývají často také demografické, mezi nejčastější lze považovat vysoký přírůstek obyvatelstva, který má na svědomí např. nedostatek pracovních míst, zvyšující se nároky na potraviny, vodu či suroviny, nedostatečné kapacity škol, sociálních, zdravotnických zařízení apod. Platí, že tyto problémy jsou vždy ještě mnohonásobně horší v rozvojových zemích.⁷⁶

Častými důvody k odchodu mohou být dále i přírodní či ekologické katastrofy, touha poznat jinou kulturu nebo se naučit cizí jazyk. Úroveň migrace se rapidně zvýšila také po otevření státních hranic, tzv. Schengenského prostoru.

3.4.2 Důsledky migrace

Důsledky migrace mohou být pozitivní a negativní. Mezi negativní dopady lze zařadit nárůst kriminality, terorismus, zvýšení státních nákladů, snížení konkurenceschopnosti domácího obyvatelstva na trhu práce, nekontrolovatelnou nelegální migraci či tzv. odliv mozků a levnou pracovní sílu.

Odlivem mozků je myšlen odchod vzdělaných lidí z domovského státu. Tento jev je velmi častý u rozvojových zemí, odkud odchází lidé s velkým potenciálem kvůli nedostatku nebo špatné kvalitě místních škol. Po studiu už se většinou odmítají vrátit, jelikož je jim v zemi aktuálního pobytu nabízen lepší životní standard, což může být

⁷⁴ Mendelova univerzita v Brně – Důvody pro mezinárodní migraci (online)

⁷⁵ Mendelova univerzita v Brně – Důvody pro mezinárodní migraci (online)

⁷⁶ Mendelova univerzita v Brně – Důvody pro mezinárodní migraci (online)

i prvotní příčinou jejich odchodu. Rozvojové země, které by právě díky těmto inteligentním lidem měli šanci na jakýsi rozvoj, takto přichází o cenné příležitosti.⁷⁷

Důsledky migrace však mohou být i pozitivní, příkladem je různorodost společnosti, nárůst pracovní síly, posílení ekonomiky a tzv. příliv mozků. Migrace přispívá k rozmanitosti společnosti, což v některých případech může pomoci s tolerancí a pochopením jiné kultury. Autor článku „Rozvojové problémy Afriky“ z internetové knihovny Mendelovy univerzity v Brně, Samuel Antwi Darkwah tvrdí, že *„Emigranti nabízejí různé výhody v hostitelských zemích, jako jsou určité práce, kde lidé v hostitelské zemi nebudou nebo nemůžou dělat. Migrující pracovníci často pracují déle a za nižší platy.“* Pokud byli přistěhovalci kvalitně vzděláni, mohou pro hostitelskou zemi představovat velké množství talentů s odlišným pohledem, než na které je daná země zvyklá. Pojem „odliv mozků“ je všeobecně chápán jako negativní jev, v některých případech však lze tento pojem zaměnit za tzv. „příliv mozků“, jehož význam je chápán kladně. Příliv mozků znamená, že chytrí, vzdělaní a talentovaní lidé se vrací do své rodné země bohatší o nové zkušenosti a mohou tak efektivněji pomoci své domovské zemi. Rozvojové země navíc nemají ani dostatek finančních prostředků, aby vysoce vzdělané zaměstnance řádně ohodnotily, a jejich potenciál tak tedy může být využit alespoň jinde.⁷⁸

3.5 Pobytová oprávnění cizinců v České republice

První možností pro pobyt cizinců na území ČR je udělování víz. Mezi osoby které musí mít při návštěvě České republiky, resp. celého Schengenského prostoru platné vízum patří především občané třetích zemí, přičemž je zde vyjednána celá řada výjimek. Poslední takovouto výjimkou je např. Ukrajina, jejíž občané si od roku 2017 nebudou muset zařizovat krátkodobé vízum. Kompletní aktuální seznam států, které vízové povinnosti podléhají, je k nahlédnutí na webových stránkách Ministerstva vnitra ČR. Rozlišovány jsou víza krátkodobá a dlouhodobá, přičemž rozdíl je zde právě v délce pobytu cizince na území České republiky. Krátkodobá víza se udělují do doby 3 měsíců, tedy 90 dní v drtivém případě za účelem turismu, kdy k vydání víza mimo jiných formálních náležitostí stačí čestné prohlášení např. ubytovacího zařízení o ubytování konkrétního cizince.⁷⁹

⁷⁷ Mendelova univerzita v Brně – Důvody pro mezinárodní migraci (online)

⁷⁸ Mendelova univerzita v Brně – Důvody pro mezinárodní migraci (online)

⁷⁹ MVCR – Migrace (online)

Dlouhodobá víza se udělují většinou za účelem zaměstnání, podnikání, sloučení rodiny, studia atd. Zahraniční osoby mají možnost zažádat kromě těchto víz ještě o tzv. dlouhodobý pobyt. Rozdíl mezi dlouhodobým pobytem a dlouhodobým vízem je v délce jeho trvání, u obou platí, že doba strávená cizincem na území ČR je více než 90 dní. U víza je doba pobytu omezena na maximální dobu 6 měsíců, zatímco u pobytu dlouhodobého je doba 6 měsíců minimální hranicí. Platí, že jen cizinec, který měl v České republice schválené dlouhodobé vízum, může požádat o dlouhodobý pobyt. Ačkoliv i od tohoto pravidla osvobozuje zákon řadu výjimek.⁸⁰

Další alternativou pro cizince je trvalý pobyt. O trvalý pobyt na území České republiky může zažádat jak občan EU, tak jeho rodinný příslušník ale i občan třetí země. V každém případě je potřeba splnit určité, předem dané podmínky a platí, že občan třetí země je vždy samozřejmě v méně výhodné situaci, než ostatní. O tom, zda se žádosti vyhová či nikoliv rozhoduje Ministerstvo vnitra ČR.⁸¹

Podmínkou pro vydání povolení k trvalému pobytu je v případě občana EU 5 let nepřetržitého přechodného pobytu na území ČR, spolu s tím, musí cizinec předložit potřebné doklady a zároveň zde nesmí existovat žádné důvody pro zamítnutí žádosti. Takovýmito důvody může být např. to, že dotyčný představuje pro stát jakoukoliv hrozbu nebo se dopustil podvodného jednání proti zdejším předpisům. V případě rodinného příslušníka stačí, aby v České republice nepřetržitě pobýval jen dva roky, s tím, že nezbytností je identifikační doklad, kterým potvrdí, že je opravdu rodinným příslušníkem občana EU.⁸²

V případě, že o trvalý pobyt žádá občan třetí země, je celý proces komplikovanější. Kromě dokladů, které jsou vyžadovány i u občana EU musí předložit také výpis z trestního rejstříku, doklad o zkoušce z českého jazyka a doklad o zajištění prostředků k pobytu, čímž v podstatě prokazuje, zda má na zdejší pobyt dostatek finančních prostředků a nebude ihned po příchodu do republiky čerpat ze sociálních dávek poskytovaných státem. Zásadní

⁸⁰ MVCR – Dlouhodobý pobyt (online)

⁸¹ MVCR – Dlouhodobý pobyt (online)

⁸² Čížinský, P., Cizinecké právo, str. 138.

podmínkou je poté i nepřetržitý přechodný pobyt na území ČR minimálně po dobu pěti let a neexistence jakéhokoliv důvodu pro zamítnutí žádosti.⁸³

Cizinci, kteří získali povolení k trvalému pobytu v České republice, mají v podstatě ta samá práva jako občané ČR s řadou několika výjimek, mezi která patří např. aktivní a pasivní volební právo. To uvádí i Čížinský ve své knize Cizinecké právo „*Osoby s povolením k trvalému pobytu tak mají přístup k veřejnému zdravotnímu pojištění i v případě, že jsou nezaměstnané. Omezeny nejsou ani dávky státní sociální podpory a bez omezení je také možnost zaměstnání (bez povolení) a podnikání. Osoby, kterým byl udělen trvalý pobyt, podle kteréhokoliv z uvedených ustanovení, mají právo pohybu po území států Schengenu*“.⁸⁴

Pokud cizinec má již 5 let trvalý pobyt v České republice, může podat žádost Ministerstvu vnitra ČR o udělení státního občanství. Pro jeho získání však musí splnit více podmínek. V první řadě je to prokázání znalosti českého jazyka, trestní bezúhonnost v ČR za posledních pět let, řádné plnění cizineckého zákona a také plnění povinností v oblasti zdravotního, sociálního pojištění a placení daní. Poslední podmínkou je pak pozbytí dosavadního státního občanství. Ministerstvo vnitra může v několika případech udělat výjimku a prominout cizinci některou z daných podmínek.⁸⁵

Stejná práva jako osoby, které získaly povolení k trvalému pobytu v ČR, mají také azylanti. Tyto osoby mají rovný přístup jako občané ČR na trhu práce, ke zdravotní péči, ke vzdělání a k sociálnímu systému. Výjimku opět tvoří volební právo a zaměstnávání v institucích státní správy.⁸⁶ „*Azyl se podle § 12 zákona o azylu cizinci udělí, bude-li v řízení o udělení mezinárodní ochrany zjištěno, že cizinec: a) je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod, nebo b) má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, pohlaví, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo, v případě, že je osobou bez státního občanství ve státě jeho posledního trvalého bydliště.*“⁸⁷ Správní řízení v těchto případech je v kompetenci Ministerstva vnitra ČR. Ačkoliv je

⁸³ MVCR – Trvalý pobyt (online)

⁸⁴ Čížinský, P., Cizinecké právo, str. 144.

⁸⁵ Ministerstvo práce a sociálních věcí – Informační publikace pro cizince Česká republika, str. 20.

⁸⁶ Krchová A. a Víznerová H., Diskriminace azylantů a azylantek v ČR z genderové perspektivy, str. 34.

⁸⁷ Čížinský, P., Cizinecké právo, str. 181.

zaznamenáván rostoucí trend počtu žádostí o udělení azylu, je nutné poznamenat, že Česká republika nepatří mezi vyhledávané země z hlediska žádostí o mezinárodní ochranu.

O přechodný pobyt na území České republiky může zažádat občan Evropské unie i jeho rodinný příslušník a také občan třetí země. Nastávají zde jiné podmínky, které je potřeba splnit, v tomto případě mírnější, než u trvalého pobytu. Přechodný pobyt cizinců spadá do kompetence Ministerstva vnitra ČR.⁸⁸

Potvrzení o přechodném pobytu se vydá v případě, že o něj požádal občan EU, který chce na území České republiky strávit dobu delší než 3 měsíce. Není však podmínkou, aby cizinec s občanstvím EU tuto žádost podával, záleží to čistě jen na jeho vůli. V případě, že se cizinec pro žádost přeci jen rozhodne, je potřeba kromě základních dokladů předložit také doklad potvrzující účel pobytu a doklad o zajištění ubytování na území ČR. Pokud cizinec na území republiky pobývá za výdělečným účelem, nemusí už přikládat doklad o zdravotním pojištění, který je v jiných případech nezbytný. Rodinný příslušník musí k těmto dokladům přiložit ještě doklad, kterým prokáže, že je skutečně rodinný příslušník stejně jako u žádosti o trvalý pobyt.⁸⁹

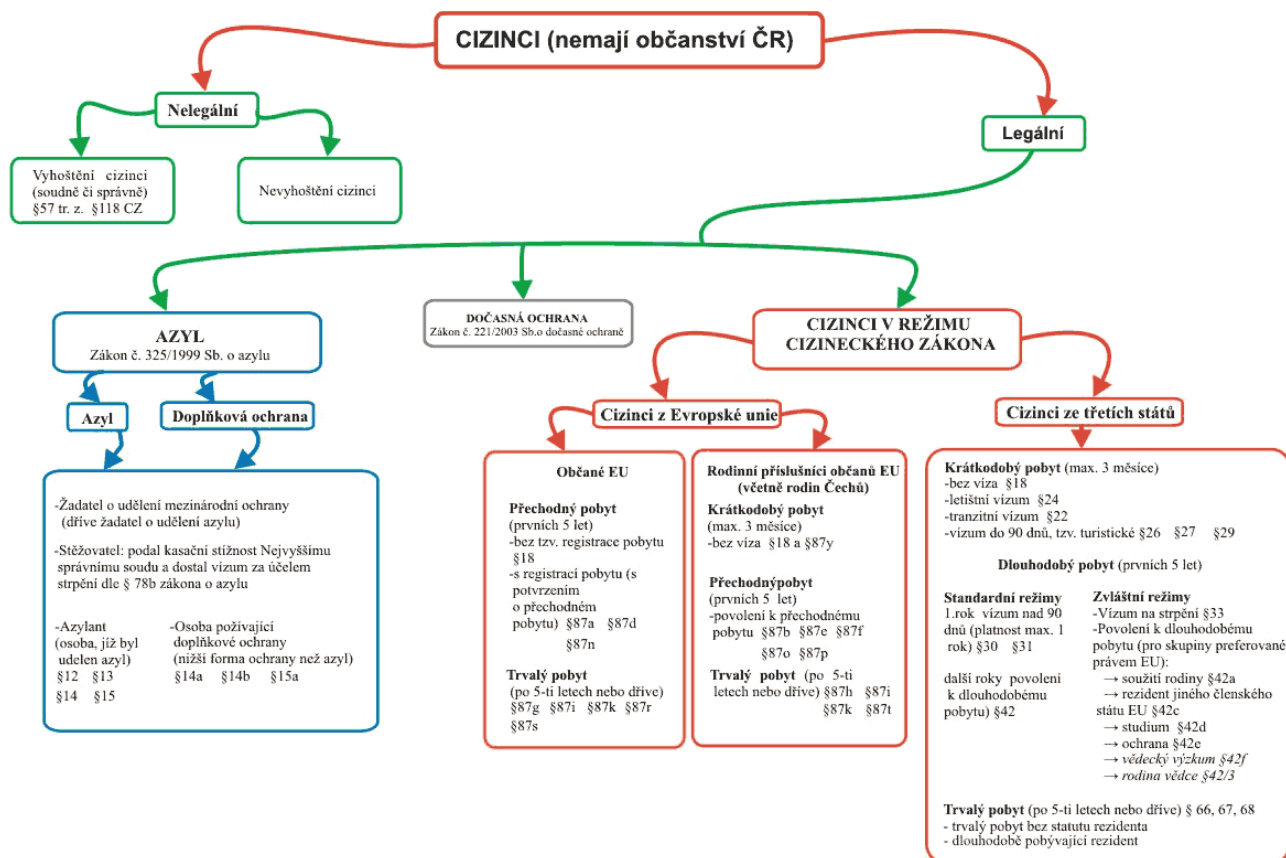
Občan třetí země, který žádá o přechodný pobyt na území České republiky, musí předložit ty samé doklady jako v případě žádosti o trvalý pobyt. O přechodný pobyt žádají cizinci např. za účelem zaměstnání, studia, podnikání nebo vědeckého výzkumu.⁹⁰

⁸⁸ MVCR – Přechodný pobyt (online)

⁸⁹ MVCR – Přechodný pobyt (online)

⁹⁰ MVCR – Přechodný pobyt (online)

Obrázek 1 - Typy pobytů cizinců v České republice

Zdroj: <http://helpdesk.migraceonline.cz>

3.5.1 Účel pobytu cizinců

Účel pobytu udává formu celému právnímu postavení cizinců v České republice. Cizinci, kteří chtějí pobývat v ČR, musí k žádosti o povolení pobytu vždy přiložit tzv. Doklad o účelu pobytu. Bez tohoto dokladu jejich žádosti nemůže být v žádném případě vyhověno. Tento účel je pak vždy zaznamenán do povolení k dlouhodobému pobytu či do víza a zároveň také podmiňuje délku trvání jejich pobytu.⁹¹

Dokladem o účelu pobytu může být podle zákona mnoho dokumentů, jejichž výčet se liší podle požadované délky pobytu a jeho účelu. Cizinci, kteří žádají o dlouhodobý pobyt za účelem studia, musí k žádosti předložit potvrzení školy o studiu či přijetí ke studiu, účel vědeckého výzkumu vyžaduje dohodu o hostování s výzkumnou organizací. Cizincům žádajícím o přechodný pobyt za účelem zaměstnání stačí přiložit pracovní smlouvu, dohodu o pracovní činnosti či dohodu o provedení práce. K dlouhodobému pobytu však potřebují tzv. zaměstnaneckou kartu a cizinci, kteří plánují na území České

⁹¹ Trbola R. a Rákoczyová M., Integrační politika, str. 113.

republiky podnikat, předkládají dokument o zápisu do příslušného rejstříku, seznamu nebo evidence.⁹² Posledním účelem pobytu je sloučení rodiny, které vyžaduje podle webových stránek Ministerstva vnitra následující: „*Dokladem o účelu pobytu bude zejména originál či ověřená kopie dokladu, z něhož vyplývá příbuzenský vztah k nositeli oprávnění ke sloučení rodiny (např. rodný list, oddací list, doklad o nezaopatřenosti, doklad o poručnictví, doklad prokazující osamělost cizince či jeho zdravotní stav).*“⁹³

V případě, že cizinec přestane plnit účel pobytu, je zahájeno řízení o zrušení povolení k pobytu. Toto řízení je však velmi problematické, neboť osud cizince je ponechán v podstatě na subjektivním názoru konkrétního úředníka. Celé řízení přitom může být postaveno na klamných skutečnostech. V případě účelu pobytu zaměstnání, který je pro tuto diplomovou práci zásadní, jsou nejčastějšími důvody často skutečnosti, které cizinec neovlivní. Mezi tyto důvody patří např. déle trvající nemoc, časový interval mezi dvěma zaměstnáními, neodvážení odvodů za zaměstnance zaměstnavatelem apod.⁹⁴

Tabulka 3 - Účely pobytu cizinců v České republice a k nim příslušné doklady

Účel pobytu	Doklad o účelu pobytu
Studium	Potvrzení školy o studiu Potvrzení školy o přijetí ke studiu
Vědecký výzkum	Dohoda o hostování s výzkumnou organizací
Zaměstnání (přechodný pobyt)	Pracovní smlouva Dohoda o pracovní činnosti Dohoda o provedení práce
Zaměstnání (dlouhodobý pobyt)	Zaměstnanecká karta
Podnikání	Dokument o zápisu do příslušného rejstříku, seznamu nebo evidence
Sloučení rodiny	Rodný list Oddací list Doklad o nezaopatřenosti Doklad o poručnictví Doklad prokazující osamělost cizince či jeho zdravotní stav

Zdroj: vlastní zpracování, MVCR

⁹² MVCR - Doklad o účelu pobytu (online)

⁹³ MVCR - Doklad o účelu pobytu (online)

⁹⁴ Trbola R. a Rákoczyová M., Integrovaná politika, str. 116.

3.6 Zaměstnávání cizinců v České republice

Z následujícího úryvku z Rámce integrační politiky je vidět, že zaměstnání je pro cizince důležité hned v několika směrech. *„Zaměstnání je pro integraci do společnosti nezbytné. Zajišťuje pravidelný příjem a ekonomickou nezávislost, jistotu, společenské postavení, příležitost k navázání vztahů s lidmi z většinového společenství a také sociální integraci“.*⁹⁵

Jsou rozlišováni cizinci, kteří mají stejné postavení na trhu práce jako řádní občané České republiky a cizinci, jejichž vstup na trh práce je nějak omezen. Do první kategorie se řadí především rodinní příslušníci občanů ČR, občané EU a jejich rodinní příslušníci, dále se sem řadí osoby s uděleným trvalým pobytem a osoby s uděleným azylem. Tito cizinci nepotřebují povolení k zaměstnání. Jediná povinnost zde zůstává jejich zaměstnavateli a tou je informační povinnost vůči úřadu práce, kdy musí nejpozději v den nástupu cizince do práce informovat úřad práce vyplněným formulářem o této skutečnosti a dále povinnost vést evidenci o zaměstnávání cizích státních příslušníků.⁹⁶ V případě osob, jejichž vstup na trh práce je omezen, je situace komplikovanější, tak popisuje i Čížinský *„Zákon o zaměstnanosti omezuje v § 89 vstup cizinců ze třetích zemí na legální trh práce podmínkou platného povolení k zaměstnání a oprávnění k pobytu, případně musí být cizinec držitelem zelené nebo modré karty jako zvláštního pobytového oprávnění, které v sobě slučuje povolení k pobytu a povolení k zaměstnání“.*⁹⁷

Povolení k zaměstnání lze chápat jako nástroj, který má ochránit uchazeče evidované na úřadu práce předtím, aby přišli o možnost pracovní pozice kvůli cizincům. Toto povolení je tedy vydáno až poté, co se Úřad práce ujistí, že pracovní pozice nemůže být obsazena jinak, například z důvodu nedostatku pracovních sil nebo nedostatečné kvalifikace.⁹⁸ Cizinec potřebuje tolik povolení k zaměstnání, kolik zaměstnání na území České republiky vykonává s tím, že toto povolení je nepřenosné a uděluje se na dobu

⁹⁵ Rámec integrační politiky, str. 15.

⁹⁶ Čížinský, P., Cizinecké právo, str. 212.

⁹⁷ Čížinský, P., Cizinecké právo, str. 213.

⁹⁸ Trbola R. a Rákoczyová M., Integrační politika, str. 138.

určitou, maximálně však na jeden rok. Povolení k zaměstnání lze prodloužit a to i opakovaně, vždy však s ohledem na situaci na trhu práce.⁹⁹

V České republice existují dva druhy zvláštního pobytového oprávnění, tedy zaměstnanecká (dříve zelená) a modrá karta. Zaměstnanecká karta od června 2014 nahradila tzv. zelenou kartu a v podstatě jde o druh povolení k dlouhodobému pobytu cizince, tedy pobytu delšího než 3 měsíce na území České republiky při účelu pobytu zaměstnání. Tuto kartu mají povinnost obstarat si všichni cizinci, kteří nejsou občany EU, Švýcarska, Islandu, Norska a Lichtenštejnska a jejich rodinnými příslušníky. Zaměstnanecká karta má duální charakter, to znamená, že jde zároveň o povolení k zaměstnání i k pobytu. Platnost karty je vždy v souladu s dobou pracovního poměru, nesmí však přesáhnout dobu dvou let. Zaměstnaneckou kartu lze žádat na jakémkoliv pracovním místě bez ohledu na stupeň požadované odborné způsobilosti. Podmínkou však zůstává, že karta může být vydána jen pro pozici, která byla zveřejněna v centrální evidenci volných pracovních míst obsaditelných držiteli zaměstnanecké karty na internetovém portálu Ministerstva práce a sociálních věcí. Opět zde platí pravidlo, že zaměstnanecká karta může být vydána až poté, co se řádně prověří, že konkrétní pracovní pozici nelze obsadit uchazečem evidovaným na Úřadu práce.¹⁰⁰

Druhou z těchto duálních karet je modrá karta. Veškeré její náležitosti a podmínky pro její získání jsou stejné jako u karty zaměstnanecké. Zásadní rozdíl je zde v tom, že modrá karta je vydávána jen pro pracovní pozice, které vyžadují vysokou kvalifikaci. Vysokou kvalifikací je myšleno vysokoškolské nebo vyšší odborné vzdělání, které trvalo alespoň 3 roky a bylo řádně ukončeno.¹⁰¹

Podle Čížinského (2012) v současné době bohužel stále více dochází k tzv. nelegálnímu zaměstnávání cizinců, čímž se rozumí práce bez povolení k pobytu, bez povolení zaměstnání, dále práce v rozporu se zaměstnaneckou či modrou kartou nebo práce, kde úplně chybí pracovní-právní vztah a další.¹⁰² Pro představu je dobré ukázat si reálná čísla. V roce 2014 bylo Státním úřadem inspekce práce a Oblastními inspektoráty práce zkontrolováno 15 642 zaměstnavatelů a u 1 118 z nich byl zjištěno pochybení

⁹⁹ Ministerstvo práce a sociálních věcí – Informační publikace pro cizince Česká republika, str. 44.

¹⁰⁰ MVCR – Zaměstnanecká karta (online)

¹⁰¹ Čížinský, P., Cizinecké právo, str. 219.

¹⁰² Čížinský, P., Cizinecké právo, str. 220.

nelegálního zaměstnávání cizinců. Za tento přestupek přitom zaměstnavatelům i cizím státním příslušníkům hrozí vysoké pokuty, jak varuje i Informační publikace pro cizince. „*Cizinec, který je zaměstnán bez povolení k zaměstnání nebo vykonává práci v rozporu s vydaným povolením k zaměstnání, se dopouští přestupku, za který lze udělit pokutu do výše 10.000 Kč. Zaměstnavatel (může jít o právnickou osobu), který umožní cizinci výkon nelegální práce, může být pokutován až do výše 2.000.000 Kč.*“¹⁰³ Pokuty za jiná právní porušení v oblasti nelegální práce cizinců jsou velmi obdobné. Nelegální zaměstnávání je přitom z velké části iniciováno zaměstnavateli, jelikož je to pro ně časově, administrativně a především finančně úspornější.

Výběr kvalifikovaných zahraničních pracovníků je projekt Ministerstva práce a sociálních věcí, jehož cílem bylo přivést do České republiky kvalifikované a vzdělané zahraniční odborníky schopné trvale se integrovat i se svými rodinami do české společnosti. Zájemci, kteří se přihlásili do tohoto projektu, získali doporučení k udělení povolení k trvalému pobytu. Podmínkou pro přijetí do programu byla země původu a legální zaměstnanecký poměr v České republice. Zemí původu je myšlen seznam států, jejichž občané se do tohoto projektu mohli přihlásit. Seznam byl v počáteční fázi projektu velmi tenký, obsahoval pouze 3 státy a to Bulharsko, Chorvatsko a Kazachstán. Postupem času se tento seznam více rozšiřoval, až v konečné fázi obsahoval přibližně 50 zemí.¹⁰⁴ Ačkoliv nebyl tento seznam vytvářen podle jakékoliv významnější logiky, povšimnout si lze především nepřítomnosti černošských a muslimských států. Tento jev je zapříčiněn snahou ochránit české hranice a negativním postojem české veřejnosti k těmto kulturám. U černošských států šlo spíše o ochranu rozvojových států před již zmiňovaným „odlivem mozků“. Posledním národem, který byl ze seznamu účelně vynechán, jsou Vietnamci a to z důvodu negativního názoru českých občanů o nekontrolovatelné migraci této komunity do České republiky. Co se týče minimálního požadovaného vzdělání pro přijetí do tohoto programu, akceptováni byli i cizinci se středoškolským vzděláním zakončeným maturitní zkouškou, převažovali však osoby s vysokoškolským vzděláním. Jelikož se do programu hlásily tisíce lidí a vyhověno nemohlo být všem, byla dáвана přednost osobám s tzv. nedostatkovými profesemi. Profesí, která je v České republice nedostatečně zastoupena, jsou především IT pracovníci nebo pracovníci ve zdravotnictví, IT specialisté byli také

¹⁰³ Ministerstvo práce a sociálních věcí – Informační publikace pro cizince Česká republika, str. 45.

¹⁰⁴ Vláda České republiky – aktuálně (online).

nejčastější profesí, která byla v tomto programu vybrána. Další takovou zvýhodňující podmínkou byla i předpokládaná délka doby cizince strávená na pracovním trhu apod.¹⁰⁵ Projekt byl již sice ukončen z důvodu snižujícího se počtu zájemců a zároveň nedostatku počtu pracovních míst, zůstává však příkladem snahy státu podpořit integraci cizinců a zároveň posílit lidský pracovní kapitál o stovky zahraničních vzdělaných lidí.

3.7 Podnikání cizinců v České republice

Podle Čižinského (2012) je pro mnoho cizinců podnikání způsob, jak efektivněji a důstojněji zaopatřit sebe i svou rodinu vzhledem k nastalé situaci v České republice, kdy stále ještě dochází k znevýhodňujícímu zacházení s cizinci na trhu práce. Díky členství České republiky v Evropské unii je zde pro cizince přístup k podnikání mnohem snadnější.¹⁰⁶

Z živnostenského zákona vyplývá, že; „*Fyzická osoba, která nemá bydliště na území České republiky, nebo právnická osoba, která nemá sídlo na území České republiky, může na území České republiky provozovat živnost za stejných podmínek a ve stejném rozsahu jako česká osoba.*“¹⁰⁷ To platí především pro cizince ze zemí Evropské Unie a tzv. přidružených zemí, pod které spadá Norsko, Švýcarsko, Lichtenštejnsko a Island a jen za podmínky, že živnostenský nebo zvláštní zákon neukládá něco jiného. Stejně jsou na tom i jejich rodinní příslušníci, o kterých již byla řeč dříve. Nejprve je potřeba definovat si, co je to živnost. Živnostenský zákon označuje živnost následovně: „*Živností je soustavná činnost provozovaná samostatně, vlastním jménem, na vlastní odpovědnost, za účelem dosažení zisku a za podmínek stanovených tímto zákonem.*“¹⁰⁸ Pro zřízení živnosti musí cizinec splnit všeobecné podmínky, stejné jako platí i pro české občany. Jedná se o dosažení hranice osmnácti let věku, způsobilost k právním úkonům a bezúhonnost, což je dokládáno výpisem z rejstříku trestů. Pokud jde o jinou živnost než volnou, musí cizinec stejně jako český občan doložit potvrzení o odborné způsobilosti. V případě cizinců ze třetích zemí je situace opět trochu komplikovanější. Zásadním rozdílem je to, že u těchto osob je potřeba také doložit doklad prokazující udělení víza k pobytu nad 90 dní nebo povolení k dlouhodobému pobytu a to vždy za účelem podnikání. Aby tedy mohl cizinec

¹⁰⁵ Trbola R. a Rákoczyová M., Integrovaná politika, str. 41.

¹⁰⁶ Čižinský, P., Cizinecké právo, str. 222.

¹⁰⁷ Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání, § 5.

¹⁰⁸ Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání, § 5.

na území České republiky podnikat, musí kromě českých právních předpisů respektovat také předpisy z cizineckého práva, zejména pak zákon č. 326/1999 Sb. o pobytu cizinců na území České republiky, který důkladněji rozebírá právě udělování víz či dlouhodobých pobytů. Zásadním pravidlem je, že cizinec může na území ČR podnikat až dnem zápisu do příslušného rejstříku, seznamu či evidence. Osvobozenými výjimkami jsou zde opět občané členského státu EU, jejich rodinní příslušníci a další. Po založení živnosti a zápisu do obchodního rejstříku je další obvyklý postup v podobě návštěvy cizinecké policie, finančního úřadu a správy sociálního zabezpečení, kde si cizinec zařídí veškeré zbývající náležitosti a poté už může začít s podnikáním.¹⁰⁹

Další možností, jak mohou cizinci na území České republiky podnikat je prostřednictvím právnických osob – obchodních korporací, tedy prostřednictvím obchodních společností a družstev. Obchodní společnosti vznikají za účelem sdružení osob či majetku a jsou mezi nimi rozlišovány čtyři typy. Mezi osobní společnosti se řadí veřejná obchodní společnost a společnost komanditní, jako společnosti kapitálové jsou pak označovány společnost s ručením omezeným a akciová společnost. Podnikání je v tomto případě zahájeno složením základního kapitálu, jehož částka je pro každý typ společnosti jiná a vytvořením podnikatelského plánu. Tento typ podnikání prostřednictvím právnických osob je opět založeno na principu rovnosti, kdy by se podmínky cizinců neměly lišit od podmínek, které platí pro české občany. Zvláštností je, že se cizinec může stát společníkem nebo členem družstva bez toho, aby měl v České republice povolen pobyt či tu dokonce vůbec reálně pobýval. Po tomto kroku následuje vepsání společnosti do obchodního rejstříku, po čemž je nutné začít s plněním daňové povinnosti. V případě, že cizinec žádá o povolení k pobytu v České republice, aby zde mohl dlouhodoběji legálně pobývat za účelem podnikání, výpis z obchodního rejstříku mu poslouží jako doklad o účelu pobytu pro tuto žádost.¹¹⁰

3.8 Integrace cizinců v České republice a její bariéry

Integraci lze chápat jako začleňování, konkrétně, v případě této diplomové práce jde o začleňování cizinců do české společnosti. Tento jev prochází mnoha oblastmi každodenního života např. trhem práce, vzděláním, bydlením, zdravotnictvím a sociálním

¹⁰⁹ Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání.

¹¹⁰ Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích.

prostředím. Klíčovým dokumentem v této oblasti je Koncepce integrace cizinců na území České republiky (dále jen Koncepce integrace). Koncepce integrace byla již několikrát aktualizována a její původní verze byla přijata usnesením vlády v roce 2000. Koncepce integrace již od svého počátku počítá se zapojením mnoha resortů, především většiny ministerstev, nestátních neziskových organizací a dalších, což koresponduje s prolínáním integrace cizinců do mnoha oblastí každodenního života. Tato koncepce je zaměřena na občany třetích zemí, kteří v České republice žijí legálně, přičemž zprávy o realizaci této koncepce jsou každoročně předkládány vládě. Koncepce integrace je nedílnou součástí migrační politiky, kterou zajišťuje Ministerstvo vnitra a je tedy více, než žádoucí, aby se její další vývoj odehrával v souladu se samotným vývojem migrace.¹¹¹ Politika integrace tedy v dnešní době necílí jen na samotné začleňování cizinců do společnosti ale také na prevenci a eliminaci problémů, které vznikají mezi imigranty a českou majoritou. Žádoucí je zde především zabránit vytváření separovaných komunit cizinců a jejich vylučování z většinové společnosti. Politika migrace uvádí čtyři předpoklady pro úspěšnou integraci cizinců v ČR, patří mezi ně znalost českého jazyka, ekonomická soběstačnost cizince, orientace cizince ve společnosti a vzájemné vztahy cizinců s majoritní společností.¹¹²

Veškerá politika integrace není jen v rukou státu, podstatnější roli zde hraje lokální úroveň, tedy obce a kraje, jelikož i samotný proces integrace se zpravidla odehrává v místě usídlení nebo v místě ekonomických aktivit cizince. Obce a regiony zde mimo jiné plní důležitou úlohu v poskytování zpětné vazby ústředním orgánům o fungování integrační politiky. Od roku 2009 navíc vznikají tzv. Centra na podporu integrace cizinců, která jsou financována především z fondů Evropské unie. Tato centra plní funkci informačního střediska pro cizince a navíc fungují jako nástroje pro realizaci integrační politiky v jednotlivých krajích České republiky.¹¹³

V případě azylantů je celá situace jiná, klíčovým dokumentem je Státní integrační program, který navazuje na již existující asistenci, která je azylantům poskytován již od roku 1994. „*Cílem programu je usnadnit proces integrace osob s udělenou mezinárodní ochranou (azylantů a držitelů doplňkové ochrany) především v oblasti výuky českého*

¹¹¹ MVCR – Koncepce integrace cizinců (online).

¹¹² MVCR – Migrace (online).

¹¹³ MVCR – Integrace (online).

jazyka, vstupu na trh práce, v oblasti bydlení, vzdělávání a rekvalifikací.“¹¹⁴ Generálním poskytovatelem integračních služeb je pro rok 2017 Správa uprchlických zařízení Ministerstva vnitra ČR, jejíž úkol spočívá v koordinaci a zajištění integračních služeb azylantům. Integrační proces azylantů je rozdělen na dvě fáze, přičemž první fází je pobyt v integračních azylových střediscích Ministerstva vnitra. Tato střediska jsou v České republice čtyři, přičemž azylantům jsou zde k dispozici bytové jednotky, za které platí řádný nájem a poplatky za služby. První fáze integračního procesu je dobrovolná, azylanti ji však často využívají, jelikož během tohoto pobytu mohou čerpat z mnoha výhod. Tyto výhody dokáže nejlépe popsat přímá citace z webových stránek Ministerstva vnitra. *„Pobyt ve středisku je zaměřen na úvodní adaptaci na život v České republice, na bezplatný intenzivní kurz českého jazyka, který zajišťuje Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, na vyhledávání trvalého bydlení a nalezení zaměstnání, příp. zvyšování kvalifikace s cílem získat uplatnění na trhu práce.“*¹¹⁵ Kurz je intenzivní a plně hrazený. Jedná se o 400 hodin výuky, což trvá v intervalu od 6 do 12 měsíců a je zakončen zkouškou a vydáním osvědčení o jeho absolvování a o vykonání závěrečné zkoušky.

Integrace příchozích cizinců do české společnosti je považována spíše za dobrovolnou. Podle mnoha českých politiků však cizinci v některých případech nemají o integraci zájem a nadále si chtějí žít svým vlastním způsobem. Otázkou tedy zůstává, zda je princip dobrovolnosti v tomto případě správný, zvláště u cizinců, kteří v České republice pobývají dlouhodobě. Jedním z navrhovaných řešení tohoto problému je povinná účast v jednom z adaptačně integračních kurzů pro imigranty.¹¹⁶ Příkladem takového projektu je např. program „Vítejte v České republice“, kde se cizinci učí orientaci v českém prostředí a získají povědomí o svých právech a povinnostech. Kurzy jsou ve většině případů zdarma za financování Ministerstvem vnitra České republiky.¹¹⁷

Za nejčastěji uváděné bariéry při začleňování cizinců do společnosti patří jejich snaha o zachování vlastní sociální identity. V těchto případech dochází často k napětí mezi cizinci a českou majoritou z důvodu neslučitelnosti dvou odlišných kultur. Cizinci pak také

¹¹⁴ MVCR – Integrace (online).

¹¹⁵ MVCR – Integrace (online).

¹¹⁶ MVCR – Integrace (online).

¹¹⁷ Vítejte v ČR – Úvod (online).

často uvádí, že cítí tlak české společnosti k jejich asimilaci.¹¹⁸ Úplné přizpůsobení se však není z hlediska integrace správné, jelikož cizinec může získat pocit, že ztrácí svou vlastní osobnost. Často uváděnými překážkami v integraci do společnosti jsou např. jazyková bariéra, nedostatek finančních prostředků nebo stesk po domově a odloučené rodině. Velmi častým je pocit xenofobie a diskriminace, který je díky většinou odmítavému postoji Čechů k cizincům v poslední době bohužel na denním pořádku. V případě vstupu cizinců na trh práce, se pak často lze setkat např. se mzdovou diskriminací, větším pracovním náparem nebo znevýhodňování při směnném provozu apod. Poslední často uváděnou bariérou je byrokracie a složitá migrační administrativa, se kterou mají cizinci zpravidla na začátku svého pobytu v cizí zemi problém. Stěžejní jsou především formuláře, s jejichž vyplněním mají často problém i čeští občané, natož pak cizinci, kteří hovoří jiným jazykem. Odrazující je také pomalý postup úřadů a většinou i negativní postoj úředníků, kteří navíc ve většině případů nedisponují jazykovými dovednostmi ke komunikaci s cizinci.¹¹⁹

3.8.1 Zahraniční vzdělání jako základ pro ekonomické aktivity

Pokud se cizinec uchází o pracovní pozici v České republice, která vyžaduje vysokoškolské vzdělání, proces nostrifikace, tedy uznání zahraničního vysokoškolského vzdělání je nevyhnutelný. Kompetentními osobami v tomto procesu jsou veřejné vysoké školy, Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy, Ministerstvo vnitra a Ministerstvo obrany vždy podle vystudovaného oboru. Řízení o uznání zahraničního vysokoškolského vzdělání se započne žádostí cizince podmíněnou poplatkem ve výši 3.000 Kč. Řízení probíhá ve lhůtě 30 dnů, kdy je ověřována pravost podpisů a razítek, následně je porovnáván rozsah a obsah zahraničního studia oproti obdobnému programu uskutečňovanému veřejnou vysokou školou v České republice. Proti případnému zamítavému rozhodnutí se může cizinec ve lhůtě 15 dní od přijetí rozhodnutí odvolat.¹²⁰

Situace je jiná v případě, že jde o základní, střední a vyšší odborné vzdělání, neboť zde existují mezinárodní smlouvy mezi Českou republikou a jinými státy o uznávání rovnocennosti dokladů o vzdělávání. V těchto případech tedy záleží, zda je Česká republika vázána nějakou takovouto smlouvou či nikoliv, v případě, že ano, vydá žadateli

¹¹⁸ Soudková V. a Soudek T., Bariéry mezi námi očima cizinců

¹¹⁹ Soudková V. a Soudek T., Bariéry mezi námi očima cizinců

¹²⁰ MŠMT – Uznání zahraničního vzdělání v ČR (online)

pouze osvědčení o uznání rovnocennosti zahraničního vysvědčení v ČR. V ostatních případech má krajský úřad, na který se žádost podává 3 možnosti na základě řízení podobného nostrifikaci u vysokých škol. Buď vysvědčení uzná, neboť rozsah a obsah studia je podobný jako v ČR, nebo žádost zamítne. Poslední možností je tzv. nostrifikační zkouška, která je nezbytná v případě, že domácí a zahraniční studijní program je shodný či podobný jen z části. Nostrifikační zkouška je v podstatě přezkoušení cizince z předpokládaných znalostí, které by měl získat konkrétním studiem. Součástí této zkoušky může být i praktická část.¹²¹

3.8.2 Znalostní úroveň českého jazyka

„Znalost jazyka majoritní společnosti je jednou z nejdůležitějších složek integračního procesu. Prostřednictvím jazyka se může přichodí zorientovat v novém světě a pochopit smysl a významy jednotlivých situací okolo sebe. Zvládnutí českého jazyk je předpokladem k úspěšnému zapojení na pracovní trh, bezproblémové komunikace při nezbytných jednáních s institucemi veřejné správy i v běžném životě v soužití s druhými lidmi.“¹²²

V České republice je skutečnost taková, že na většinovou část pracovních pozic není požadovaná příliš vysoká znalost českého jazyka. Vyšší úroveň znalosti češtiny je vyžadována jen u pozic, kde dochází k přímé komunikaci s českou veřejností nebo u pozic, které jsou založeny na práci s jazykem, jako je např. učení či překladatelství. Značná část cizinců ovládá jazyk na „nezbytné“ úrovni, na kterou si již česká veřejnost zvykla a jejich zaměstnavatelé už od nich ani vyšší úroveň jazyka nepožadují. Lze se však také setkat s tím, že cizinec neumí česky vůbec a ke svým ekonomickým aktivitám i dorozumívání se s okolím používá výhradně jen anglický jazyk.¹²³

Při učení a zvládnutí češtiny hraje roli spousty faktorů jako je např. délka pobytu v České republice, věk cizince, příbuznost mateřského jazyka češtině či zkušenosti s učením se jazyků a případně i blízké vztahy s osobami, které mluví česky.¹²⁴

¹²¹ Ministerstvo práce a sociálních věcí – Informační publikace pro cizince Česká republika, str. 33.

¹²² Krchová A. a Víznerová H., Diskriminace azylantů a azylantek v ČR z genderové perspektivy, str. 51.

¹²³ Grygar J., Čaněk M. a Černík J., Vliv kvalifikace na uplatnění a mobilitu na českém trhu práce u migrantů ze třetích zemí, str. 30.

¹²⁴ Grygar J., Čaněk M. a Černík J., Vliv kvalifikace na uplatnění a mobilitu na českém trhu práce u migrantů ze třetích zemí, str. 31.

Cizinci mají v České republice několik možností, jak se český jazyk naučit. Mezi nejčastěji využívané patří skupinové jazykové kurzy pořádané soukromými jazykovými školami nebo individuální doučování, které je však finančně náročnější. Několik rekvalifikačních kurzů také organizuje úřad práce, přičemž cizinci mohou vybírat např. mezi kurzy pro úspěšné zakončení zkoušky pro udělení trvalého pobytu či kurzem českého jazyka pro lepší uplatnění na trhu práce atd. Poslední hojně využívanou alternativou jsou bezplatné kurzy pro azylanty v rozsahu 400 hodin.¹²⁵

¹²⁵ MVCR – Integrace (online).

4 Vlastní práce

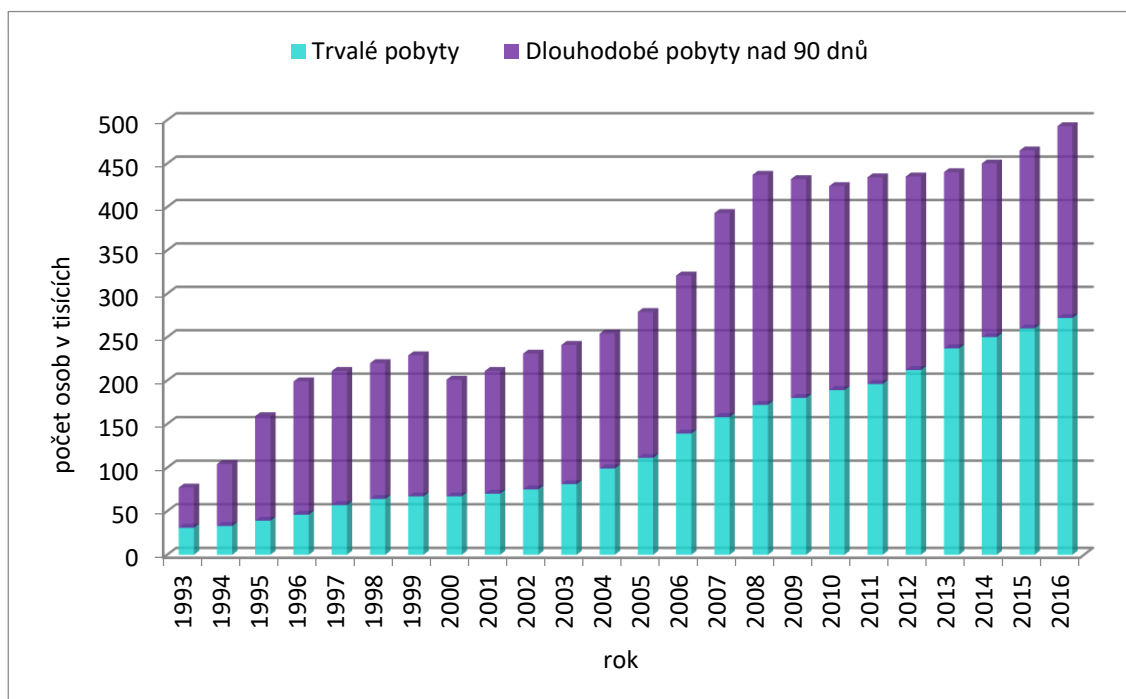
4.1 Analýza vývoje počtu a struktury cizinců a jejich integrace do české společnosti

4.1.1 Analýza vývoje počtu cizinců dlouhodobě žijících na území ČR

Z grafu č. 1 je patrné, že počet cizinců dlouhodobě žijících v České republice od začátku sledovaného období, tedy od roku 1993 i přes malé výkyvy neustále roste a to v průměru meziročně o 9% (viz koeficient růstu = 1,09). První významný propad byl zaznamenán v roce 2000 a lze ho přičíst zpřísnění zákona o vízové povinnosti cizinců. Tento pokles výstižně definuje také záporné tempo růstu -12,23 % (viz vztah 2.04) a absolutně lze tento propad vyjádřit první diferencí (viz vztah 2.01), tedy meziročním poklesem o 28 000 oproti roku 1999. Relativní i absolutní charakteristiky této časové řady lze dohledat v příloze č. 1. V dalším období, v letech 2001 – 2008 lze pozorovat další nárůst, přičemž mezi lety 2006 a 2007 dochází k nejvyššímu meziročnímu přírůstku z celého sledovaného období o 71 000 osob (viz vztah 2.01), což lze vyjádřit tempem růstu 22,12% (viz vztah 2.04). V letech 2009 a 2010 počet cizinců usazených v ČR především díky celosvětové ekonomické krizi klesá až o 13 tisíc. V následujících dvou letech je tento počet téměř stabilní a k dalšímu nárůstu dochází až v roce 2013. Od tohoto roku pak lze pozorovat pokračující rostoucí trend až do konce sledovaného období, tedy do roku 2016, kdy je zaznamenán historicky nejvyšší počet cizinců dlouhodobě žijících v ČR a to 493 000.

Trendová funkce časové řady byla zvolena s ohledem na vývoj počtu trvale žijících cizinců v ČR v letech 1993 – 2016 a dále na objektivní tendenci vývoje do budoucnosti. Tento vývoj nejlépe vystihuje lineární funkce (viz příloha č. 2). Z přílohy č. 3 je zřetelné, že zvolená funkce vývoj počtu cizinců velmi dobře vystihuje vzhledem ke koeficientu korelace $r = 0,96609329$ (viz vztah 2.07). Podle koeficientu determinace $r^2 = 0,93333625$ (viz vztah 2.06) lze konstatovat, že zvolená funkce popisuje zmiňovaný vývoj z více, než 93 %. Vypočtená trendová funkce má tvar $y' = 89612,3188 + 17294,3478t_i$ a oba její parametry jsou statisticky významné.

Graf 1 - Vývoj počtu cizinců v ČR podle typu pobytu v letech 1993-2016

Zdroj: vlastní zpracování, ČSÚ

Na základě výše uvedené trendové funkce byl proveden odhad pro následující roky 2017, 2018 a 2019. Pro posouzení vhodnosti modelu pro predikce byla vypočtena hodnota relativní chyby prognózy (viz vztah 2.08), která činí 2,37 %. Model je tudíž vhodný pro tvorbu předpovědí. Bodové a intervalové odhady pro jednotlivé roky jsou uvedeny v tabulce č. 4, sestavené na základě přílohy č. 5. Z těchto odhadů je patrné, že počet cizinců dlouhodobě pobývajících na území České republiky bude i nadále pozvolna růst.

Tabulka 4 - Predikce vývoje počtu cizinců žijících na území ČR na roky 2017–2019 na základě lineární trendové funkce

Předpověď	Bodový odhad	Intervalový odhad (95%)
2017	521 971	492 770 – 551 171
2018	539 265	508 261 – 570 269
2019	556 560	523 724 – 589 396
Relativní chyba prognózy	2,37 %	

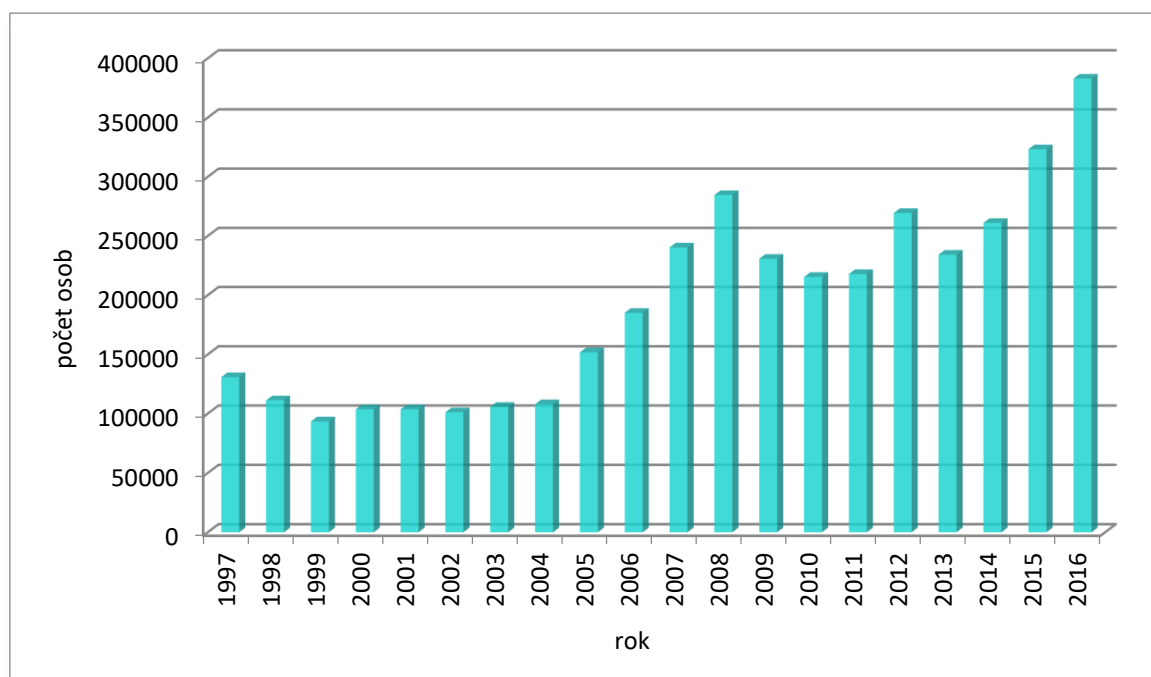
Zdroj: vlastní zpracování, ČSÚ

4.1.2 Analýza vývoje počtu a struktury cizinců evidovaných úřady práce ČR

Z grafu č. 2 zobrazujícího vývoj počtu cizinců evidovaných úřady práce České republiky v letech 1997 – 2016 je patrné, že počet zaměstnaných cizinců v ČR dlouhodobě

roste, ačkoliv výkyvy jsou velmi časté. Průměrně meziročně počet zaměstnaných cizinců v ČR vyrostе o 7,5 % (viz koeficient růstu = 1,075). Začátek sledovaného období, konkrétně roky 1998 – 1999 je charakteristický poklesem počtu zaměstnaných cizinců o téměř 40 000 zapříčiněným zejména restriktivními opatřeními české vlády v oblasti zaměstnávání cizích státních příslušníků. Tato opatření měla vliv na sledovaný vývoj i v dalších letech až do roku 2004, kdy Česká republika vstoupila do Evropské unie. Za těchto okolností došlo v roce 2005 k meziročnímu nárůstu nejvyššímu za celé sledované období o 40,52 % (viz vztah 2.04). Absolutně lze tento nárůst vyjádřit první absolutní diferencí (viz vztah 2.01), která činí 43 752. Relativní i absolutní charakteristiky této časové řady lze dohledat v příloze č. 6. K výrazným nárůstům docházelo i v následujících letech až do roku 2009, kdy se díky ekonomické recesi počty zaměstnaných cizinců propadly o 53 842 cizinců (viz vztah 2.01), při vyjádření tempem růstu lze hovořit o -18,82 % (viz vztah 2.04). Pokles počtu zaměstnaných cizinců pokračoval až do roku 2012, kdy došlo k výraznému nárůstu, který pak pokračoval až do posledního roku sledovaného období, roku 2016. V roce 2016 je počet zaměstnanců z cizích zemí zatím nejvyšší a to 382 889. Při zohlednění celkového počtu trvale žijících cizinců na území České republiky lze konstatovat, že více než 77 % z nich je zaměstnaných.

Graf 2 - Vývoj počtu cizinců evidovaných úřady práce ČR v letech 1997-2015

Zdroj: vlastní zpracování, ČSÚ

Trendová funkce časové řady byla zvolena s ohledem na vývoj počtu cizinců evidovaných úřady práce České republiky v letech 1997 – 2016. Tento vývoj nejlépe vystihuje kvadratická funkce (viz příloha č. 7). Z přílohy č. 8 je zřejmé, že zvolená funkce vývoj počtu cizinců velmi dobře vystihuje vzhledem ke koeficientu korelace $r = 0,91476934$ (viz vztah 2.07). Podle koeficientu determinace $r^2 = 0,83680295$ (viz vztah 2.06) lze konstatovat, že zvolená funkce popisuje zmiňovaný vývoj z více, než 83 %. Vypočtená trendová funkce má tvar $y' = 94\,187,3868 + 2607,8947t_i + 495,6451t_i^2$ a všechny její parametry jsou statisticky významné.

Na základě výše uvedené trendové funkce byl proveden odhad pro následující roky 2017, 2018 a 2019. Pro posouzení vhodnosti modelu pro predikce byla vypočtena hodnota relativní chyby prognózy (viz vztah 2.08), která činí 9,99 %. Model je tudíž vhodný pro tvorbu předpovědí. Bodové a intervalové odhady pro jednotlivé roky jsou uvedeny v tabulce č. 5, sestavené na základě přílohy č. 10. Z těchto odhadů je patrné, že počet cizinců evidovaných úřady práce České republiky bude i nadále pozvolna růst.

Tabulka 5 - Predikce vývoje počtu cizinců zaměstnaných v ČR na roky 2017–2019 na základě kvadratické trendové funkce

Předpověď	Bodový odhad	Intervalový odhad (95%)
2017	367 532	310 030 – 425 035
2018	391 453	322 014 – 460 891
2019	416 365	333 599 – 499 131
Relativní chyba prognózy	9,99 %	

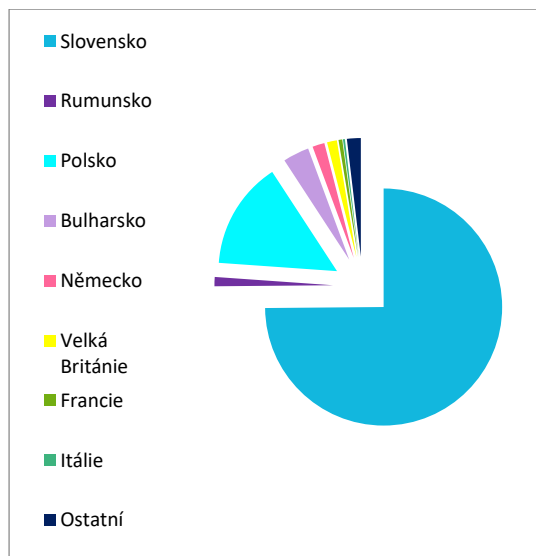
Zdroj: vlastní zpracování, ČSÚ

Pro analýzu struktury cizinců evidovaných úřady práce České republiky z hlediska jejich původu, byly nejvíce zastoupené národnosti těchto migrantů rozděleny do dvou skupin, na občany států Evropské unie a na občany ostatních neboli třetích zemí. Jelikož se zastoupení zaměstnaných cizinců může v průběhu času snadno změnit, zpracováno je i porovnání těchto struktur z hlediska času. Porovnávány jsou vždy 2 od sebe časově velmi vzdálené roky, u cizinců pocházejících ze států Evropské unie jde konkrétně o rok 2016 a 1997, v případě cizinců z ostatních zemí je pracováno s roky 2016 a 2001 z důvodu nedostupnosti předchozích dat. V závěru této kapitoly je zpracován také vývoj pěti nejvíce zastoupených národností na českém trhu práce v letech 2001 – 2016 bez ohledu na to, zda se jedná o občany Evropské unie či nikoliv. Konkrétně se jedná o Slováky, Ukrajince,

Poláky, Rumuny a Bulhary, jichž je v současné době ze všech národností českými úřady práce evidováno nejvíce.

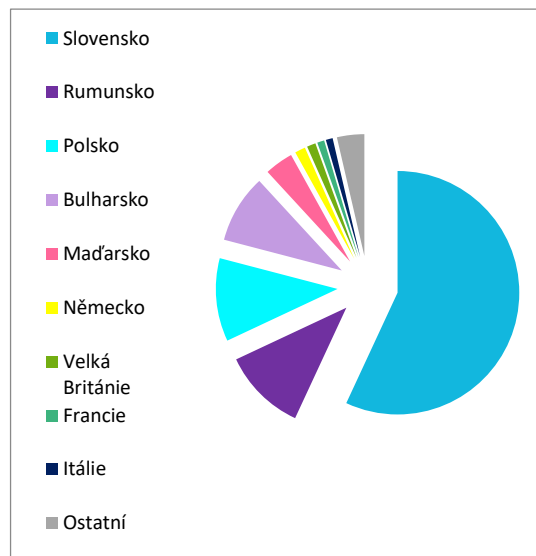
Co se týče první zmiňované skupiny, tedy občanů Evropské unie, z grafu č. 4, který zobrazuje složení zaměstnaných cizinců podle země jejich původu v roce 2016 je patrné, že nejvíce zastoupenou národností jsou sousední Slováci. Těch je v České republice zaměstnáno více než 160 000, tedy dvakrát více, než kterékoliv jiné národnosti. Oproti prvnímu sledovanému roku časové řady však jejich podíl značně klesl. V roce 1997 byly téměř $\frac{3}{4}$ zaměstnaných cizinců právě Slováci, jak je zobrazeno i v grafu č. 4. V tomto roce bylo úřadem práce evidováno téměř 70 000 slovenských občanů a nelze tedy hovořit o snížení jejich absolutního počtu. Dalšími nejvíce zastoupenými národnostmi na českém trhu práce jsou v aktuální době především Rumuni, Bulhaři a Poláci, jejichž absolutní počty se pohybují okolo 30 000 za každý stát. Zatímco podíl Rumunů a Bulharů v průběhu 19 let více, než dvojnásobně vzrostl, relativní počet polských občanů zaměstnaných v České republice nepatrně klesl. Zajímavostí je, že v současné době na území ČR pracuje značná část Maďarů, jejichž počet byl v roce 1997 takřka bezvýznamný a graf. č. 3 tedy tuto národnost ani neuvádí. U ostatních národností nedošlo v průběhu těchto let k žádné radikální změně a jejich podíl z celkového počtu zaměstnaných cizinců na území České republiky zůstává po celou dobu téměř stejný. Jedná se především o Německo, Velkou Británii, Francii a Itálii, přičemž jejich absolutní počet oproti roku 1997 výrazně vzrostl. V roce 2016 bylo úřadem práce evidováno cca 3 000 cizinců u každé z těchto čtyř národností.

Graf 3 - Počet cizinců evidovaných na úřadu práce ČR k 31. 12. 1997 podle národností - EU

Zdroj: vlastní zpracování, ČSÚ

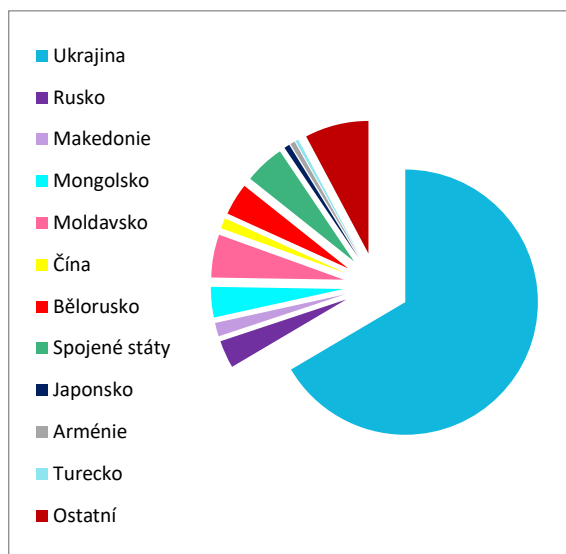
Graf 4 - Počet cizinců evidovaných na úřadu práce ČR k 31. 12. 2016 podle národností - EU

Zdroj: vlastní zpracování, ČSÚ

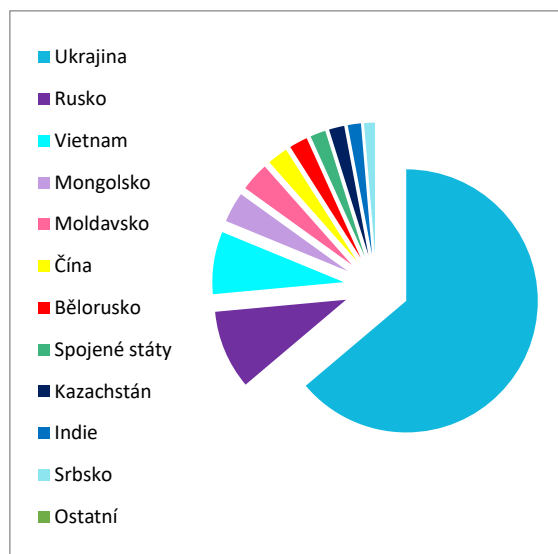
V případě občanů ze třetích zemí jsou nejvíce početnou národností na trhu práce v obou sledovaných letech Ukrajinci, jejichž podíl se nemění a zůstává na úrovni 70 % z celkového počtu po celé sledované období. Přestože se nezměnilo jejich relativní zastoupení, absolutní množství Ukrajinců na trhu práce ČR se během těchto 15 let téměř ztrojnásobilo a v současné době činí 55 000. Druhou příčku z národnostního podílu na trhu práce České republiky zaujímá Vietnam a Rusko (graf č. 6), přičemž v případě Vietnamců jde o velký skok, jelikož v roce 2001 byl jejich podíl prakticky bezvýznamný a není tedy ani uveden v grafu č. 5. Absolutně došlo k nárůstu počtu zaměstnaných Vietnamců v České republice o více, než 6000. Stejně tak došlo k velkému nárůstu podílu zaměstnanců z Indie, Srbska a Kazachstánu, kteří v roce 2001 neměli dostatečné zastoupení a v grafu č. 5 spadají do skupiny „ostatní“. V roce 2016 se však dohromady jedná o více než 4 000 zaměstnanců s občanstvím těchto zemí. Naproti tomu lze v grafu č. 6 nalézt Makedonii, Japonsko, Arménii a Turecko, jejichž významný celkový podíl téměř 10 % se v průběhu času vytratil a byl nahrazen migranty z jiných států. Relativní zastoupení na trhu práce se oproti roku 2001 snížilo, v průměru o 3 % také u občanů ze Spojených států Amerických, Moldavska a Běloruska. U ostatních národností nedošlo v průběhu těchto let k žádné radikální změně a jejich podíl z celkového množství zaměstnaných cizinců na území České republiky zůstává po celou dobu téměř stejný. Jedná se především o Čínu a Mongolsko.

Graf 5 - Počet cizinců evidovaných na úřadu práce ČR k 31. 12. 2001 podle národností - Ostatní státy

Zdroj: vlastní zpracování, ČSÚ

Graf 6 - Počet cizinců evidovaných na úřadu práce ČR k 31. 12. 2016 podle národností - Ostatní státy

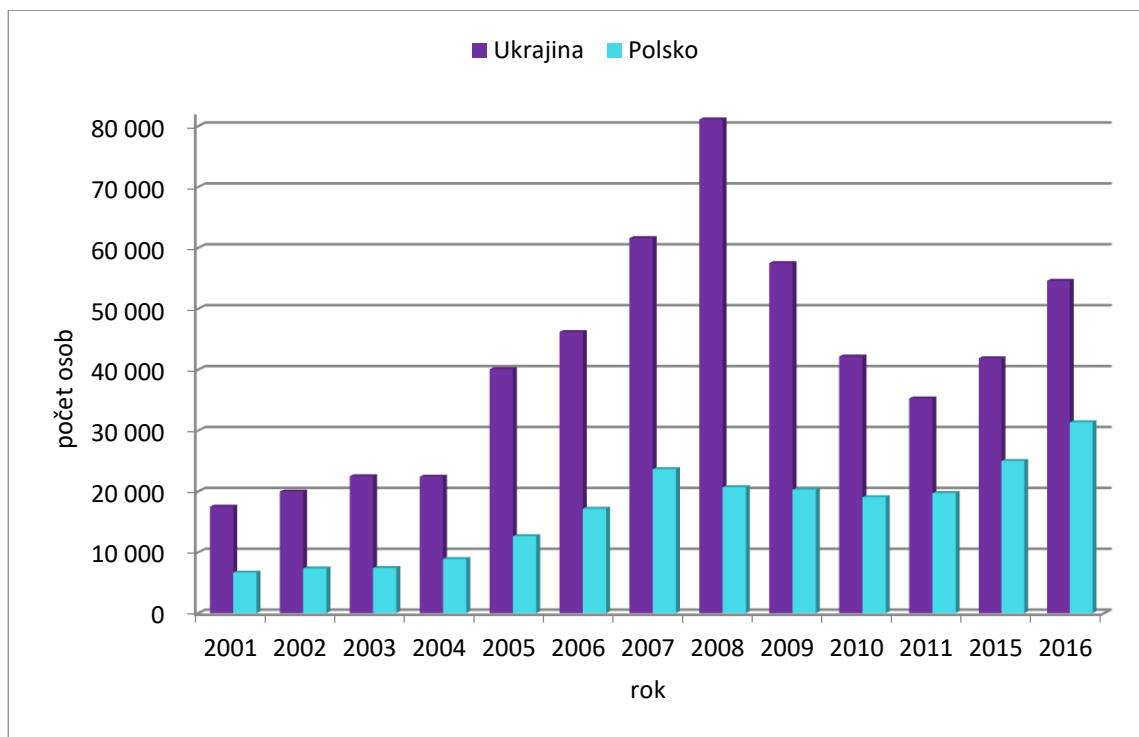
Zdroj: vlastní zpracování, ČSÚ

Graf č. 7 zobrazuje vývoj počtu zaměstnanců z Ukrajiny a Polska v České republice v letech 2001 – 2016. Počet polských občanů na českém trhu práce je od roku 2001 do roku 2004 téměř stabilní, po vstupu Polska do Evropské unie však množství těchto cizinců v roli zaměstnanců narůstá a to až do roku 2007, kdy je jejich celkový počet téměř trojnásobný. Počet polských zaměstnanců v České republice začal klesat až díky začínající ekonomické recesi, přičemž dochází k poklesu až o 4000 osob. Po konci této ekonomické krize množství Poláků zaměstnaných českými zaměstnavateli opět narůstá a v současné době dosahuje svého historického maxima, tedy více, než 32 000.

U ukrajinských zaměstnanců je začátek sledovaného období charakteristický stagnací vývoje, přerušenu až rokem 2004, kdy Česká republika vstupuje do Evropské unie. Několik následujících let množství ukrajinských zaměstnanců v ČR stoupá a od roku 2004 vzroste až o 60 000. V letech 2008 – 2014 dochází k dlouhodobému úbytku zaměstnanců původem z Ukrajiny, jelikož pro ně situace na zdejším trhu práce není nikterak příznivá. V méně kvalifikovaných profesích je nahradili především Bulhaři a Rumuni, kteří jako občané EU nepotřebují víza ani žádná další povolení. Meziročně v České republice dochází k poklesu počtu ukrajinských zaměstnanců průměrně o 15 000. V posledních letech, však dochází k opětovnému nárůstu množství Ukrajinců na českém

trhu práce z důvodu zrušení vízové povinnosti a aktuálně je úřady práce evidováno téměř 55 000 osob z Ukrajiny.

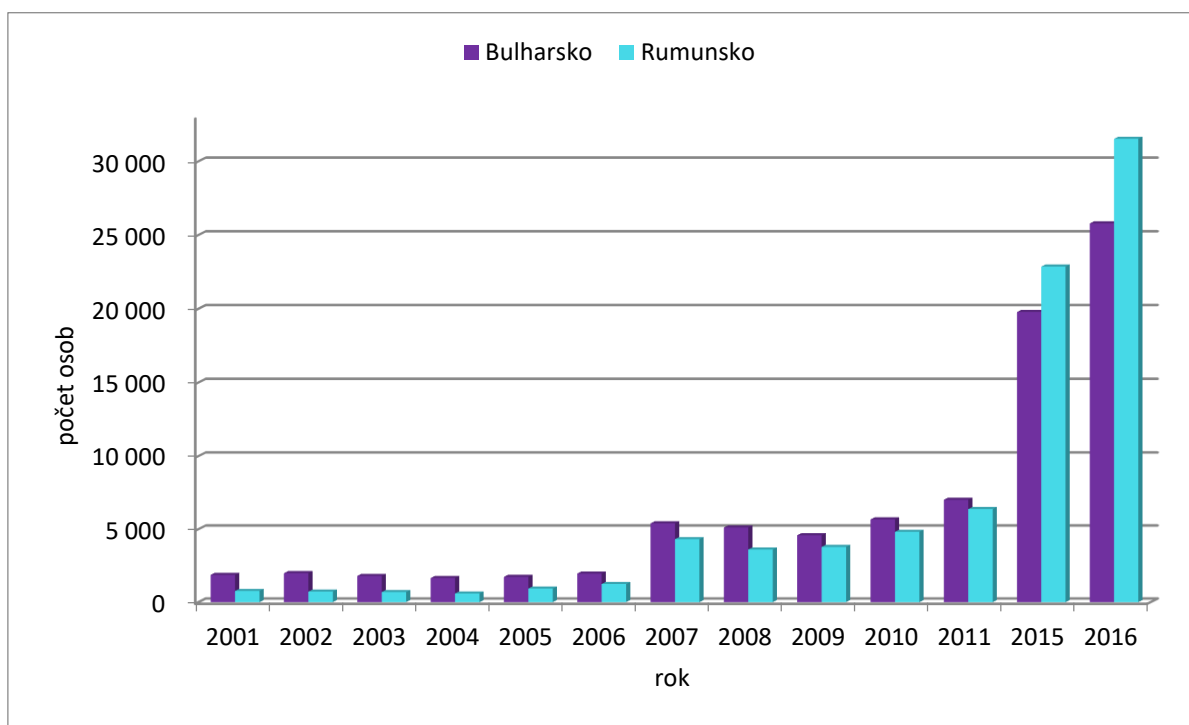
Graf 7 – Vývoj počtu Ukrajinců a Poláků evidovaných na úřadech práce ČR v letech 2001 - 2016

Zdroj: vlastní zpracování, ČSÚ

V případě Bulharska a Rumunska je z grafu č. 8 možné spatřit výrazný nárůst jejich občanů v roli zaměstnanců působících v České republice. U obou států je vývoj téměř identický, přičemž během let 2001 - 2006 se prakticky nic nemění a množství těchto cizinců na tuzemském trhu práce se pohybuje do 2 000 osob. V roce 2007, kdy oba státy vstupují do Evropské unie a Česká republika jim otevírá svůj trh, jako občanům EU bez jakýchkoliv překážek se celá situace změní. Množství Bulharů a Rumunů v evidencích českých úřadů práce se více, než zdvojnásobuje a stagnuje na podobné úrovni až do roku 2011. Mezi roky 2011 – 2015 došlo k prudkému nárůstu zaměstnanců z těchto zemí o téměř 20 000, přičemž příčinou je pravděpodobně konec ekonomické krize. V současné době je v České republice zaměstnáno téměř 26 000 Bulharů a 32 000 Rumunů.

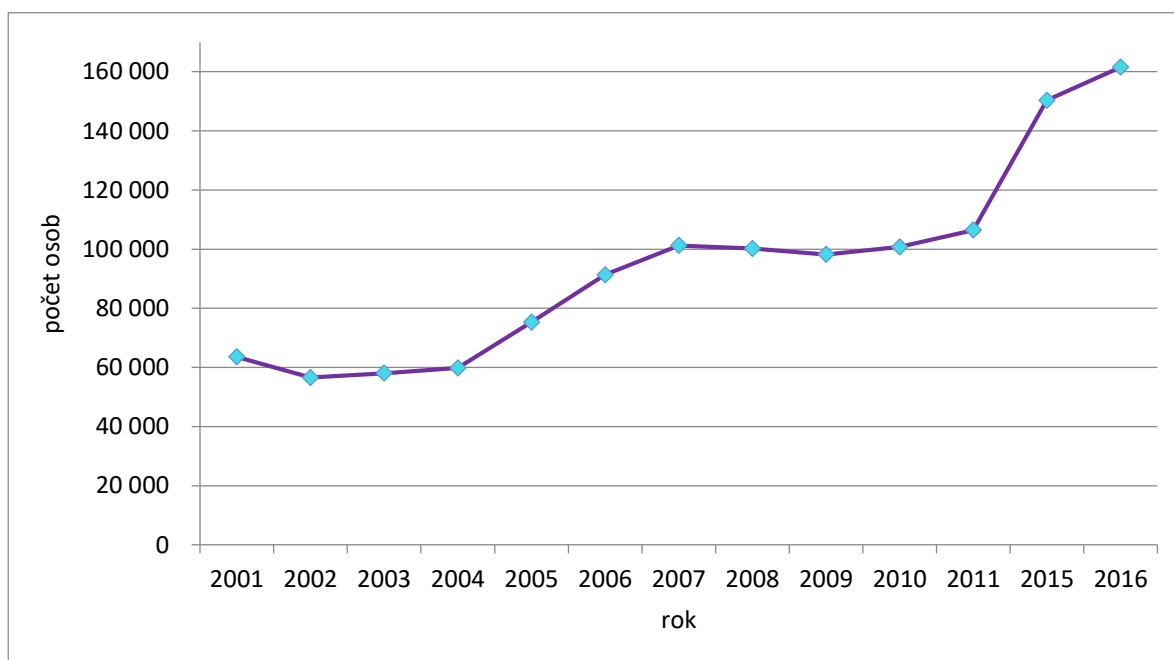
Graf 8 - Vývoj počtu Bulharů a Rumunů evidovaných na úřadech práce ČR v letech 2001 - 2016

Zdroj: vlastní zpracování, ČSÚ

Jak už bylo řečeno výše, nejpočetněji zastoupenou cizí národností na trhu práce České republiky jsou právě Slováci, což je pravděpodobně zapříčiněno minimálními jazykovými bariérami, blízkosti obou národů a společné minulosti. Z grafu č. 9 je zřejmé, že i přes občasné období stagnace, počet slovenských zaměstnanců po většinu času roste. První ze stagnací nastává ihned ze začátku sledovaného období a trvá až do roku 2004, kdy se počet zaměstnaných Slováků díky vstupu obou států do Evropské unie znatelně navyšuje o více, než 15 000. Tento nárůst trvá až do roku 2007, kdy se počet slovenských občanů na českém pracovním trhu ustálí a opět se navýší až po roce 2011, po skončení ekonomické recese. Tento nárůst pak trvá až do konce sledovaného období, do roku 2016, kdy je počet zaměstnaných Slováků v České republice historicky nejvyšší a dosahuje až hodnoty 160 000. V průběhu posledních šesti let tedy dochází k nárůstu množství slovenských zaměstnanců o více, než 60 000.

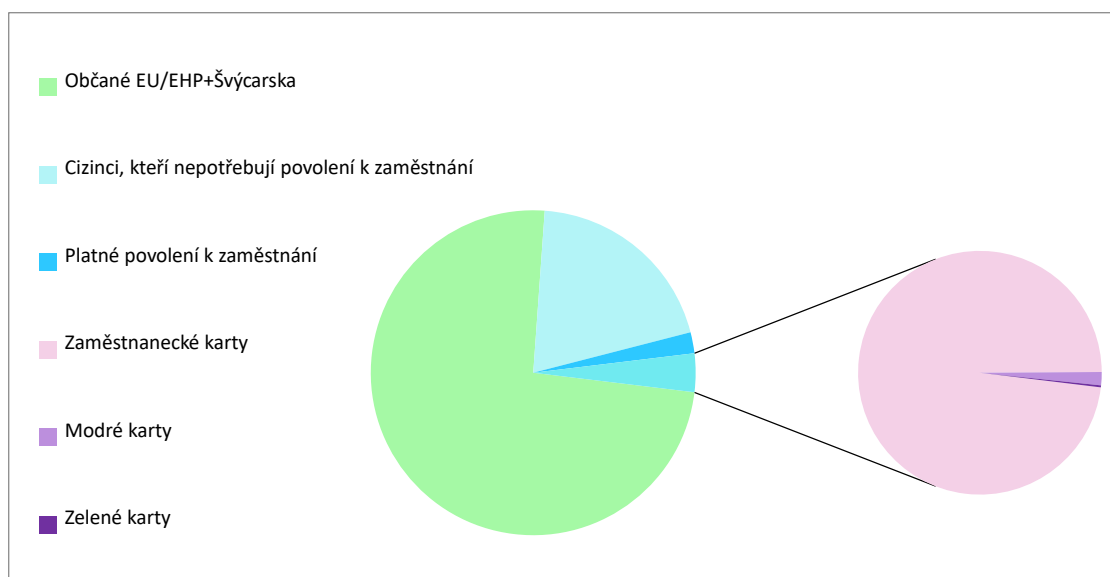
Graf 9 - Vývoj počtu Slováků evidovaných na úřadech práce ČR v letech 2001 - 2016

Zdroj: vlastní zpracování, ČSÚ

Cizince evidované úřady práce České republiky lze dále rozdělit podle typu registrace, což je zobrazeno v grafu č. 10. Převážná většina, konkrétně 75 % těchto cizinců jsou občany Evropské unie, Evropského hospodářského prostoru či přidruženého Švýcarska a k vykonávání zaměstnání na území ČR nepotřebují žádná povolení. Do druhé nejpočetnější skupiny, která obnáší cca 20% všech cizích zaměstnanců, patří rodinní příslušníci občanů ČR, rodinní příslušníci občanů EU, osoby s uděleným azylem a osoby s uděleným trvalým pobytem v ČR. Tyto osoby jsou také osvobozeny od nutnosti uděleného povolení k zaměstnání. Další 2 % cizinců jsou v České republice zaměstnání na základě platného povolení k zaměstnání a zbývajícím 3 % cizinců byla vydána jedna ze speciálních karet opravňující k zaměstnání. Největší podíl z těchto speciálních oprávnění má zaměstnanecká karta, která je jen aktualizovanou verzí karty zelené. Modrá karta je vydávána jen osobám s vysokou kvalifikací a se zaměstnaneckou kartou (dříve modrou) mají společný tzv. duální charakter, tedy to, že zastupují jak povolení k zaměstnání, tak i povolení k pobytu.

Graf 10 – Počet cizinců evidovaných na úřadech práce ČR podle typu registrace k 31. 12. 2016

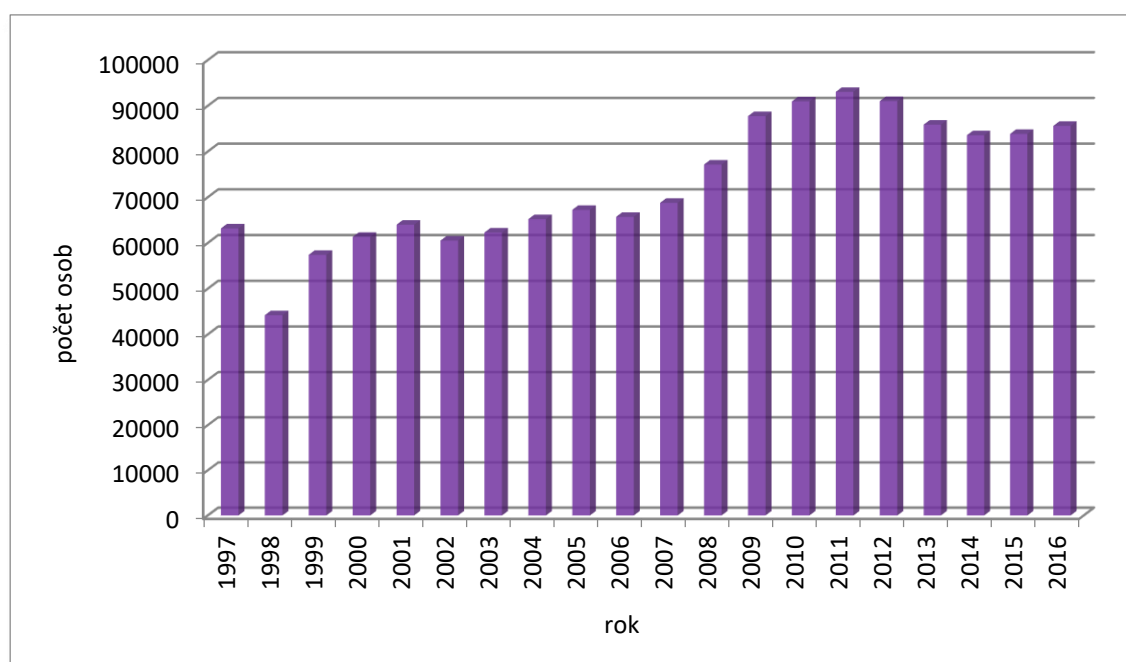
Zdroj: vlastní zpracování, ČSÚ

4.1.3 Analýza vývoje počtu a struktury cizinců s platným živnostenským oprávněním v ČR

Z grafu č. 11 zobrazujícího vývoj počtu cizinců s platným živnostenským oprávněním v České republice v letech 1997 – 2016 je patrné, že počet podnikajících cizinců v ČR i přes drobné výkyvy dlouhodobě pozvolna roste a to v průměru meziročně o 2,5 % (průměrný koeficient růstu = 0,25). Ihned druhým rokem sledovaného období došlo k výraznému propadu počtu cizích živnostníků o téměř 19 000 (viz vztah 2.01) oproti roku 1997 a to především z důvodu restriktivních opatření české vlády zahrnujících zejména zpřísnění vízové povinnosti pro občany bývalého Sovětského svazu. Relativně lze tento pokles vyjádřit tempem růstu (viz vztah 2.04), který činí -30,05 % a jedná se o největší meziroční rozdíl v průběhu celého sledovaného období. Relativní i absolutní charakteristiky této časové řady lze dohledat v příloze č. 11. Ihned v roce 1999 však dochází k nárůstu počtu podnikajících imigrantů, který trvá až do roku 2001. Během těchto tří let přibýlo v evidencích živnostenských úřadů více než, 5 000 cizinců. V roce 2002 množství zahraničních podnikatelů opět klesá o 4 000 osob, pravděpodobně z důvodu přijetí novelizace živnostenského zákona. Ani tento propad však netrvá příliš dlouho a v letech 2003 - 2011 dochází k pozvolnému nárůstu živnostníků z cizích zemí, každým rokem v průměru o 3 000. V roce 2012 a 2013 počet podnikajících cizinců klesá zapříčiněním spuštění systému základních registrů. V souvislosti propojování tohoto systému s živnostenským rejstříkem byla provedena řada aktualizací týkající se např. osob

s ukončeným pobytem na území ČR, zemřelých osob a možných duplicit. V dalších letech počet podnikajících cizinců klesá a to až do konce sledovaného období, do roku 2016. Nejvyšší počet podnikajících migrantů byl zaznamenán právě před tímto propadem v roce 2011, kdy na území České republiky podnikalo 93 059 cizinců. Při zohlednění celkového počtu trvale žijících cizinců na území České republiky lze konstatovat, že více než 17 % z nich podniká.

Graf 11 - Vývoj počtu cizinců s platným živnostenským oprávněním v ČR v letech 1997-2015

Zdroj: vlastní zpracování, ČSÚ

Pro popis vývoje počtu cizinců s platným živnostenským oprávněním byla zvolena lineární trendová funkce ve tvaru $y' = 51245,9158 + 2,66,4985t_i$. Z přílohy č. 14 je zřejmé, že zvolená funkce vývoj počtu cizinců velmi dobře vystihuje vzhledem ke koeficientu korelace $r = 0,88070961$ (viz vztah 2.07). Podle koeficientu determinace $r^2 = 0,77564942$ (viz vztah 2.06) lze konstatovat, že zvolená funkce popisuje zmiňovaný vývoj z více, než 77 %. Všechny parametry zvolené trendové jsou statisticky významné.

Na základě výše uvedené trendové funkce byl proveden odhad pro následující roky 2017, 2018 a 2019. Pro posouzení vhodnosti modelu pro predikce byla vypočtena hodnota relativní chyby prognózy (viz vztah 2.08), která činí 8,11 %. Model je tudíž vhodný pro tvorbu předpovědí. Bodové a intervalové odhady pro jednotlivé roky jsou uvedeny

v tabulce č. 6, sestavené na základě přílohy č. 16. Z těchto odhadů je patrné, že počet cizinců s platným živnostenským oprávněním v České republice bude i nadále pozvolna růst.

Tabulka 6 - Predikce vývoje počtu cizinců podnikajících na území ČR na roky 2017–2019 na základě lineární trendové funkce

Předpověď	Bodový odhad	Intervalový odhad (95%)
2017	94 642	88 049 – 101 235
2018	96 708	89 628 – 103 789
2019	98 775	91 199 – 106 351
Relativní chyba prognózy	8,11 %	

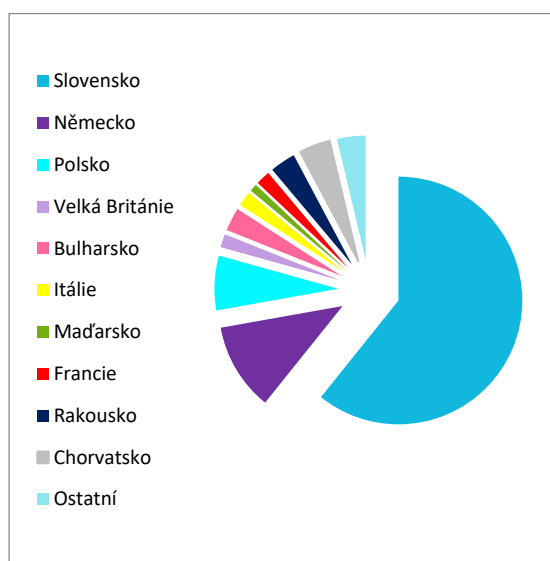
Zdroj: vlastní zpracování, ČSÚ

Analýza struktury cizinců s platným živnostenským oprávněním z hlediska země jejich původu byla prováděna po rozdělení všech těchto podnikajících do dvou skupin. První z těchto skupin je složena jen z občanů států Evropské unie a druhá pak z občanů tzv. třetích zemí. Jelikož se zastoupení podnikajících cizinců může v průběhu času snadno změnit, zpracováno je i porovnání těchto struktur z hlediska času. Porovnávány jsou mezi sebou 2 roky, u cizinců pocházejících ze států Evropské unie jde konkrétně o rok 2016 a 1997, v případě cizinců z ostatních zemí je pracováno s roky 2016 a 2004 z důvodu nedostupnosti předchozích dat. V závěru této kapitoly je zpracován také vývoj pěti nejvíce zastoupených národností mezi působícími mezi podnikateli v České republice v letech 2001 – 2016 bez ohledu na to, zda se jedná o občany Evropské unie či nikoliv. Konkrétně se jedná o Slováky, Ukrajince, Vietnamce, Němce a Rusy, jichž je v současné době ze všech národností českými živnostenskými úřady evidováno nejvíce.

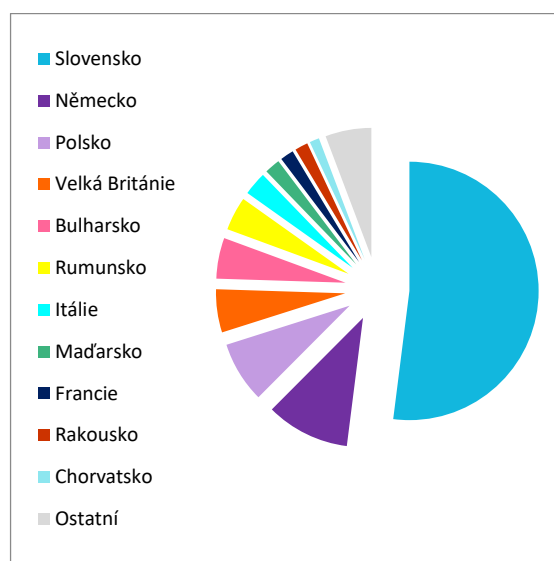
V současné době jsou nejvíce zastoupenou národností v rámci Evropské unie mezi podnikajícími cizinci v České republice Slováci, kteří vlastní více než polovinu vydaných živnostenských oprávnění určených cizím státním příslušníkům (viz graf č. 13). Jejich podíl však oproti prvnímu sledovanému roku 1997 klesl (viz graf č. 12), ačkoliv jejich absolutní počet se spolu s rostoucím množstvím všech podnikajících cizinců v ČR téměř zdvojnásobil a v současné době činí více, než 15 000. Druhou pozici si po celé sledované období udržují Němci a Poláci, kterých v České republice podniká dohromady přes 5 000. Stejný podíl si udržují také Francouzi, jichž je však v evidencích živnostenských úřadů České republiky podstatně méně, konkrétně 500. Oproti roku 1997 ubylo podnikatelů z Chorvatska a Rakouska a to nejen relativně ale i absolutně, přičemž průměrný pokles činí

100 osob. Na druhou stranu podíly zbývajících národností výrazně posílily, jedná se především o Maďary, Italy, Rumuny, Bulhary a Brity. V případě Rumunska jde o velmi výraznou změnu. Zatímco v současné době patří podnikajícím Rumunům již šesté nejvyšší zastoupení, v roce 1997 byl jejich podíl takřka zanedbatelný, takže v grafu č. 13 spadají do skupiny „Ostatní“ s tím, že jim náleží až 12. příčka v pořadí. Tento velký nárůst je dán především vstupem Rumunska do Evropské unie a odstraněním překážek pro jejich podnikání.

Graf 12 – Počet cizinců s platným živnostenským oprávněním v ČR k 31. 12. 1997 podle národností - EU

Graf 13 - Počet cizinců s platným živnostenským oprávněním v ČR k 31. 12. 2016 podle národností - EU

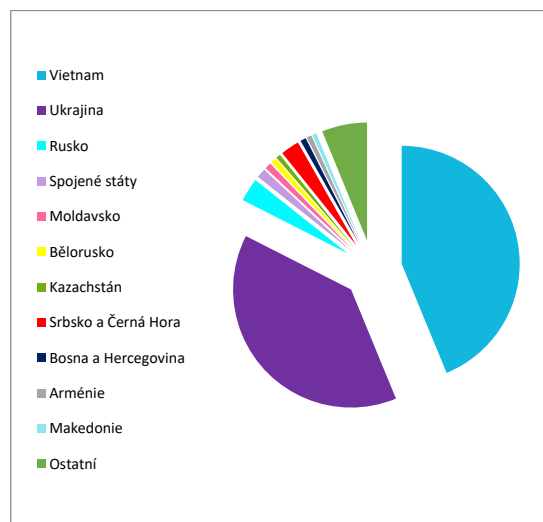
Zdroj: vlastní zpracování, ČSÚ

Zdroj: vlastní zpracování, ČSÚ

V případě podnikajících cizinců ze třetích zemí má dominantní postavení jednoznačně Vietnam a Ukrajina (viz graf. č. 15), přičemž ke změně nedošlo ani od 1. sledovaného roku 2004 (viz graf č. 14). Podnikajících Vietnamců je v České republice v aktuální době 22 415, což je jen o trochu více, než Ukrajinců, kterých je 22 150. Zatímco absolutní stav podnikatelů z Vietnamu v průběhu sledovaných let stoupl jen v řádu stovek, počet Ukrajinců se od roku 2004 zvedl téměř o 3 000. Co se týče dalších států, v případě Ruska, Spojených států Amerických, Moldavska, Běloruska a Kazachstánu došlo k nárůstu podílu jejich občanů v roli podnikatelů působících v České republice. Při pohledu na absolutní počty podnikatelů z těchto států lze pozorovat zdvojnásobení množství ve většině případů. Velice výrazně klesl podíl podnikatelů ze Srbska a Černé Hory, jejichž množství se téměř trojnásobně snížilo. U podnikatelů z Uzbekistánu lze spatřit opačný jev, zatímco v roce 2004 byl počet podnikatelů původem z Uzbekistánu

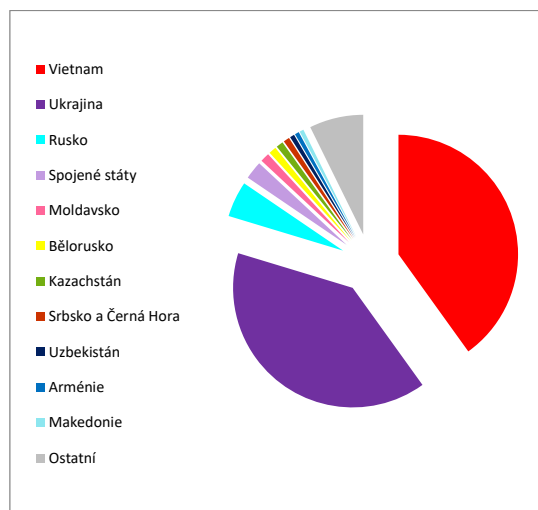
téměř bezvýznamný, v aktuální době lze jejich podíl nalézt mezi nejpočetněji zastoupenými národy evidovanými živnostenskými úřady České republiky. Přes 600 cizinců s platným živnostenským oprávněním pochází z Arménie a Makedonie a jejich relativní i absolutní množství zůstává od roku 2004 až do současnosti takřka stejné.

Graf 14 - Počet cizinců s platným živnostenským oprávněním v ČR k 31. 12. 2004 podle národností - Ostatní státy

Zdroj: vlastní zpracování, ČSÚ

Graf 15 - Počet cizinců s platným živnostenským oprávněním v ČR k 31. 12. 2016 podle národností - Ostatní státy

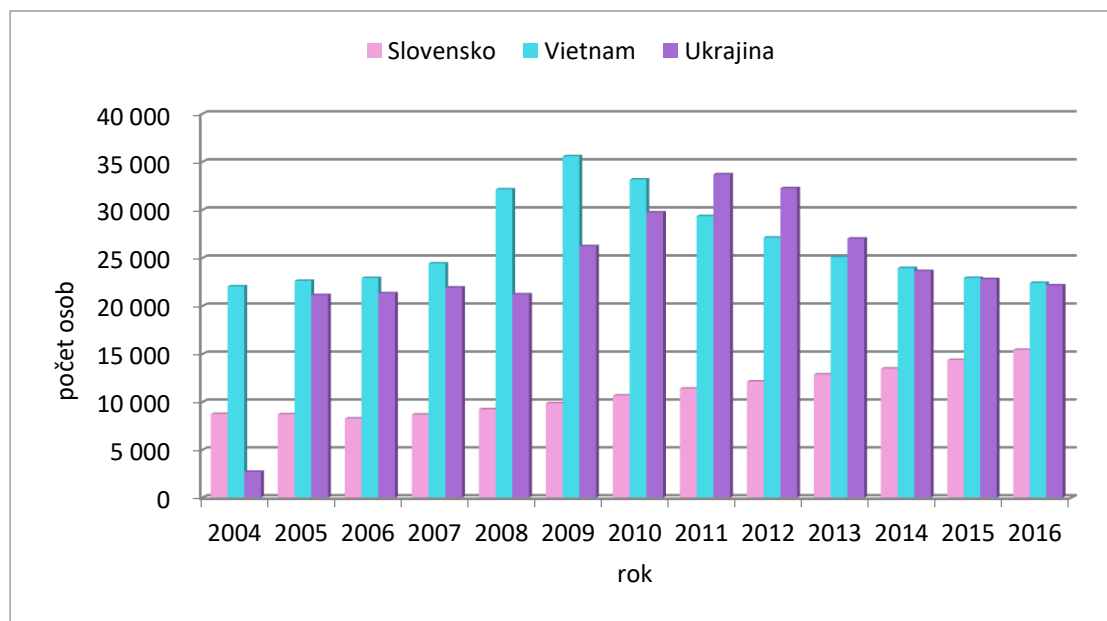

Zdroj: vlastní zpracování, ČSÚ

Graf č. 16 zobrazuje tři nejčastěji zastoupené národy evidované živnostenskými úřady České republiky v období let 2004 - 2016. V případě Slovenska je zřetelný rostoucí trend bez jakýchkoliv výraznějších výkyvů, jejichž celkový počet se během sledovaného období takřka zdvojnásobil. U třetích států Vietnamu a Ukrajiny je celý průběh zcela jiný. Počet podnikajících Ukrajinců velmi výrazně vzrostl, téměř o 20 000 hned druhým rokem sledovaného období. Příčinou této změny je pravděpodobně novela živnostenského zákona, která zmírnila podmínky pro získání živnostenského oprávnění. Roky 2005 – 2008 jsou pak pro podnikající Ukrajince charakteristické stagnací vývoje přerušenu až v roce 2009. Od roku 2009 docházelo k pozvolnému navyšování počtu Ukrajinců s živnostenským oprávněním a to až do roku 2011, kdy jejich množství začalo zase postupně klesat meziročně v průměru o 3 %. Ukrajinstí podnikatelé se nejčastěji věnují oboru podnikání, avšak je nutné počítat s tím, že značné procento z nich sice vystupuje jako podnikatelé ale práci vykonávají pro jiného podnikatele, namísto toho, aby byli jeho řádnými zaměstnanci. Tento systém je všeobecně označován jako švarcsystém. Vývoj počtu Vietnamců je až na roky 2008 – 2010, kdy dochází k meziročnímu nárůstu

o 5 % téměř stabilní. Zajímavostí tedy je, že nejvíce se Vietnamcům při podnikání v České republice dařilo zejména za trvání ekonomické recese. Znáмым faktem je, že vietnamští podnikatelé se v České republice věnují především maloobchodu.

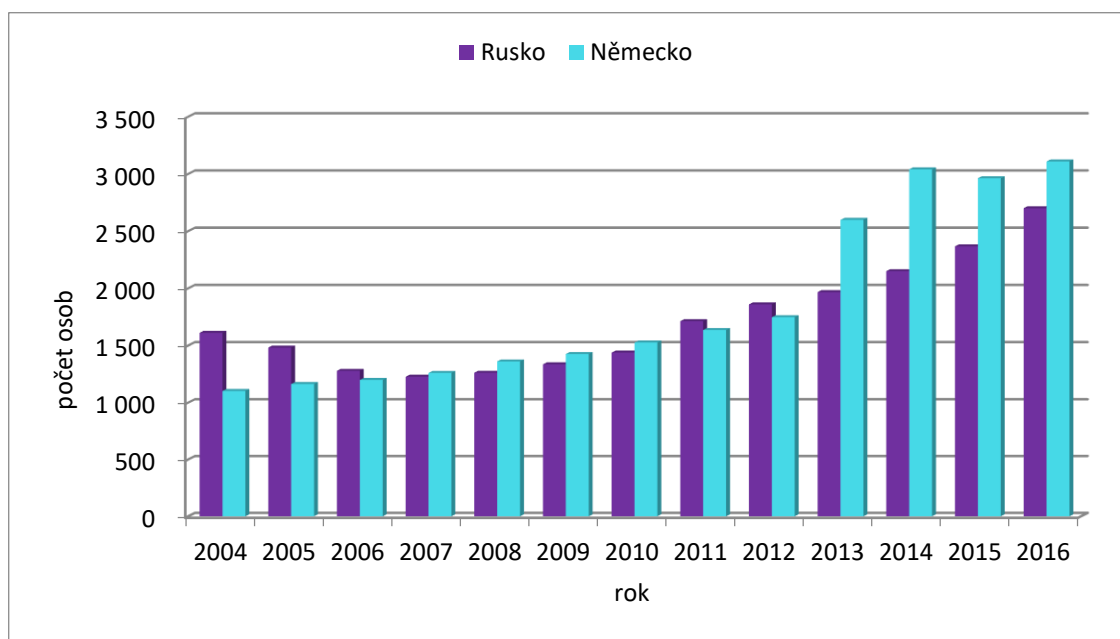
Graf 16 - Vývoj počtu Slováků, Vietnamců a Ukrajinců s platným živnostenským oprávněním v ČR v letech 2001 - 2016

Zdroj: vlastní zpracování, ČSÚ

Vývoj počtu německých a ruských živnostníků působících v České republice, jenž je zobrazen v grafu č. 17 má mnoho společného. Zatímco ze začátku sledovaného období převažují podnikatelé z Ruska, v roce 2016 je evidováno více německých živnostníků. V případě Ruska dochází ihned po roce 2004 k mírnému poklesu trvajícím až do roku 2007 vystřídáného pozvolným nárůstem trvajícím až do roku 2016. V průběhu sledovaného období vzrostl počet ruských živnostníků v České republice o více, než 1000 osob. Vývoj počtu živnostníků pocházejících z Německa je poněkud jiný, jelikož jejich počet neustále jen roste. Mezi lety 2004 – 2012 se dá hovořit o velmi pozvolném růstu přerušeném v roce 2013, kdy počet podnikatelů z Německa prudce stoupne a je téměř stabilní až do konce sledovaného období. Tento výrazný přírůstek 850 německých podnikatelů je zapříčiněn pravděpodobně zlepšující se německou ekonomickou situací a častějšími investicemi na český trh. V roce 2016 byl počet podnikatelů původem z Německa historicky nejvyšší a jednalo se o více, než 3 000 živnostníků. Rok 2016 byl nejpříznivějším také pro počet ruských podnikatelů, kterých bylo živnostenskými úřady evidováno 2 700.

Graf 17 - Vývoj počtu Rusů a Němců s platným živnostenským oprávněním v ČR v letech 2001 - 2016

Zdroj: vlastní zpracování, ČSÚ

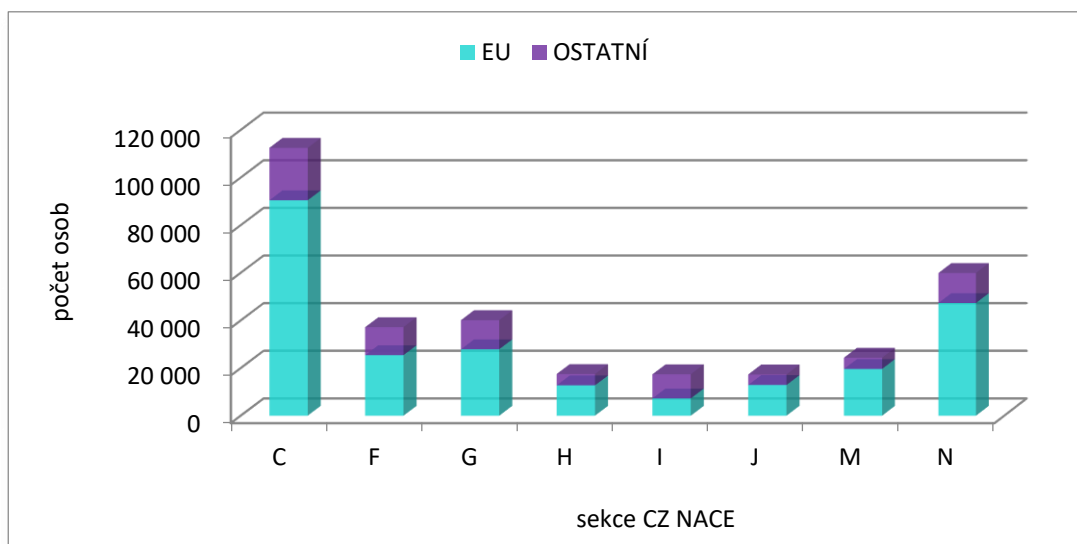
4.1.4 Analýza počtu cizinců zaměstnaných v ČR podle oboru a kvalifikace, průměrný příjem cizinců

Tato kapitola obsahuje analýzu počtu cizích státních příslušníků evidovaných úřady práce České republiky podle oboru, ve kterém působí a podle stupně kvalifikace potřebné pro jejich aktuální zaměstnání. Pro tyto analýzy jsou cizinci zaměstnávání v České republice rozděleni do dvou skupin, na občany Evropské unie a na občany tzv. třetích zemí. V závěru kapitoly je uveden přehled průměrných příjmů několika vybraných národností a jejich srovnání.

Graf č. 18 zobrazuje cizince evidované úřady práce ČR podle nejvíce zastoupených sekcí klasifikace ekonomických činností. Je patrné, že největší zastoupení zaměstnaných cizinců má sekce C, tedy zpracovatelský průmysl (viz příloha č. 17), kde pracuje přes 112 000 cizinců. Následující v pořadí je sekce N, která představuje administrativní a podpůrné činnosti a obnáší téměř 60 000 zaměstnanců s cizím původem. O další příčky se dělí oddíl F a G, jenž reprezentuje stavebnictví a velkoobchod, maloobchod, opravy a údržby motorových vozidel. Mezi zastoupením obou sekcí je jen nepatrný rozdíl 3 000 zaměstnanců a dohromady se jedná o více, než 77 000 osob. Početně zastoupeným odvětvím z řad cizích státních příslušníků je také sekce M, jenž představuje profesní, vědecké a technické činnosti s velmi vysokou kvalifikací. Každá ze sekcí H (doprava

a skladování), I (ubytování, stravování a pohostinství) a J (peněžnictví a pojišťovnictví) zaměstnává cca 17 000 cizinců, přičemž ubytování, stravování a pohostinství je jako jediné ze všech sekcí charakteristické převahou občanů třetích zemí nad občany Evropské unie.

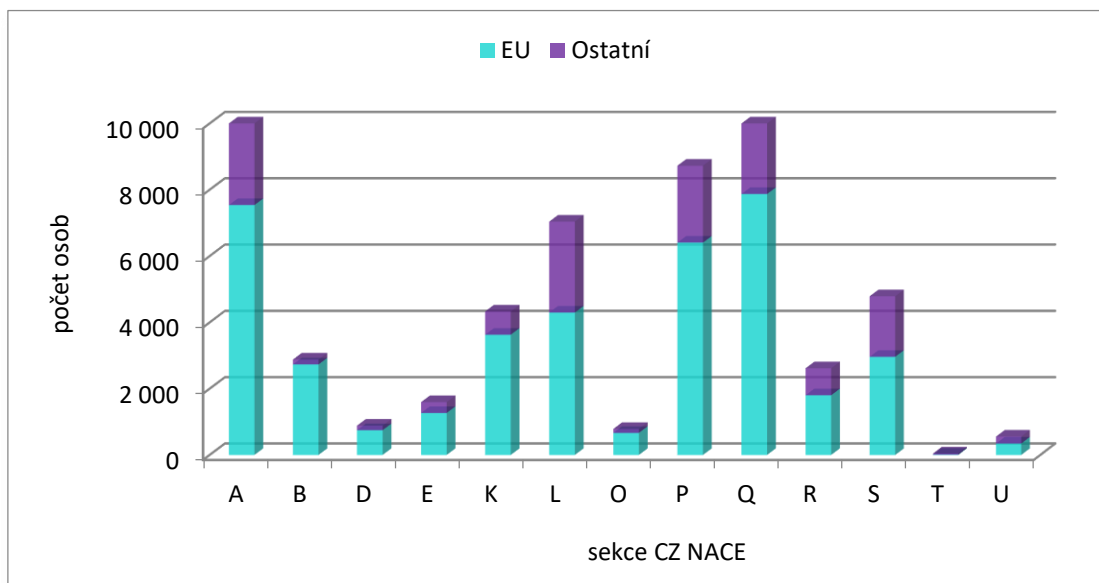
Graf 18 - Počet evidovaných cizinců na ÚP ČR podle nejvíce zastoupených sekcí CZ NACE k 31. 12. 2016

Zdroj: vlastní zpracování, ČSÚ

Odvětví, která jsou mezi zaměstnanými cizinci v České republice méně vyhledávaná, zobrazuje graf č. 19. Z těchto odvětví v oblíbenosti cizinců převládá především sekce A představující zemědělství, lesnictví a rybářství a sekce Q, jenž reprezentuje zdravotní a sociální péči (viz příloha č. 17). Obě z těchto odvětví zaměstnávají přibližně 10 000 cizích státních příslušníků. Následovány jsou především vzděláním (sekce P) a činnostmi v oblasti nemovitostí (sekce L), které společně zaměstnávají přibližně 15 000 cizinců. Pro oblast nemovitostí je typický vysoký podíl cizinců pocházejících ze třetích států, tedy států nespádajících pod Evropskou unii. Téměř totožné zastoupení mají sekce S a K, kam spadají peněžnictví, pojišťovnictví a ostatní činnosti nikam jinam nezařazené. Poměrně oblíbenými odvětvími mezi cizinci jsou ještě těžba a dobývání či kulturní, zábavní a rekreační činnosti následovány dalšími sekcemi včetně veřejné správy, obrany a oblasti sociálního zabezpečení. Nejméně cizinců pracuje v sekci T, která představuje činnosti domácností jako zaměstnavatelů, činnosti domácností produkující blíže neurčené, jenž však díky své specifitě, není příliš zastoupena ani mezi českými občany.

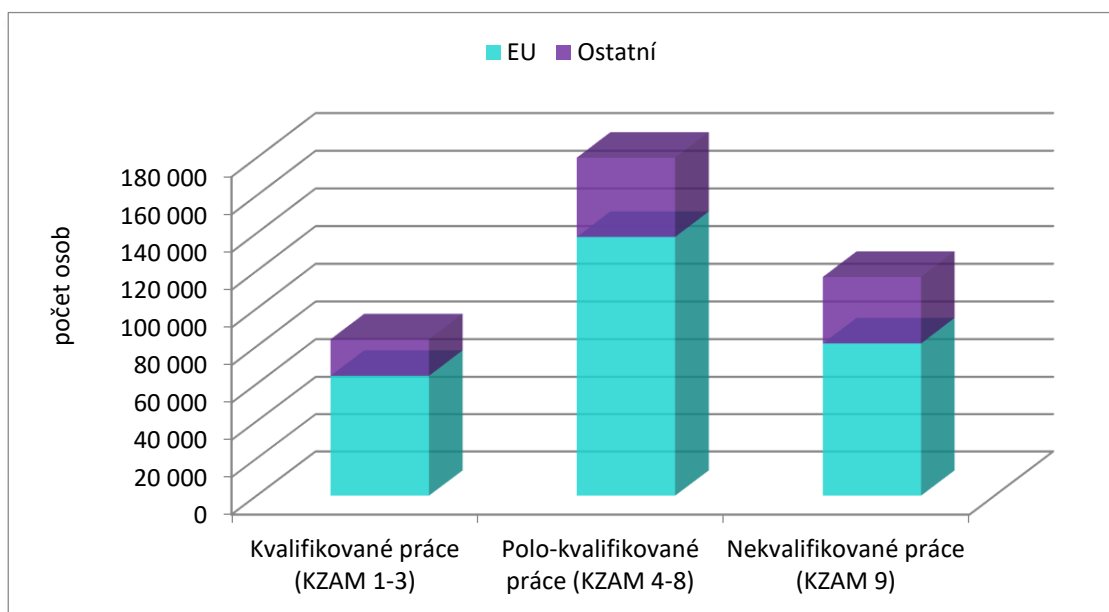
Graf 19 - Počet evidovaných cizinců na ÚP ČR podle dalších sekcí CZ NACE k 31. 12. 2016

Zdroj: vlastní zpracování, ČSÚ

Při posuzování kvalifikace pracovních pozic obsazovaných cizinci byly veškeré práce rozděleny do tří skupin na kvalifikované práce, polo-kvalifikované práce a práce nekvalifikované, přičemž rozřazení do těchto sekcí proběhlo pomocí klasifikací KZAM (viz příloha č. 18). Cizinci nejpočetněji zastoupená je prostřední úroveň, tedy polo-kvalifikované práce kam spadají úředníci vykonávající nižší administrativní činnosti, provozní pracovníci ve službách i v obchodě, dělníci s kvalifikací v lesnictví a zemědělství, kvalifikovaní řemeslníci, výrobci, opraváři a zpracovatelé či obsluhvatelé technických strojů a zařízení. Polo-kvalifikovanou prací se v České republice živí téměř 180 000 cizinců. Pomocných a nekvalifikovaných pracovníků, kteří se řadí do nekvalifikovaných prací, je v řadách cizinců přibližně 116 000. Na kvalifikované práce cizinci v takové míře nedosáhnou. Mezi tyto pozice patří zákonodárci, pracovníci na vedoucích a řídicích pozicích, vědečtí a odborní pracovníci a dále pracovníci působící v technologiích, zdravotnictví či pedagogice. V České republice na těchto pozicích pracuje přes 80 000 cizích státních příslušníků, přičemž je zde nejmenší podíl cizinců pocházejících ze třetích zemí na úkor občanů Evropské unie.

Graf 20 – Počet zaměstnaných cizinců v ČR podle kvalifikace k 31. 12. 2016

Zdroj: vlastní zpracování, ČSÚ

V tabulce č. 7 je uveden přehled průměrných měsíčních příjmů zaměstnanců podle státního občanství. Příjmy jsou rozděleny na platy a mzdy podle toho zda se jedná o zaměstnance zaměstnaného u zaměstnavatele, kterým je stát, kraj, obec, či soukromá osoba. V případě mezd vyplácených soukromými zaměstnavateli se čeští občané nachází až na čtvrté pozici následovaní Bulharskem, Polskem a Ukrajinou. Tyto národy jsou v České republice známy jako levná pracovní síla a jejich průměrné mzdy tomu odpovídají. Co se týče prvních příček, absolutně nejvyšší mzdy mají Slováci a Rusové spolu s ostatními národy, pod nimiž si lze představit především Němce. Tento překvapující jev si lze vysvětlit např. tím, že občané těchto států se za prací stěhují přes hranice státu především kvůli lákavé finanční odměně, která je bohužel většinou vyšší mzdy českých občanů. Obdobně jsou na tom i platy vyplácené ve veřejném sektoru. V tomto případě se Češi nachází už na třetí příčce, což svědčí o větší preferenci domácího obyvatelstva v řadách státních zaměstnanců. První dvě příčky opět zaujímá Slovensko a ostatní národy. Nižší průměrné platy, než čeští občané mají Ukrajinci, Poláci, Bulhaři a Rumuni, což je obdobné jako u již zmiňovaných mezd.

Tabulka 7 - Průměrná měsíční mzda a plat podle státního občanství v ČR v roce 2016

Státní občanství	Průměrná mzda	Pořadí	Průměrný plat	Pořadí
Česká republika	29 453	4.	28 693	3.
Slovensko	37 705	1.	34 746	2.
Ukrajina	24 158	7.	22 168	7.
Polsko	26 791	6.	27 643	4.
Rusko	33 975	2.	-	-
Bulharsko	28 458	5.	27 998	5.
Rumunsko	-	-	27 401	6.
Ostatní	31 709	3.	45 147	1.

Zdroj: vlastní zpracování, ČSÚ

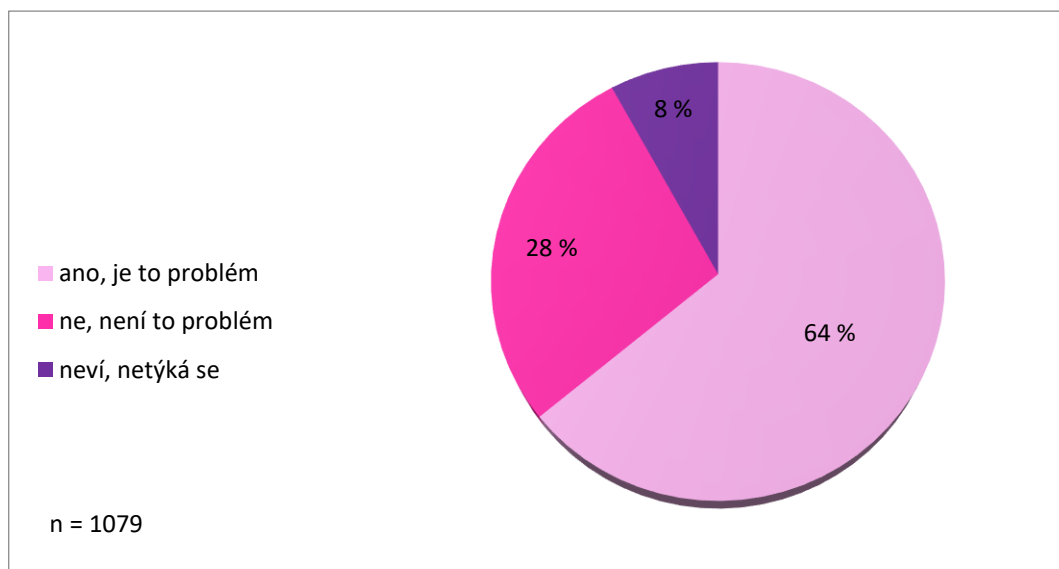
4.2 Analýza postojů české veřejnosti k pobytu cizinců na území ČR a jejich ekonomickým aktivitám

Analýza postojů české veřejnosti k pobytu cizinců na území ČR a jejich ekonomickým aktivitám byla provedena na základě dat získaných Centrem pro výzkum veřejného mínění, konkrétně z výzkumu Naše společnost - březen 2016. Jde o kontinuální výzkum veřejného mínění, jenž pro výběr respondentů používá kvótní výběr. Za kvóty byly zvoleny kraj, velikost místa bydliště, pohlaví, věk a vzdělání, přičemž dotazování mohli být jen obyvatelé České republiky starší 15 let. Respondentů tohoto výzkumu bylo celkem 1079 a odpovídali prostřednictvím standardizovaného dotazníku a osobního rozhovoru s tazatelem. Z celkového vzorku respondentů bylo 517 mužů a 562 žen. Nejmladšímu respondentovi bylo 15 let, zatímco nejstarší v dotazníku uvedl 93 let věku a věkový průměr všech respondentů činil 45 let. Co se týče vzdělání, 15 % respondentů uvedlo jako své nejvyšší dosažené vzdělání vysokou školu, 31 % dokončilo střední školu s maturitou a zbývajících 54 % přiznalo nižší vzdělání bez maturity. 12 % respondentů pocházelo z hlavního města Prahy a všechny ostatní okresy byly ve vzorku respondentů téměř vyrovnaně zastoupené. Mezi kvóty patřil také subjektivní pocit dotazovaných o velikosti místa jejich bydliště. Vyrovnaný počet respondentů pochází buď z vesnice, nebo z velkého města, v obou případech tak uvedlo 25 % dotazovaných. Jen 3 % bydlí na předměstí větších měst a zbývajících 47 % uvedlo jako své bydliště menší či střední město.

4.2.1 Analýza postojů české společnosti k příchodu nových cizinců do ČR

První z otázek na kterou byli respondenti dotazováni, se týkala jejich názoru na problematičnost příchodu dalších cizinců do České republiky. Odpovědi jsou zobrazeny v grafu č. 21, z něhož je zřetelné, že dotazující měli 3 možnosti odpovědí. 64 % všech dotazovaných si myslí, že příchod nových cizinců do ČR představuje problém a jen 28 % z nich zastává opačný názor. 8 % respondentů odpovědělo, že o této problematice nic neví, nebo se jich netýká.

Graf 21 – Rozdělení názorů české veřejnosti na problematičnost příchodu nových cizinců do ČR k 31. 12. 2016 (%)

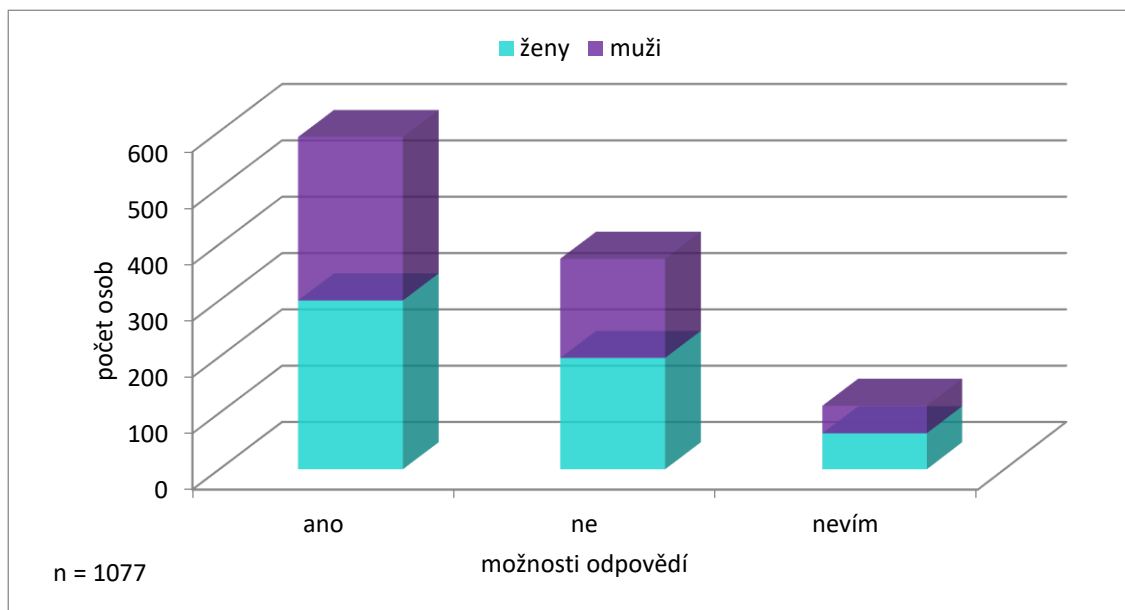

Zdroj: vlastní zpracování, CVVM

Bylo provedeno testování závislosti odpovědí na otázku problematičnosti příchodů nových cizinců do České republiky na pohlaví, věku, nejvyšším dosaženém vzdělání a čistém měsíčním osobním příjmu respondentů.

χ^2 test se spolehlivostí 95 % neprokázal statisticky významnou závislost odpovědí na tuto otázku a na pohlaví respondentů. (viz příloha č. 21 s výstupy z programu STATISTICA 12). V grafu č. 22 je patrné rovnoměrné rozložení obou pohlaví respondentů u všech možností odpovědí. Z kontingenční tabulky v příloze č. 19 lze pozorovat, že podíl mužských a ženských respondentů je téměř vyrovnaný a to samé platí i o jejich odpovědích. Největší část dotazovaných odpovědělo, že příchod nových cizinců do ČR považují za problém, jednalo se o 590 respondentů. 374 dotazovaných má na celou věc opačný názor a jen 113 dotázaných Čechů odpovědělo, že neví, nebo že se jich tato záležitost netýká. Předpoklady pro použití χ^2 testu byly splněny, což dokazuje tabulka teoretických četností uvedená v příloze č. 20. Ačkoliv dotazovaných bylo celkem 1079, vzorek musel být očištěn od neplatných odpovědí a v analýze bylo tedy pracováno s celkovým počtem dotazovaných 1077.

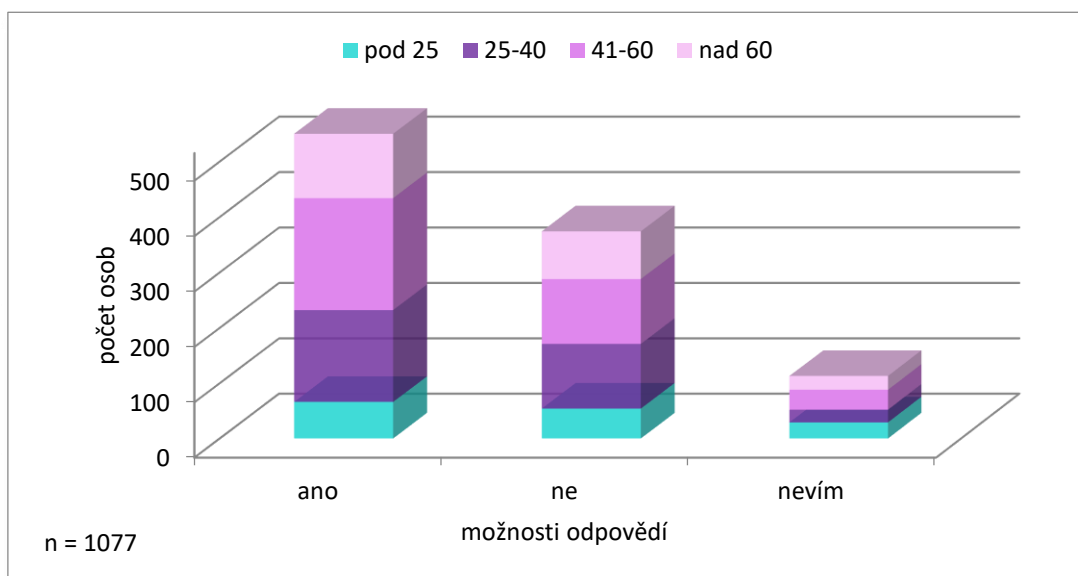
Graf 22 – Rozdělení názorů české veřejnosti na problematičnost příchodu nových cizinců do ČR podle pohlaví

Zdroj: vlastní zpracování, CVVM

Respondenti byli rozděleni do 4 věkových kategorií na osoby mladší 25 let, osoby ve věku 25 – 40 let, osoby ve věkovém intervalu 41 – 60 a nejstarší kategorii osob starších 60 let. χ^2 testem se spolehlivostí 95 % byla prokázána statisticky významná závislost odpovědí na tuto otázku a věku respondentů. Na základě hodnoty koeficientu kontingence (viz vztah 2.34) lze tuto závislost označit za slabou (viz příloha č. 24 s výstupy z programu STATISTICA 12). Tabulka očekávaných četností uvedená v příloze č. 23 dokazuje, že podmínky pro použití χ^2 testu byly splněny. Nebylo potřeba žádných dalších úprav vzorku kromě jeho očištění od dvou neplatných odpovědí a kontingentní tabulka v příloze č. 22 tedy počítá jen s 1077 respondenty. Z grafu č. 23 lze vyčíst, že s příchodem nových cizinců do České republiky mají problém především starší respondenti ve věku 41 – 60 let a taktéž respondenti starší 60 let. U dotazovaných střední věkové kategorie 25 – 40 let již není zaznamenán tak vysoký rozdíl mezi odpověďmi „ano“ a „ne“ a odpovědi nejmladších dotazovaných do 25 jsou v tomto ohledu již téměř vyrovnané. Lze tedy říci, že čím jsou čeští občané starší, tím negativněji se k této otázce staví.

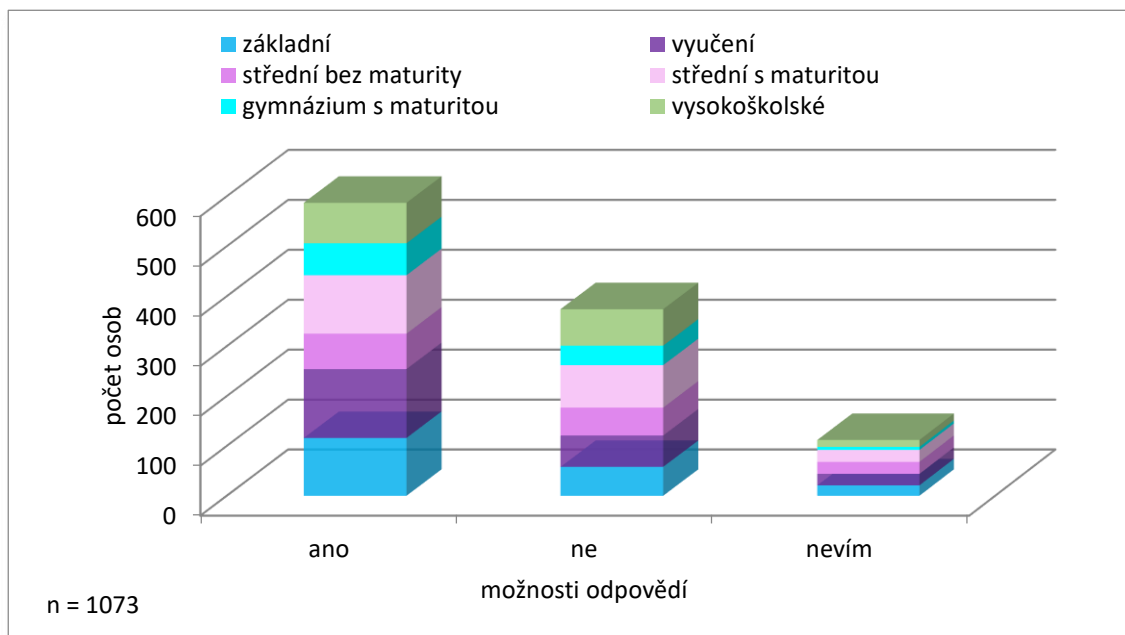
Graf 23 – Rozdělení názorů české veřejnosti na problematičnost příchodu nových cizinců do ČR podle věku

Zdroj: vlastní zpracování, CVVM

Statisticky významná závislost byla prokázána také mezi odpověďmi na tuto otázku a nejvyšším dosaženým vzděláním respondentů. Aby byly splněny požadavky pro použití χ^2 testu musely být sloučeny kategorie nedokončeného a dokončeného základního vzdělání do jedné totožné skupiny „základní vzdělání“. Toto sloučení pak bylo nezbytné v případě vyššího odborného, vysokoškolského bakalářského, vysokoškolského magisterského a postgraduálního vzdělání do jednotné kategorie „vysokoškolské vzdělání“. Po tomto sloučení již χ^2 test mohl být použit (viz příloha 27 s výstupy z programu STATISTICA 12). Z kontingenční tabulky, kterou lze nalézt v příloze č. 25 je patrné, že vzorek byl dále očištěn o neplatné odpovědi a konečný počet respondentů je tedy 1073. χ^2 testem se spolehlivostí 95 % byla prokázána statisticky významná závislost odpovědí na otázku problematičnosti příchodů nových cizinců do České republiky na nejvyšším dosaženém vzdělání respondentů. Na základě hodnoty koeficientu kontingence (viz vztah 2.34) lze tuto závislost označit za slabou (viz příloha č. 27 s výstupy z programu STATISTICA 12). Při pohledu na graf č. 24 jsou patrné rozdíly mezi odpověďmi respondentů s různým vzděláním. Za problematický považují příchod dalších cizinců především lidé se základním vzděláním a lidé vyučení. U vzdělanějších respondentů již nejsou rozdíly mezi různými odpověďmi tak vysoké.

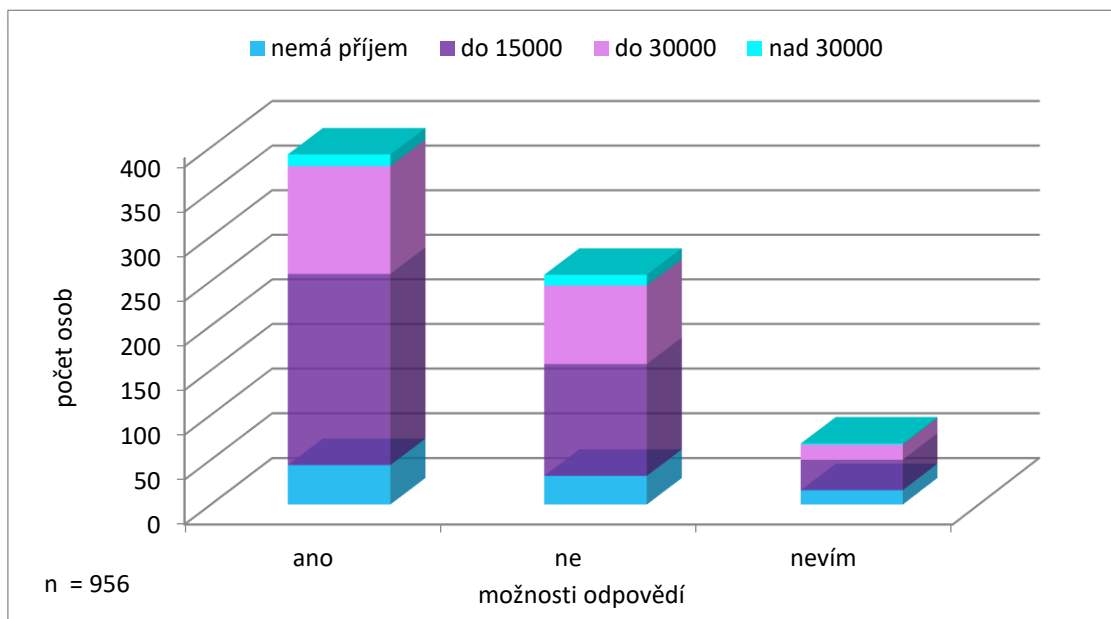
Graf 24 – Rozdělení názorů české veřejnosti na problematičnost příchodu nových cizinců do ČR podle nejvyššího dosaženého vzdělání

Zdroj: vlastní zpracování, CVVM

Poslední faktorem, který byl v této otázce testován, je čistý osobní měsíční příjem, přičemž respondenti byli podle svých příjmů rozděleni do čtyř kategorií. Do první z těchto kategorií spadají osoby bez příjmu, do druhé kategorie patří lidé s příjmem do 15 000 korun českých, další kategorií jsou osoby s příjmem do 30 000 Kč a do poslední z nich spadají osoby s nejvyšším příjmem, vyšším než 30 000 Kč. Z kontingenční tabulky uvedené v příloze č. 28 je patrný velký úbytek celkového počtu respondentů, který je zapříčiněn především tím, že velká část dotazovaných na tuto osobní otázku odmítla odpovědět. Předpoklady pro použití χ^2 testu byly splněny, což dokazuje tabulka teoretických četností uvedená v příloze č. 29 s výstupy z programu STATISTICA 12). χ^2 test se spolehlivostí 95 % neprokázal statisticky významnou závislost odpovědí na tuto otázku a čistém osobním příjmu respondentů. (viz příloha č. 30 s výstupy z programu STATISTICA 12). To dokazuje i graf č. 25, ze kterého je patrné rovnoměrné rozložení stanovených intervalů osobních příjmů u všech alternativ odpovědi.

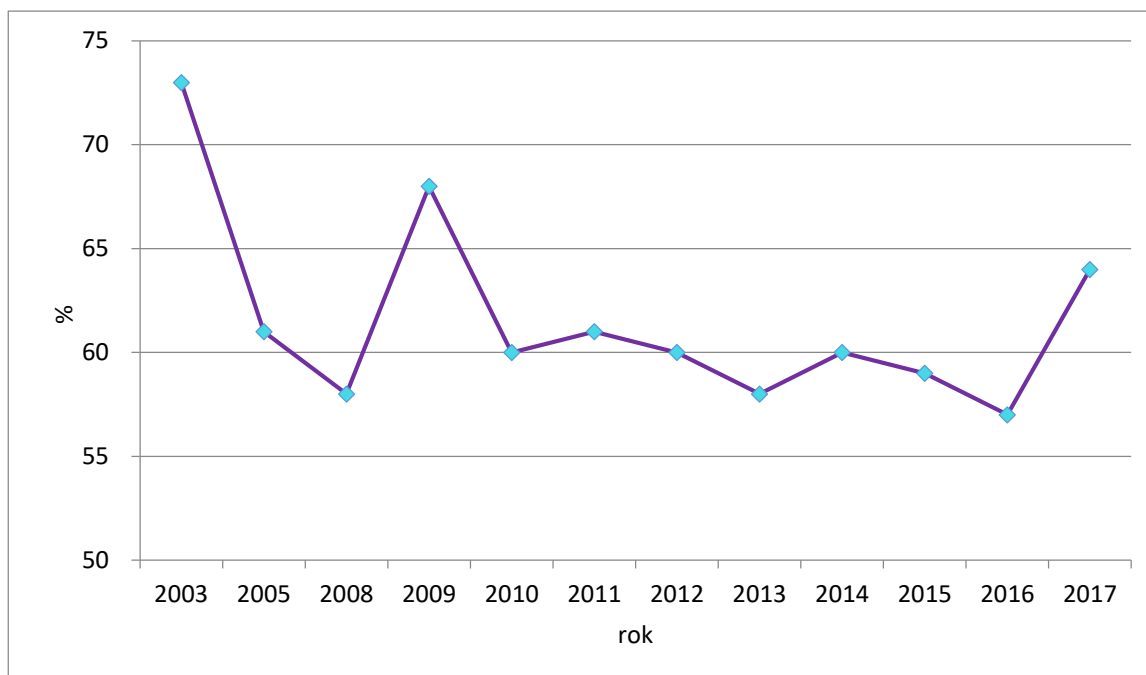
Graf 25 – Rozdělení názorů české veřejnosti na problematičnost příchodu nových cizinců do ČR podle čistého osobního měsíčního příjmu

Zdroj: vlastní zpracování, CVVM

„Naše společnost“ je kontinuální výzkum, díky čemuž lze porovnat odpovědi respondentů i z časového hlediska. Z grafu č. 26 je patrné, že názory české veřejnosti na příchod dalších cizinců do České republiky se v průběhu času často mění. Ze 73 % dotazovaných, kteří v roce 2003 uvedli, že nárůst počtu cizinců v ČR považují za problém, si v roce 2005 zachovalo tento názor už jen 61 %. I v následujících letech docházelo ke snižování tohoto procentuálního počtu. Příčinou může být především vstup České republiky do Evropské unie v tomto období, kdy došlo k úpravě mnohé legislativy a o celé problematice se hovořilo v tom nejlepším světle. Ke zlomu došlo po roce 2008, kdy tento počet prudce stoupl o přibližně 10 %. Důvodem mohl být začátek ekonomické recese, kdy lidé nabývali pocit nedostatku pracovních příležitostí a ohrožení konkurencí z cizích zemí. Stoupající procento dotazovaných, kteří s přibývajícími migranty nesouhlasili, začalo opět klesat až po skončení ekonomické krize a od této doby bylo s mírnými výkyvy téměř stabilní. Ke zhoršení situace došlo až v roce 2016 po řadě teroristických útoků, kdy lidé kvůli mnohým událostem ve světě začali mít strach zejména z muslimů a cizinců obecně. Na vině je rozhodně také vyhrocená migrační krize.

Graf 26 – Vývoj souhlasu české veřejnosti s tvrzením, že příchod nových cizinců do ČR představuje problém ve 2003 - 2017

Zdroj: vlastní zpracování, CVVM

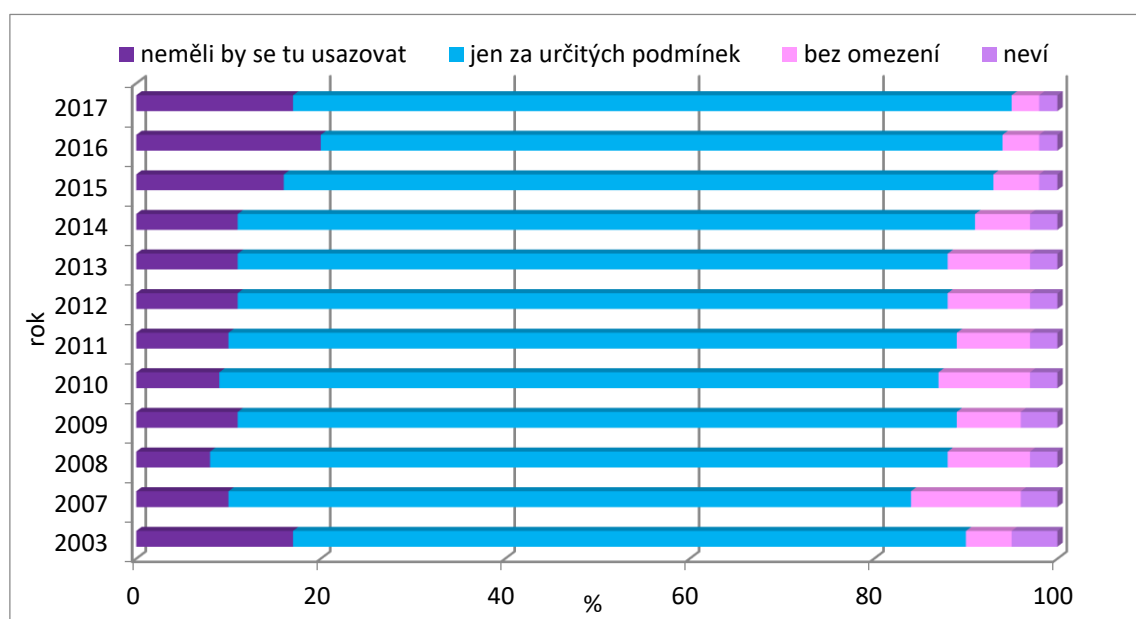
4.2.2 Analýza postojů české společnosti k trvalému usazování cizinců v ČR

V případě, že cizinci již do České republiky jednou přijdou, je možné, že se zde trvale usadí. V této kapitole je sledován vývoj postojů České veřejnosti k tomuto usazování a důvody, které jsou podle Čechů pro trvalý pobyt cizinců v ČR přípustitelné. Dále je přiložen vývoj názorů Čechů na ideální míru, kterou by se cizinci, jenž se zde rozhodnou žít, měli přizpůsobit zdejší společnosti. V závěru kapitoly je provedena analýza příležitostí a hrozeb, které Češi s příchodem cizinců do České republiky očekávají.

Analýza vývoje názorů českých občanů na trvalé usazování cizích státních příslušníků v České republice byla prováděna na základě dat z let 2003 – 2017. Respondenti měli na výběr ze čtyř možných odpovědí, přičemž nejčastěji využívanou z nich byla ta, že cizinci se v České republice mohou trvale usazovat ale jen při splnění určitých podmínek. Těmito podmínkami je myšleno např. přizpůsobení se domácí společnosti, obsazování jen takových pracovních pozic, o které nemá zájem domácí obyvatelstvo apod. Druhá největší část dotazovaných odpovídala, že cizinci by se v České republice neměli usazovat vůbec, zatímco o něco méně respondentů by migrantům dovolilo zabydlet se zde bez omezení. Nejmenší podíl dotazovaných se pak k otázce nijak nevyjádřil s tím, že o tom nic neví. Co se týče těchto názorů z hlediska vývoje v čase,

z grafu č. 27 je zřetelné, že v průběhu sledovaných let nedocházelo k výrazným změnám. Odpověď o usazování cizinců jen při splnění určitých podmínek je nejfrekventovanější po celou dobu s tím, že takto odpovídalo 70 – 80 % všech respondentů. U druhé nejčastější odpovědi lze spatřit výraznější výkyvy, jde především o rok 2016, kdy až 20 % dotazovaných odpovědělo, že cizinci by se v ČR v žádném případě neměli trvale usazovat. S tím souvisí i snížení opačného názoru na usazování cizinců v ČR bez omezení na pouhých 5 %. Takto negativní postoj české společnosti na cizince může souviset především s teroristickými útoky, kterých bylo v roce 2016 zorganizováno rekordní množství v různých místech světa a migrační krizí. Naopak pozitivnější pohled na celou záležitost byl zaznamenán v roce 2007, kdy počet respondentů, kteří souhlasili se zabydlováním cizinců bez omezení, stoupl o přibližně 7 %. Tato skutečnost lze vysvětlit nedávným vstupem České republiky do Evropské unie. V jiných letech ze sledovaného období nedochází k extrémnějším výkyvům a celý časový vývoj je téměř stabilní.

Graf 27 - Vývoj názorů české veřejnosti na trvalé usazování cizinců v ČR ve vybraných letech

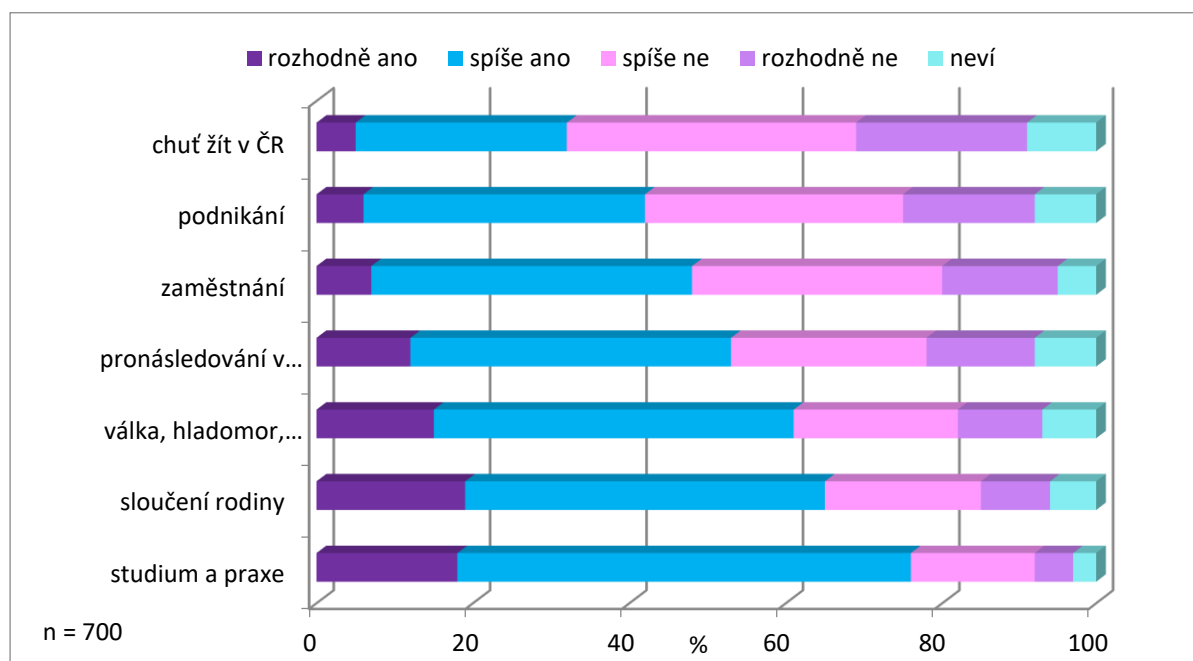

Zdroj: vlastní zpracování, CVVM

Při rozboru přípustných důvodů trvalého usazování cizinců v České republice bylo pracováno s několika možnými odpověďmi, mezi něž patří chuť cizince žít v ČR, podnikání na území ČR, zaměstnání na území ČR, pronásledování v původní zemi, válka, hladomor a přírodní katastrofy v původní zemi, sloučení rodiny či studium a praxe. Respondenti se ke každé z těchto možností měli vyjádřit podle toho, jak s konkrétním

důvodem pobytu cizince v ČR souhlasí či nesouhlasí. Z grafu č. 28 je patrné, že nejvíce pochopitelným důvodem pro trvalé usazení cizince v ČR z pohledu české veřejnosti je studium a praxe. Studovat by cizincům v ČR dovolilo 76 % respondentů. Druhým přípustným důvodem je sloučení rodiny, ke kterému se kladně vyjádřilo 65 % respondentů. Následujícími příčinami usazování cizinců jsou důvody charakteristické především pro dnešní dobu, jako jsou válka, hladomor, přírodní katastrofy a pronásledování v původní zemi, jenž za přípustné považuje v průměru 55 % dotazovaných. Česká společnost pak méně souhlasí s migrací za účelem zaměstnání a podnikání, přičemž pro zaměstnání hlasovalo 49 % a pro podnikání jen 41 % respondentů. Nejméně přípustným důvodem v očích české společnosti je chuť cizince žít v České republice, ke kterému se kladně vyjádřilo jen 32 % dotazovaných.

Graf 28 – Rozdělení názorů české veřejnosti na přípustitelné důvody trvalého usazování cizinců v ČR k 31. 3. 2016

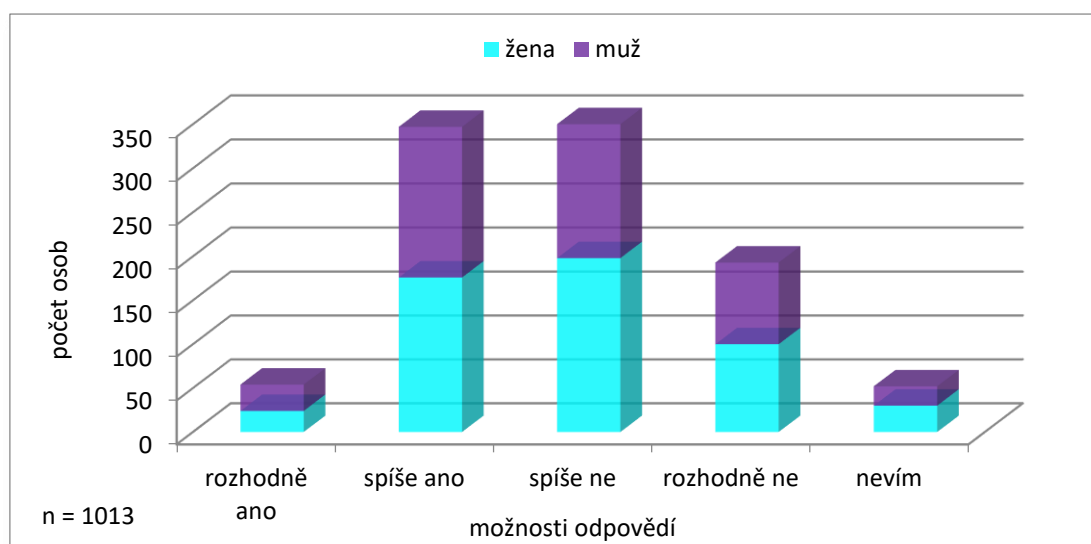
Zdroj: vlastní zpracování, CVVM

Bylo provedeno testování závislosti souhlasu s podnikáním cizinců v České republice na pohlaví, věku, nejvyšším dosaženém vzdělání a čistém měsíčním osobním příjmu respondentů.

Statisticky významná závislost mezi odpověďmi na tuto otázku a pohlavím respondentů při použití χ^2 testu se spolehlivostí 95 % nebyla prokázána. (viz příloha č. 33 s výstupy z programu STATISTICA 12). Z grafu č. 29 je zřetelné rovnoměrné rozložení

obou pohlaví respondentů u všech možností odpovědi. Z kontingenční tabulky v příloze č. 31 je zřejmé, že podíl mužských a ženských respondentů je téměř vyrovnaný a to samé platí i o jejich odpovědích. Největší část dotazovaných odpovědělo, že s podnikáním cizinců na území České republiky buď spíše souhlasí, nebo spíše nesouhlasí, přičemž převaha byla právě u nesouhlasu. Další nejčastější odpovědí byl rozhodný nesouhlas s podnikáním migrantů a nejmenší část dotazovaných s podnikáním cizinců na území ČR nemá žádný problém. Předpoklady pro použití χ^2 testu byly splněny, což dokazuje tabulka teoretických četností uvedená v příloze č. 32. Nutností bylo jen odstranění neplatných odpovědí, jelikož velká část dotazovaných na tuto otázku odmítla odpovědět. Po tomto kroku činí počet respondentů, se kterým tato analýza pracuje jen 1013.

Graf 29 – Rozdělení názorů české veřejnosti na podnikání cizinců v ČR podle pohlaví

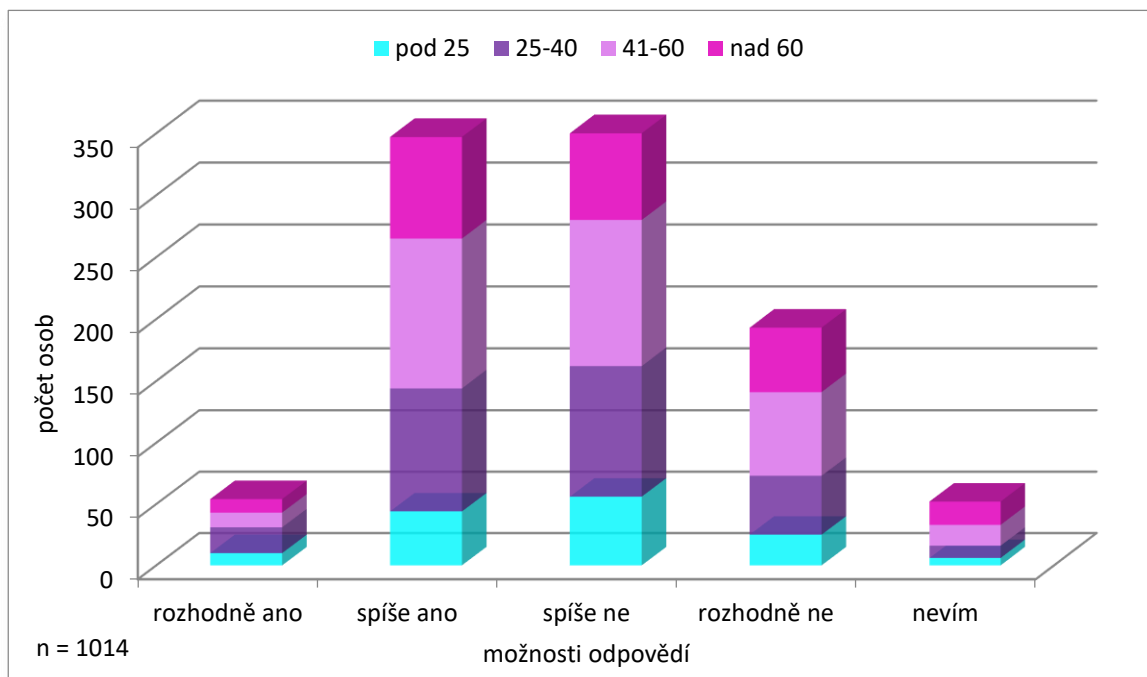

Zdroj: vlastní zpracování, CVVM

Respondenti byli rozděleni do 4 věkových kategorií na osoby mladší 25 let, osoby ve věku 25 – 40 let, osoby ve věkovém intervalu 41 – 60 a nejstarší kategorii starší 60 let. Statisticky významná závislost nebyla prokázána ani v tomto případě (viz příloha č. 36 s výstupy z programu STATISTICA 12). Tabulka očekávaných četností v příloze č. 35 dokládá, že χ^2 test se spolehlivostí 95 % mohl být proveden. Rozložení názorů na podnikání cizinců v ČR podle věkových kategorií lze spatřit v grafu č. 30, z něhož jsou rovnoměrné odpovědi u všech věkových kategorií znatelné. Po vyčištění vzorku o neplatné odpovědi činí celkový počet dotazovaných 1014 (viz příloha č. 34), přičemž největší část z nich, tedy 368 respondentů s živnostenským oprávněním cizinců v České republice spíše nesouhlasí. Druhou nejpočetnější skupinou jsou respondenti, kteří se k podnikání cizinců

na území ČR spíše příklání a její počet činí 347 ze všech dotazovaných. 193 respondentů pak s touto ekonomickou činností cizinců rozhodně nesouhlasí a jen 54 lidí proti němu nic nemá. Zbývající respondenti nevěděli, jak se k otázce vyjádřit.

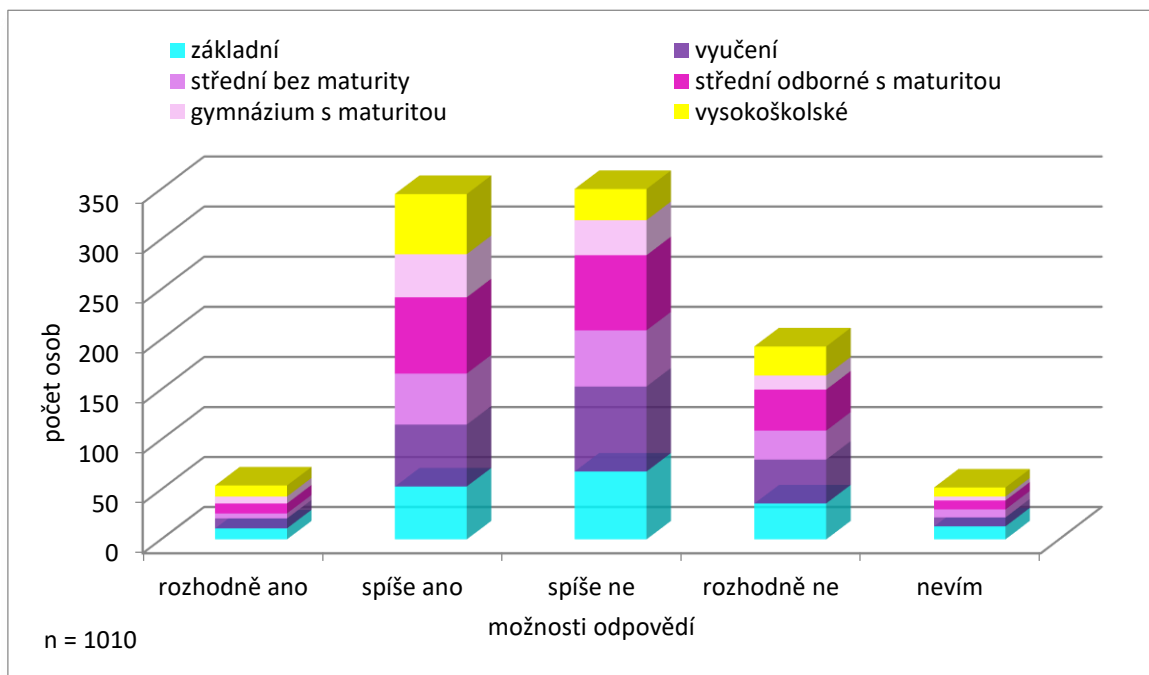
Graf 30 – Rozdělení názorů české veřejnosti na podnikání cizinců v ČR podle věku

Zdroj: vlastní zpracování, CVVM

Aby mohl být proveden χ^2 test, musely být sloučeny některé kategorie, konkrétně se jedná o sloučení nedokončeného a dokončeného základního vzdělání do jedné totožné skupiny „základní vzdělání“. Sloučení pak bylo nezbytné i v případě vyššího odborného, vysokoškolského bakalářského, vysokoškolského magisterského a postgraduálního vzdělání do jednotné kategorie „vysokoškolské vzdělání“. Po tomto sloučení už pro použití χ^2 testu nebyly zjištěny žádné překážky (viz příloha č. 38). Statisticky významná závislost mezi nejvyšším dosaženým vzděláním a názory na podnikání cizinců v ČR však prokázána nebyla (viz příloha č. 39 s výstupy z programu STATISTICA 12), což dokazuje i grafické znázornění (graf č. 31). Celkový počet respondentů, kteří se k této otázce vyjádřili, byl 1010, což je patrné i z kontingenční tabulky v příloze č. 37.

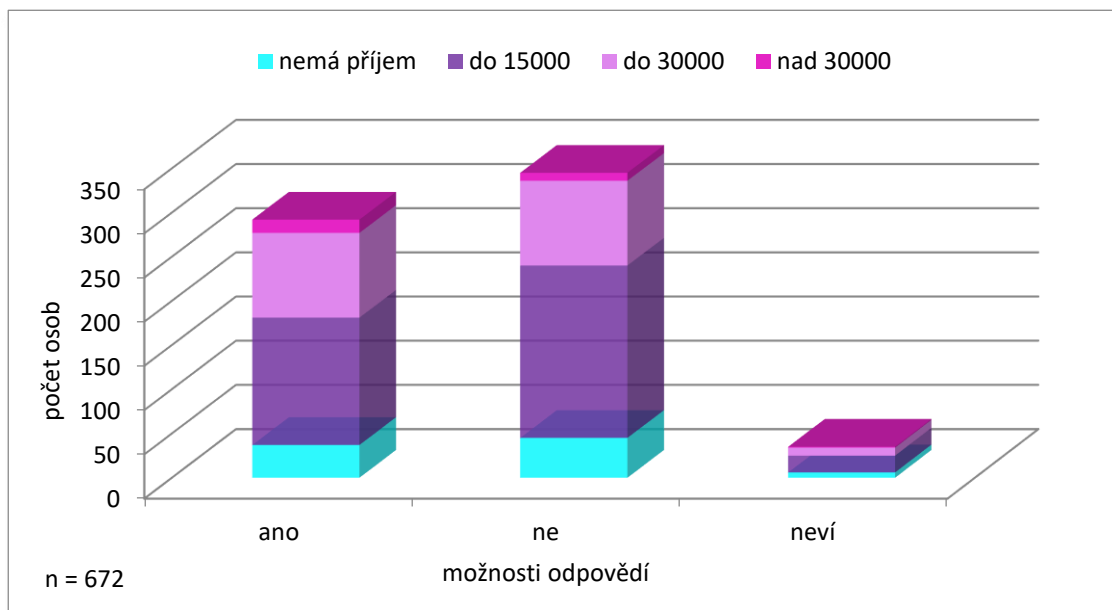
Graf 31 – Rozdělení názorů české veřejnosti na podnikání cizinců v ČR podle nejvyššího dosaženého vzdělání

Zdroj: vlastní zpracování, CVVM

Poslední faktorem, který byl v této otázce testován, je čistý osobní měsíční příjem, přičemž respondenti byli rozřazeni podle svých příjmů do 4 kategorií. Do první z těchto kategorií spadají osoby bez příjmu, do druhé kategorie patří lidé s příjmem do 15 000 korun českých, další kategorií jsou osoby s příjmem do 30 000 Kč a do poslední z nich spadají osoby s nejvyšším příjmem, vyšším než 30 000 Kč. Statisticky významná závislost nebyla při použití χ^2 testu se spolehlivostí 95 %, prokázána ani u tohoto faktoru, (viz příloha č. 42 s výstupy z programu STATISTICA 12). Aby mohl být použit χ^2 test muselo dojít ke sloučení odpovědí „spíše souhlasí“ a „rozhodně souhlasí“ na jednotnou kategorii souhlasu. Toto sloučení pak bylo provedeno i u záporných odpovědí. Dále byla vyřazena velká část všech respondentů, která odmítla uvést svůj osobní měsíční čistý příjem. Konečný počet dotazovaných po tomto očištění činí jen 672 respondentů, z nichž největší část 345 lidí s podnikáním cizinců nesouhlasí, což je patrné i z kontingenční tabulky v příloze č. 40 a grafu č. 32.

Graf 32 – Rozdělení názorů české veřejnosti na podnikání cizinců v ČR podle čistého osobního měsíčního příjmu

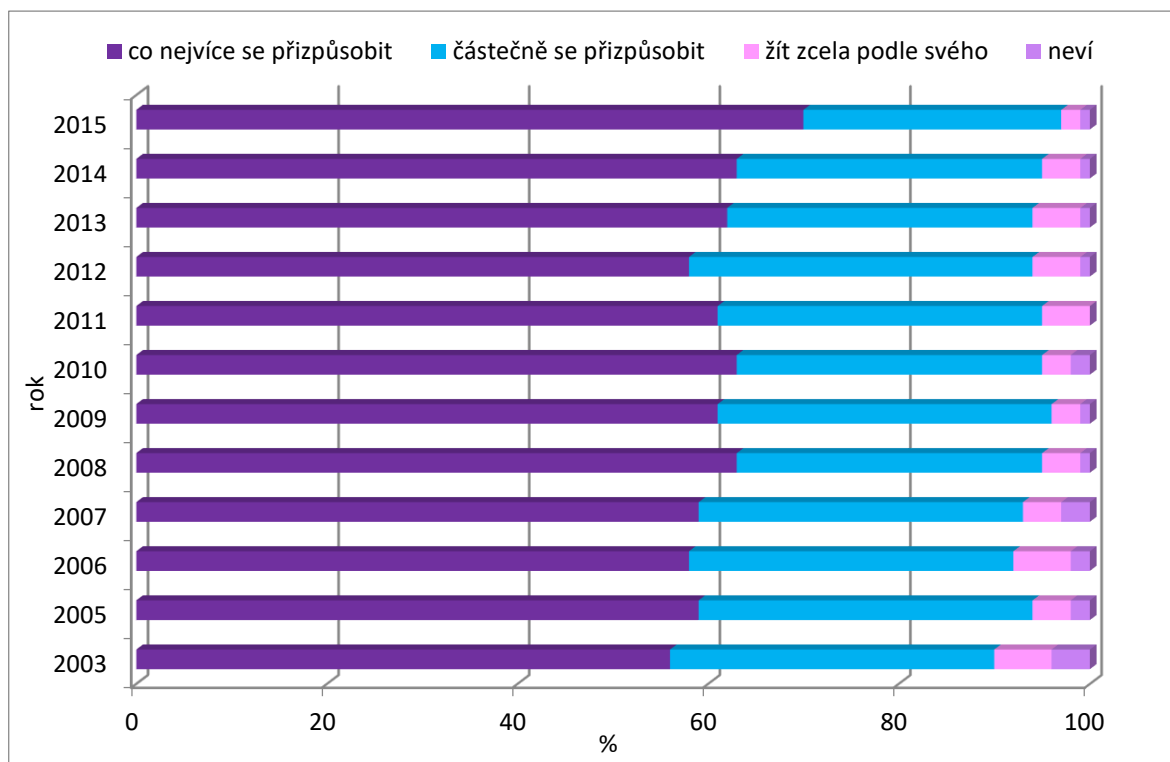

Zdroj: vlastní zpracování, CVVM

Analýza vývoje názorů českých občanů na ideální míru přizpůsobení se cizinců české společnosti byla prováděna na základě dat z let 2003 – 2015. Respondenti měli na výběr ze čtyř možných odpovědí, přičemž nejčastěji využívanou z nich byla ta, že cizinci by se v případě zájmu o trvalé usazení v České republice měli české společnosti přizpůsobit co nejvíce. Druhá největší část dotazovaných odpovídala, že cizinci by se měli přizpůsobit jen částečně, zatímco jen minimální podíl dotazovaných by od cizinců nepožadoval vůbec žádnou snahu o přizpůsobení. Nejmenší podíl dotazovaných se pak k otázce nijak nevyjádřilo s tím, že o tom nic neví.

Co se týče těchto názorů z hlediska vývoje v čase, z grafu č. 33 je zřetelné, že v průběhu sledovaných let nedocházelo k žádným výrazným změnám. Odpověď o přizpůsobení se cizincům co největší mírou je nejpočetnější po celou dobu s tím, že takto odpovídá 55 – 75 % všech respondentů. Ani u druhé nejčastější odpovědi nelze spatřit výraznější výkyvy, přičemž tuto odpověď po celý čas volí přibližně 30 % všech dotazovaných. Jen cca. 5 % respondentů je natolik tolerantních, že by po příchozích cizincích nepožadovali vůbec žádnou míru integrace a dovolili by jim žít zcela podle svého.

Graf 33 – Vývoj názorů české veřejnosti na ideální míru přizpůsobení se cizinců společnosti ve vybraných letech

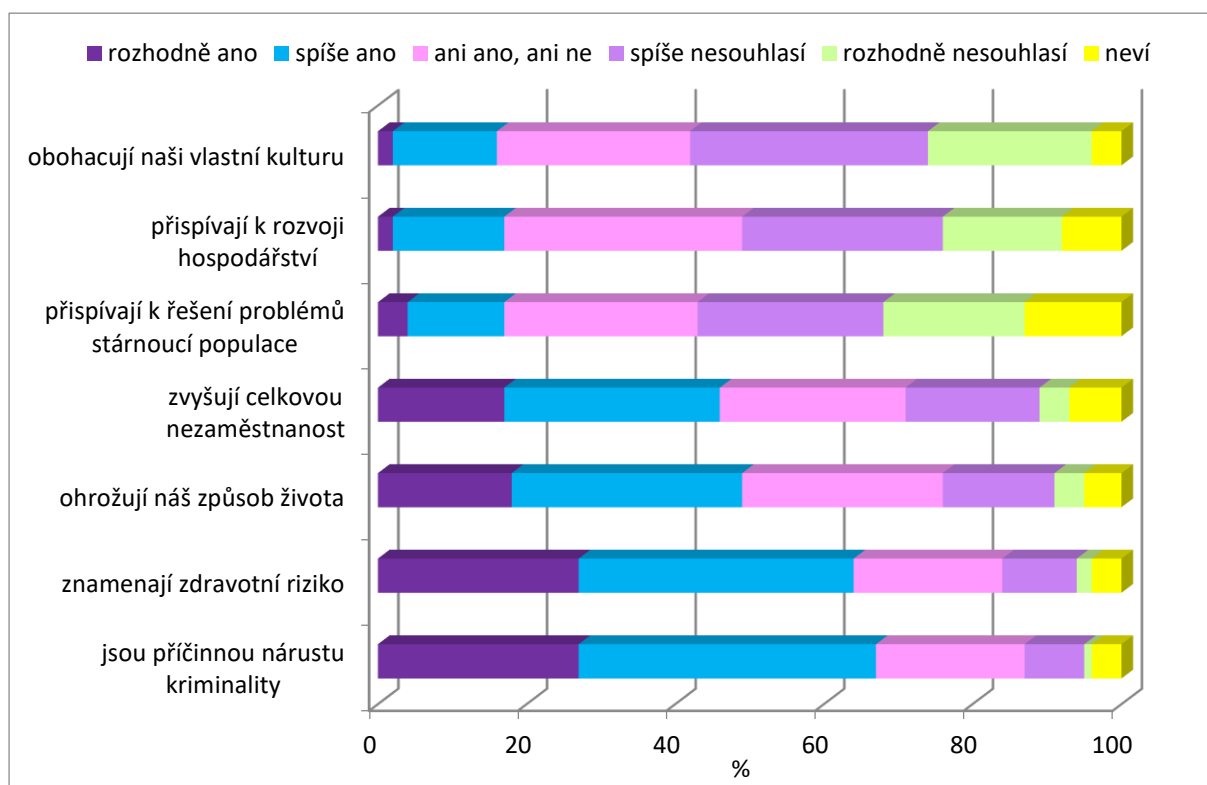

Zdroj: vlastní zpracování, CVVM

Příchod cizinců, kteří v České republice hodlají zůstat trvale, s sebou přináší řadu hrozeb a příležitostí, k nimž se respondenti výzkumu „Naše společnost“ taktéž vyjadřovali. Mezi tyto příležitosti patří obohacování české kultury o nové možnosti, přispívání k rozvoji hospodářství a pomoc při řešení problémů stárnoucí populace. Naopak hrozbou může být zvyšování celkové nezaměstnanosti, ohrožení českého způsobu života, vyšší zdravotní riziko a příčina nárůstu kriminality. Respondenti se ke každé z těchto možností měli vyjádřit podle toho, jak s daným tvrzením souhlasí nebo nesouhlasí. Z grafu č. 34 lze poznamenat, že respondenti se ve svém hodnocení přikláněli spíše k hrozbám nežli k příležitostem. Téměř 67 % respondentů si myslí, že cizinci jsou příčinnou nárůstu kriminality, zatímco jen 9 % tázaných smýšlí jinak. S názorem, že cizinci znamenají zdravotní riziko, souhlasilo 64 % dotazovaných. Téměř 50 % lidí pak souhlasí s tím, že cizinci narušují zažitý způsob života české společnosti a jen 19 % tvrdí opak. Poslední zmiňovanou hrozbou je zvyšování celkové nezaměstnanosti, s níž se shoduje 34 % tázaných. V případě příležitostí počet kladných odpovědí výrazně klesá. První z nich se týká pozitivního vlivu cizinců na stárnutí populace, s níž souhlasí 17 % respondentů. Stejně hodnocení lze spatřit i u přispívání cizinců k rozvoji hospodářství. Posledním

pozitivem dlouhodobého pobytu cizinců v ČR je obohacování vlastní kultury, pro kterou kladně hlasovalo 16 % dotazovaných a 54 % bylo proti.

Graf 34 – Rozdělení názorů české veřejnosti na cizince dlouhodobě žijící v ČR k 31. 12. 2016

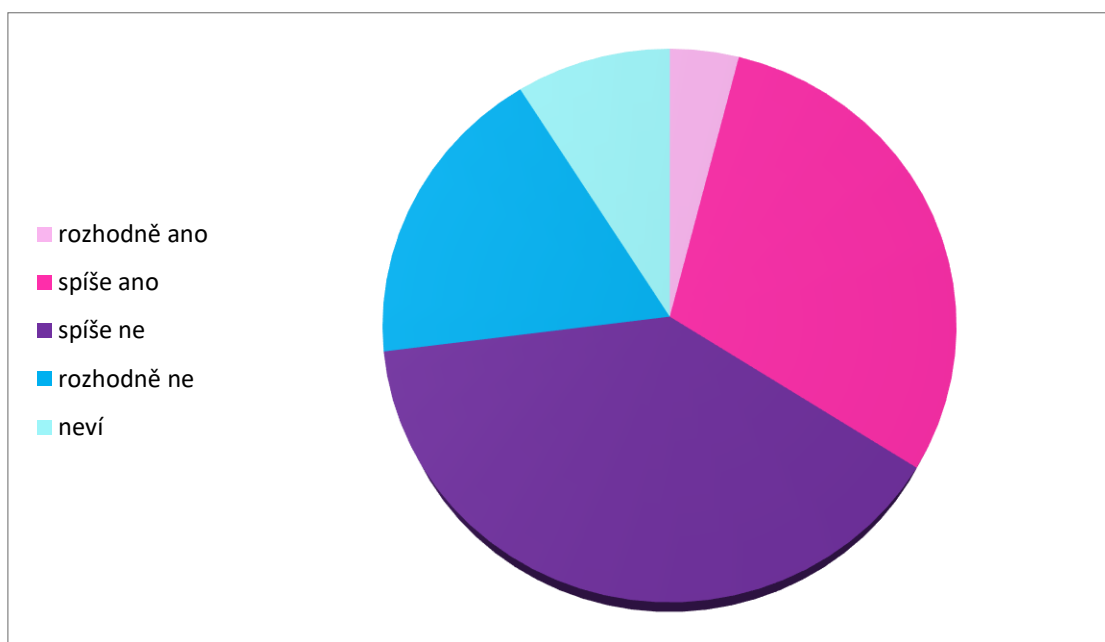

Zdroj: vlastní zpracování, CVVM

4.2.3 Analýza postojů české veřejnosti k zaměstnávání cizinců v ČR

Následující kapitola se týká již samotného zaměstnávání cizinců a souvisejícím postojem české společnosti. Z grafu č. 35 lze opět spatřit spíše negativní postoj, přičemž respondenti měli na výběr z pěti možností odpovědi. Jen 9 % dotazovaných si nebylo jistých, jak odpovědět. Drtivá většina, konkrétně 39 % se zaměstnáváním cizinců v České republice spíše nesouhlasí a rozhodný nesouhlas projevilo 18 % respondentů. Kladně na tuto otázku odpovědělo dohromady 34 % dotazovaných, z nichž jen pouhé 4 % se zaměstnáváním cizích státních příslušníků souhlasí rozhodně.

Graf 35 – Rozdělení souhlasu české veřejnosti se zaměstnáváním cizinců k 31. 3. 2016 (%)

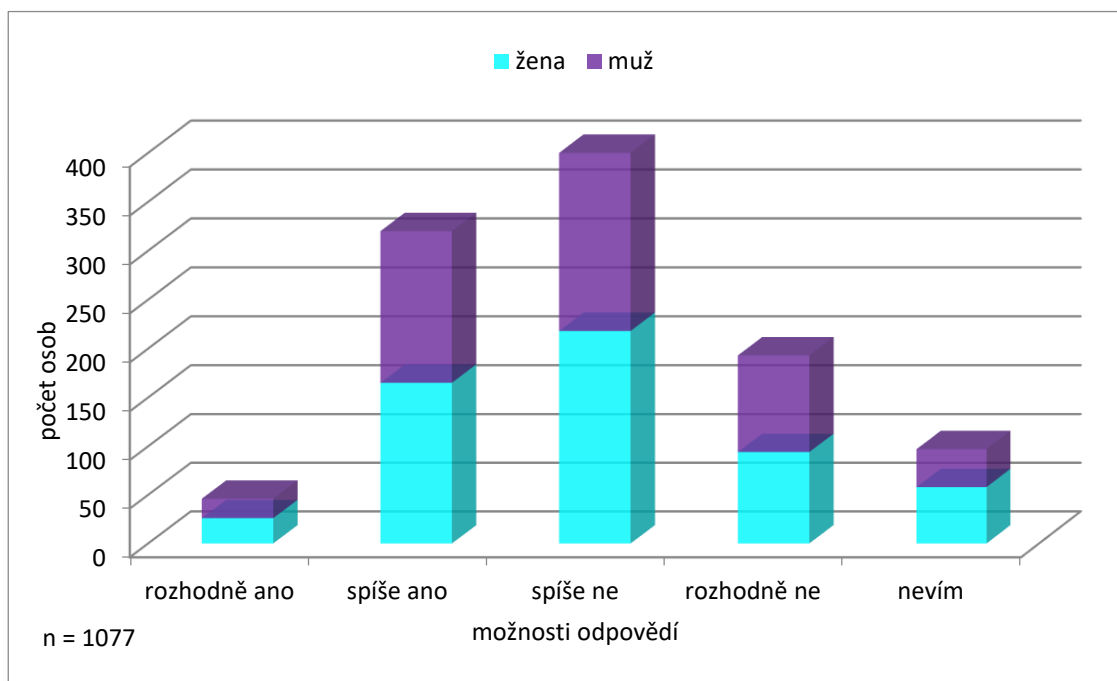

Zdroj: vlastní zpracování, CVVM

Bylo provedeno testování závislosti souhlasu se zaměstnáváním cizinců v České republice na pohlaví, věku, nejvyšším dosaženém vzdělání a čistém měsíčním osobním příjmu respondentů.

Statisticky významná závislost mezi názory respondentů na zaměstnávání cizinců v České republice a jejich pohlavím nebyla při použití χ^2 testu se spolehlivostí 95 %, prokázána (viz příloha č. 45 s výstupy z programu STATISTICA 12). Na tuto otázku platně odpovědělo 1077 respondentů, přičemž zastoupení žen a mužů ve vzorku bylo téměř vyrovnané, což je patrné i z kontingenční tabulky v příloze č. 43. Nejvíce respondentů se zaměstnáváním cizinců v ČR spíše nesouhlasí a nejmenší počet dotazovaných uvedlo odpověď „rozhodně ano“. Z grafu č. 36 lze spatřit vyváženost obou pohlaví u všech možností odpovědí, což jen dokazuje správnost výpočtu χ^2 testu. Splnění podmínek pro použití χ^2 testu dokládá i tabulka očekávaných četností uvedená v příloze č. 44.

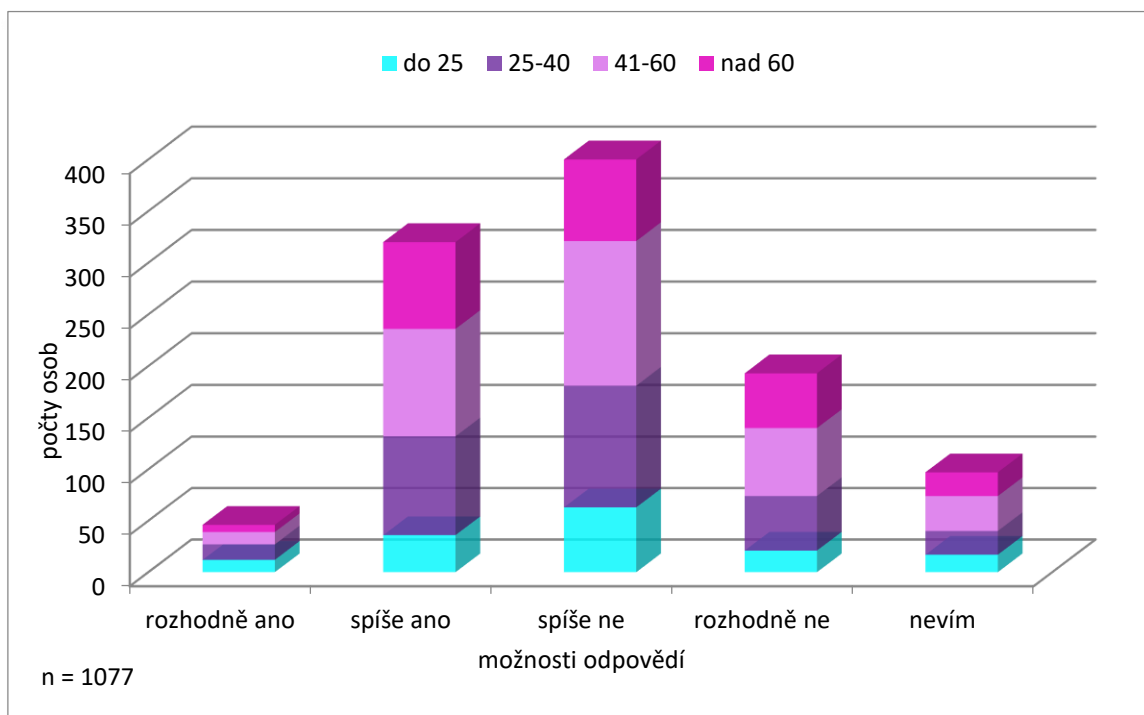
Graf 36 – Rozdělení názorů české veřejnosti na zaměstnávání cizinců podle pohlaví

Zdroj: vlastní zpracování, CVVM

V případě testování statistické závislosti odpovědí na tuto otázku a věku respondentů dopadly výsledky χ^2 testu obdobně jako u pohlaví. Respondenti byli rozřazeni do 4 kategorií na osoby mladší 25 let, osoby ve věku 25 – 40 let, respondenty ve věkovém intervalu 41 – 60 a nejstarší kategorii starší 60 let. Po tomto rozřazení byly splněny požadavky pro použití χ^2 testu, které jsou ověřené v tabulce očekávaných četností v příloze 47. Finální počet respondentů po očištění vzorku od neplatných odpovědí činí 1077, přičemž nejvíce zastoupena je kategorie respondentů ve věku 41 – 60 let (viz příloha č. 46). Z grafu č. 37 je zřetelné, že struktura možných odpovědí je obdobná jako v případě pohlaví, kdy největší podíl zaujímá odpověď „spíše ne“. Ani v tomto případě tedy statisticky významná závislost odpovědí na tuto otázku a věkem dotazovaných nebyla prokázána (viz příloha č. 48 s výstupy z programu STATISTICA 12).

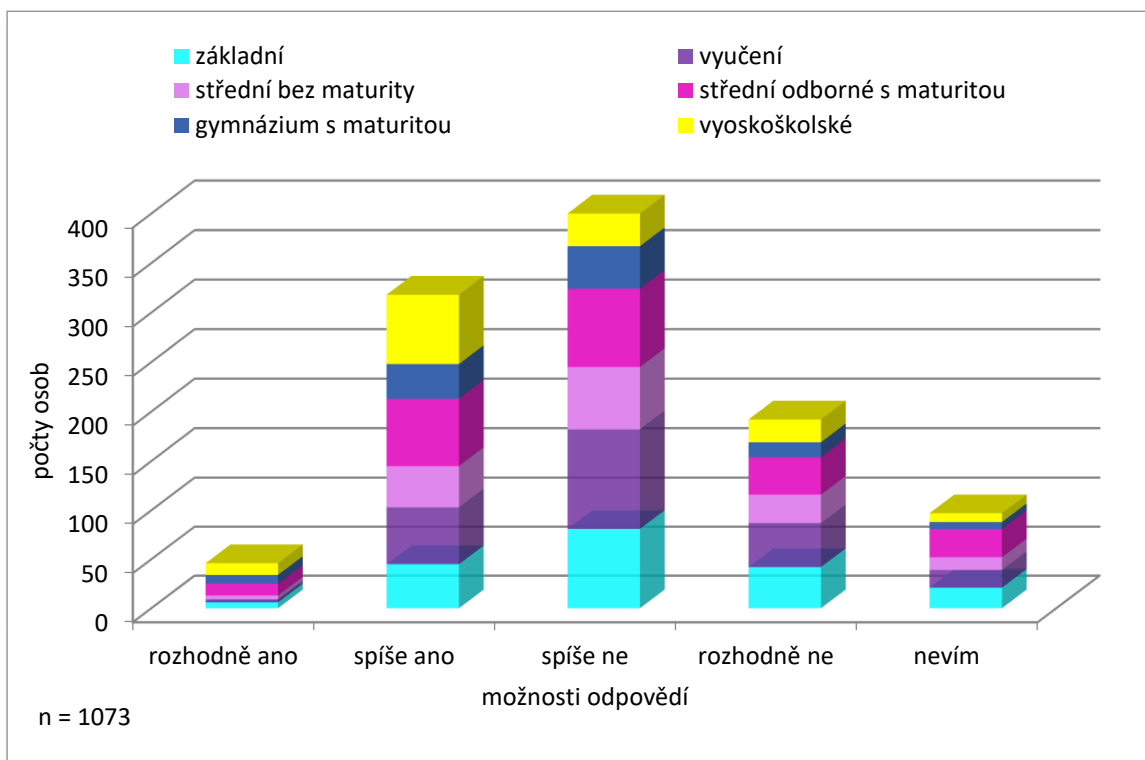
Graf 37 – Rozdělení názorů české veřejnosti na zaměstnávání cizinců podle věku

Zdroj: vlastní zpracování, CVVM

χ^2 test se spolehlivostí 95 % prokázal statisticky významnou závislost souhlasu se zaměstnáváním cizinců v České republice a nejvyšším dosaženým vzděláním respondentů. Na základě hodnoty koeficientu kontingence (viz vztah 2.34) ji lze označit za slabou (viz příloha č. 51 s výstupy z programu STATISTICA 12). Pro použití χ^2 testu byly splněny všechny podmínky (viz příloha č. 50) po sloučení několika kategorií. Sloučeno bylo nedokončené základní a dokončené základní vzdělání do jedné společné kategorie „základní vzdělání“. Sloučení bylo provedeno i v případě vysokoškolského vzdělání, kam byly zařazeny kategorie vyššího odborného, vysokoškolského bakalářského, vysokoškolského magisterského a postgraduálního vzdělání. Někteří respondenti odmítli o svém vzdělání hovořit a tak ze vzorku museli být vynecháni. To vysvětluje, proč je celkový počet dotazovaných uvedený v kontingenční tabulce (příloha č. 49) jen 1073. Z kontingenční tabulky je také patrné, že nejčastěji zastoupenou vzdělaností kategorií jsou respondenti s maturitní zkouškou složenou na střední odborné škole. Z grafu č. 38 lze pozorovat především to, že větší problém se zaměstnáváním cizinců mají zejména respondenti nižšího vzdělání bez maturity.

Graf 38 – Rozdělení názorů české veřejnosti na zaměstnávání cizinců podle nejvyššího dosaženého vzdělání

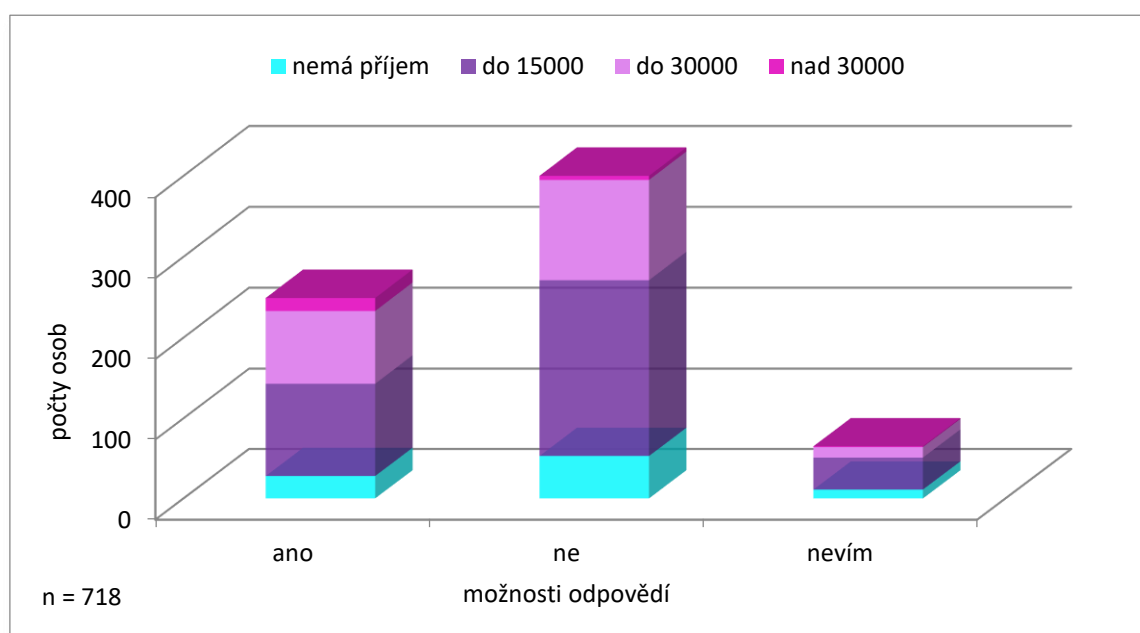

Zdroj: vlastní zpracování, CVVM

Respondenti byli rozřazeni do čtyř kategorií podle jejich měsíčního osobního čistého příjmu. Do první z těchto kategorií spadají osoby bez příjmu, do druhé kategorie patří lidé s příjmem do 15 000 korun českých, další kategorií jsou osoby s příjmem do 30 000 a do poslední z nich spadají osoby s nejvyšším příjmem, vyšším než 30 000 Kč. Po rozřazení uvedených příjmů do těchto kategorií bylo pro splnění podmínek χ^2 testu nutné sloučit některé sloupce kontingenční tabulky, která je uvedena v příloze č. 52. Sloučeny byly odpovědi „rozhodně nesouhlasí“ a „spíše nesouhlasí“ na jednotnou kategorii nesouhlasu. Takovéto sloučení pak bylo provedeno i u kladných odpovědí. Podle teoretických četností uvedených v příloze č. 53 tím byly odstraněny překážky pro použití χ^2 testu. Dále byla vyřazena velká část všech respondentů, která odmítla uvést svůj osobní měsíční čistý příjem. Konečný počet dotazovaných po tomto očištění činí jen 718 respondentů. χ^2 test se spolehlivostí 95 % prokázal statisticky významnou závislost souhlasu se zaměstnáváním cizinců v České republice a čistým měsíčním osobním příjmem respondentů. Na základě hodnoty koeficientu kontingence (viz vztah 2.34) ji lze označit za slabou (viz příloha č. 54 s výstupy z programu STATISTICA 12).

Z grafu č. 39 lze spatřit, že výše čistého osobního měsíčního příjmu opravdu odpovědi respondentů ovlivňuje. Dalo by se říci, že čím vyšší příjmy lidé mají, tím méně negativně na danou otázku odpovídají. Zatímco u lidí s příjmem vyšším 30 000 Kč převládá odpověď „ano“ a u respondentů střední vrstvy jsou odpovědi téměř vyrovnané, tázaní s nižším příjmem se k celé otázce staví negativněji

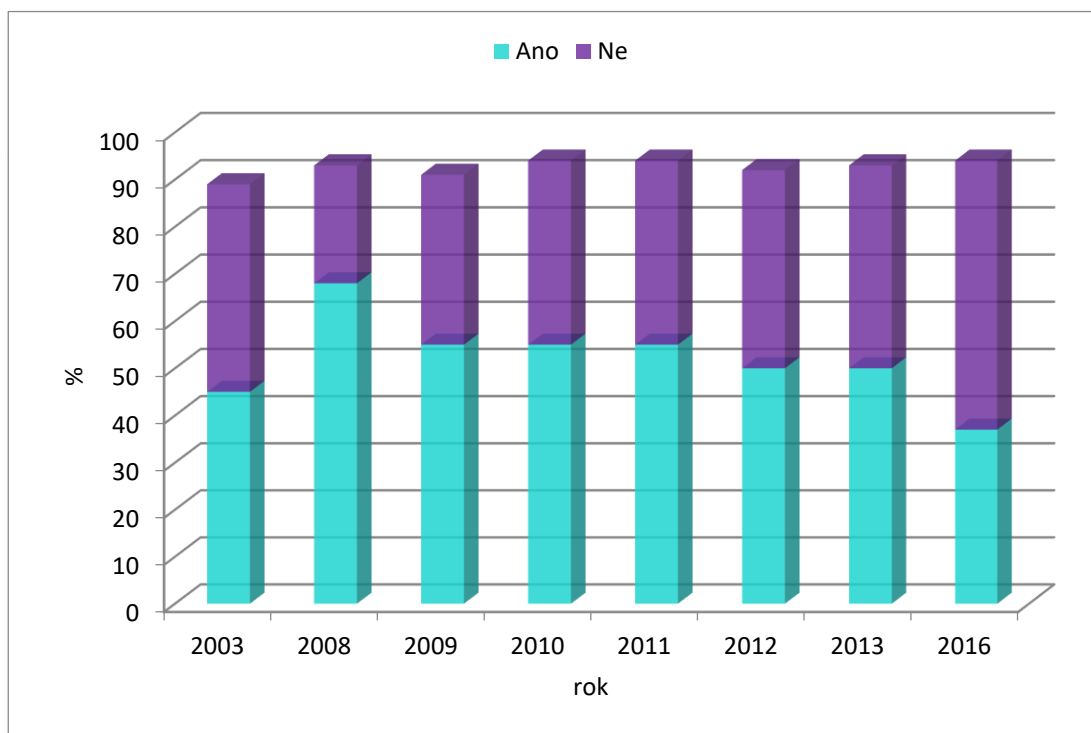
Graf 39 - Rozdělení názorů české veřejnosti na zaměstnávání cizinců podle čistého měsíčního osobního příjmu

Zdroj: vlastní zpracování, CVVM

Co se týče vývoje názorů českých občanů na zaměstnávání cizinců v České republice v čase, z grafu č. 40 lze pozorovat, že v průběhu let 2003 – 2016 došlo k několika výraznějším změnám. Zatímco v posledních letech se čeští občané k zaměstnávání cizinců v ČR staví spíše záporně, ze začátku sledovaného období lze spatřit naprosto opačný jev. Jedná se především o rok 2008, který je prvním sledovaným rokem po vstupu České republiky do Evropské unie. V tuto dobu se na cizince a jejich ekonomické aktivity v ČR nahlíželo úplně jinak, než dnes, kdy Češi s cizinci na trhu práce ve velkém procentu nesouhlasí, konkrétně jde o pokles 31 %. Tento fakt může být zapříčiněn především celkovým negativním pohledem na cizí státní příslušníky z důvodu migrační krize a častým teroristickým útokům.

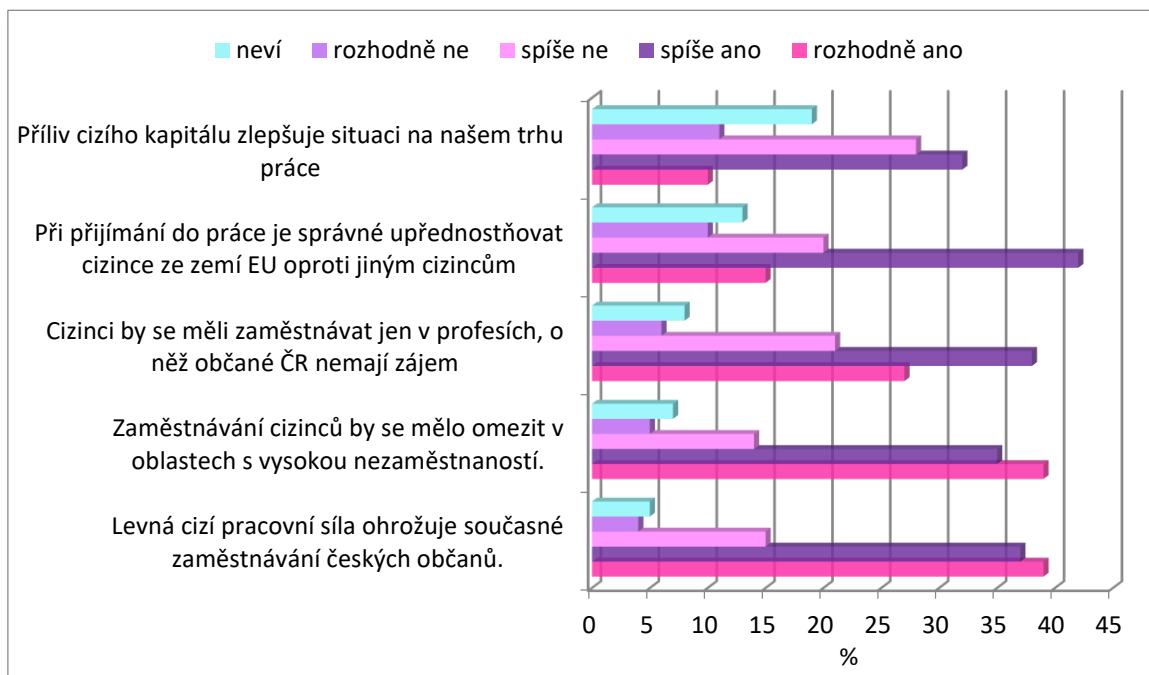
Graf 40 - Vývoj souhlasu české veřejnosti se zaměstnáváním cizinců v ČR ve vybraných letech

Zdroj: vlastní zpracování, CVVM

V otázce zaměstnávání cizinců byli respondenti tázáni ještě dalšími upřesňujícími otázkami, které s příchodem cizinců na český trh práce mohou souviset. Kromě odpovědi „nevím“ dotazovaní vybírali ze čtyř možných odpovědí vyjadřující souhlas či nesouhlas s daným tvrzením. Největší souhlas byl zaznamenán s tvrzením, že levná cizí pracovní síla ohrožuje současné zaměstnávání českých občanů, se kterým se shodlo 76 % všech dotazovaných respondentů a jen 19 % bylo proti. Jen o 2 % méně souhlasilo s tvrzením, že zaměstnávání cizinců by se mělo omezit v oblastech s vysokou nezaměstnaností, přičemž podíl negativních odpovědí zůstává stejný jako v prvním případě. S tím, že cizinci by se měli zaměstnávat jen v profesích, o něž občané České republiky nemají zájem, souhlasí 65 % dotazovaných a jen 14 % zaujímá opačný postoj. Další tvrzení se týkalo přednosti zaměstnávání cizinců ze zemí Evropské unie oproti občanům třetích zemí, se kterým se ztotožnilo 57 % všech respondentů. Jen 42 % dotazovaných pak souhlasí s pozitivním výrokem, který tvrdí, že příliv cizího kapitálu zlepšuje situaci na českém trhu práce.

Graf 41 – Rozdělení názorů české veřejnosti na příležitosti a hrozby zaměstnávání cizinců v ČR k 31. 3. 2016

Zdroj: vlastní zpracování, CVVM

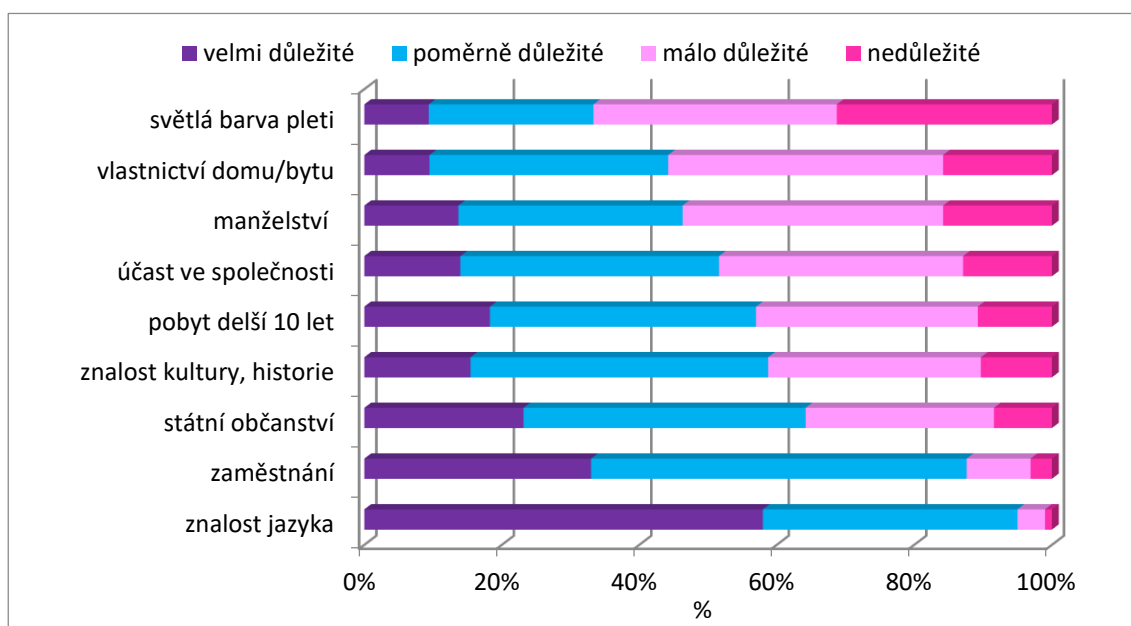
4.2.4 Analýza postojů české veřejnosti k cizincům jednotlivých národností

Poslední kapitola vlastní práce souvisí se strukturou cizinců v České republice z hlediska země jejich původu, následující stránky se tedy věnují především názorům české společnosti na cizince právě podle jejich národnosti. V závěru je přiložen i vývoj postojů Čechů k jednotlivým národnostem nejčastěji žijícím v České republice.

V první řadě je nutné definovat, koho česká společnost považuje za cizince a koho nikoliv. Mnoho lidí cizí národnosti již v České republice žije tak dlouho, že je veřejnost za cizince už ani nepovažuje. Takoví lidé mohou vykazovat právě takové chování, které je uvedeno v grafu č. 42. Mezi znaky, kterými je často domácí obyvatelstvo odlišováno od cizinců patří znalost jazyka, zajištěné zaměstnání, české občanství, znalost české kultury a historie, manželství s Češkou / Čechem, vlastnictví domu či bytu na území České republiky, světlá barva pleti či pobyt v ČR delší 10 let. Respondenti výzkumu se k těmto faktorům vyjadřovali podle toho, jak moc je považují za podstatné. Za nejdůležitější je považována znalost češtiny, kterou požaduje 95 % všech tázaných. Druhé místo náleží zaměstnání, které je klíčové pro 85 % respondentů. Státní občanství je považováno za znak náležitosti k českému národu u více, než 60 % tázaných. Za téměř vyrovnané jsou v očích

Čechů považovány znalost české kultury či historie a pobyt cizince v České republice delší 10 let. Tyto možnosti zvolilo za podstatné přes 50 % tázaných Čechů. Účast ve společenském životě pak považuje za důležitou už jen 48 % respondentů. Dalšími v pořadí jsou podmínky vlastnictví domu či bytu v České republice a manželství s Čechem či Češkou, které když člověk splní, nebude nadále vnímán jako cizinec. Jako nejméně podstatná vyšla barva pleti, kterou jako důležitou označilo jen 32 %.

Graf 42 – Rozdělení požadavků české veřejnosti, které musí člověk splnit, aby nebyl vnímán jako cizinec k 31. 3. 2003

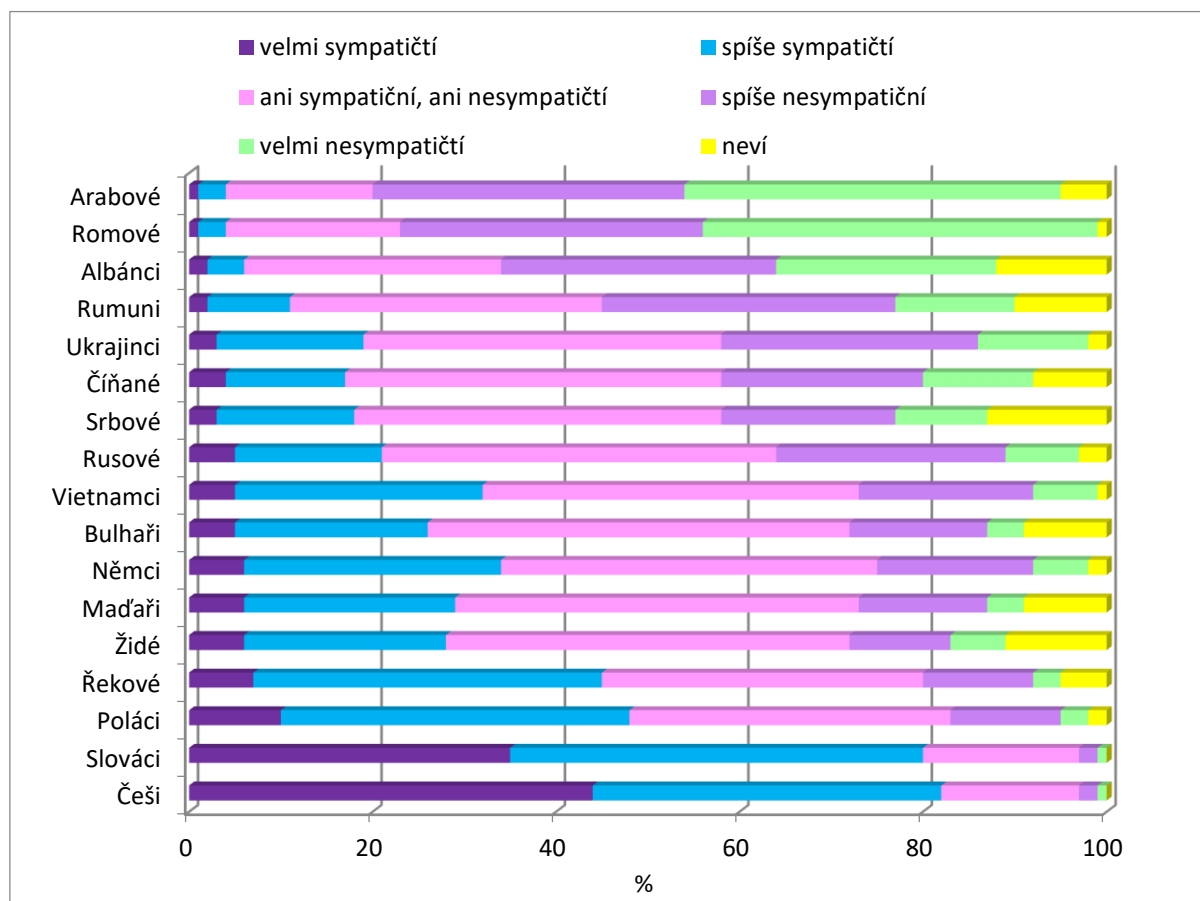

Zdroj: vlastní zpracování, CVVM

Při hodnocení národností cizinců nejčastěji žijících v České republice se respondenti ke každé z nich měli vyjádřit mírou, jakou jim jsou sympatičtí. Na výběr zde bylo ze šesti možností, přičemž posuzovaných národností bylo celkem 17. Z analýzy vyšly kromě Čechů, jednoznačně nejlépe sousední Slováci, které 35 % respondentů označilo za velmi sympatické a 45 % respondentů za spíše sympatické. Ihned za nimi se umístili Poláci, které jako sympatické označilo dohromady 48 %, Řekové dopadli obdobně. Němci a Vietnamci, kterých v České republice žije velké množství už podle Čechů tak sympatičtí nejsou, přičemž za sympatické je považuje jen 30 % domácí populace. Ostatní národnosti včetně Maďarů, Bulharů, Rusů, Srbů, Číňanů, Ukrajinců a Rumunů jsou českou populací hodnoceni jako spíše nesympatičtí a sympatie jim vyjádřilo v průměru jen 20 % dotazovaných. Nejméně sympatičtí jsou pak pro českou společnost zejména Albánci,

Romové a Arabové, kteří ve většině případů nezískali ani 5 % sympatií, velké procento Čechů je pak dokonce označuje za velmi nesympatické.

Graf 43 – Rozdělení sympatií české veřejnosti k jednotlivým národnostem žijícím v České republice k 31. 3. 2016

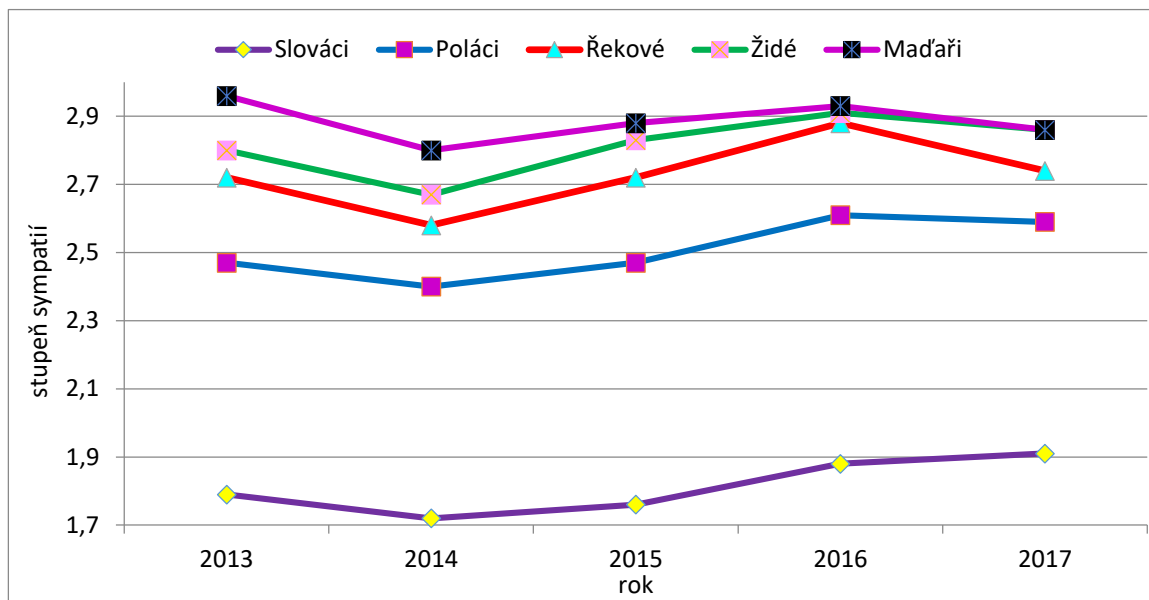
Zdroj: vlastní zpracování, CVVM

Co se týče vývoje sympatií českých občanů k jednotlivým národnostem v letech 2013 – 2017 zajímavostí je, že zatímco u některých z těchto národností neproběhla v průběhu sledovaného období žádná výraznější změna, u některých z nich lze spatřit opravdu významné výkyvy. Pro grafické zobrazení byla jednotlivým stupňům sympatií přidělena čísla 1 – 5 a dále bylo pracováno s jejich průměrem.

Graf č. 44 zobrazuje národnosti, které mají u Čechů největší oblibu. U většiny z nich lze pozorovat obdobný vývoj, kdy v roce 2014 bylo zaznamenáno zlepšení a rok 2016 u těchto národností naopak znamenal lehký propad sympatií, což může opět souviset především s migrační krizí, častými teroristickými útoky a celkově zhoršeném pohledu

české společnosti na cizince. Celkově však lze vývoj hodnotit jako stabilní bez žádných výraznějších výkyvů.

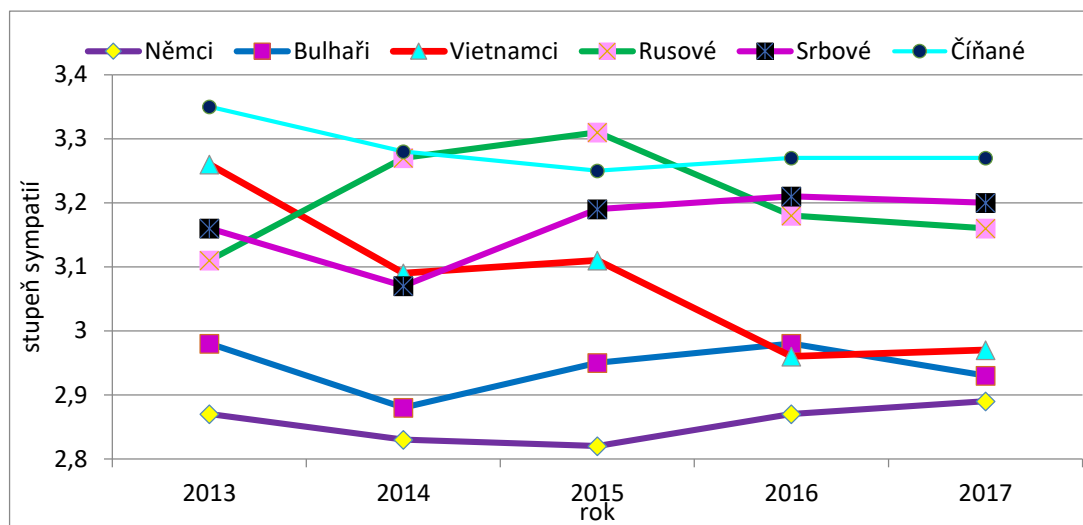
Graf 44 - Vývoj sympatií české veřejnosti ke Slovákům, Polákům, Řekům, Židům a Maďarům ve vybraných letech

Zdroj: vlastní zpracování, CVVM

V případě skupiny skládající se z národností, o kterých by se dalo říci, že Čechům nejsou ani sympatičtí, ani nesympatičtí lze spatřit výraznější změny (viz graf č. 45). To neplatí pro Němce a Číňany, kteří jsou české veřejnosti sympatičtí téměř stejně po celé sledované období. U Vietnamců lze pozorovat klesající tendenci, která může být zapříčiněná neustále se zvyšujícím množstvím vietnamských minimarketů, na které si již česká společnost pravděpodobně zvykla a bez kterých by se nyní jen těžko obešla. Naopak obliba Srbů a Bulharů až na rok 2014 klesá. Pro tuto národnost je u Čechů typický neutrální postoj, o čemž vypovídá i jejich průměrný index sympatií. V případě Rusů došlo v polovině sledovaného období k výraznějšímu poklesu sympatií, který však opět stoupl a nyní se tedy nachází na podobné úrovni jako v prvním sledovaném roce 2013.

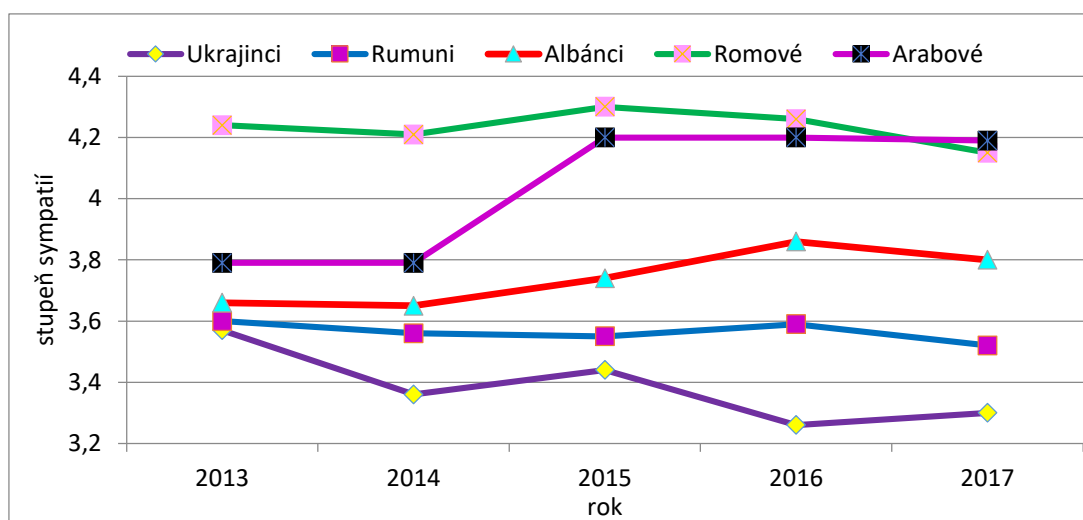
Graf 45 - Vývoj sympatií české veřejnosti k Němcům, Bulharům, Vietnamcům, Rusům a Srbům a Číňanům ve vybraných letech

Zdroj: vlastní zpracování, CVVM

Vývoj sympatií pro Čechy nejméně oblíbených národností je zobrazen v grafu č. 46. Téměř stabilní vývoj sympatií českých občanů lze pozorovat u Rumunů, Romů a Albánců. Oproti tomu Arabové zaznamenali silný propad, důvodem může být právě jejich spojování s migrační krizí, Islámským státem a častými teroristickými útoky. Naopak obliba Ukrajinců stoupla, což může mít spojitost také s tím, že v poslední době si jich Češi začínají vážit jako levné pracovní síly za poměrně kvalitně odvedenou práci.

Graf 46 - Vývoj sympatií české národnosti k Ukrajincům, Rumunům, Albáncům, Romům a Arabům ve vybraných letech

Zdroj: vlastní zpracování, CVVM

5 Závěr

Podle dat získaných z databází Českého statistického úřadu počet zaměstnaných a podnikajících cizinců v České republice v průběhu času jen s občasnými výkyvy pozvolna roste. Tyto výkyvy jsou ve většině případů spojeny s vládními opatřeními nebo ekonomickou krizí. Výrazný nárůst ekonomicky aktivních migrantů byl zaznamenán především po roce 2004, kdy Česká republika vstoupila do Evropské unie. 77 % cizinců je evidováno úřady práce a 17 % vlastní platné živnostenské oprávnění. Jen 6 % cizinců trvale žijících na území České republiky nevykazuje žádnou ekonomickou aktivitu a dalo by se říci, že integrace cizinců z tohoto hlediska je velmi vysoká. Pozvolný nárůst počtu podnikajících a zaměstnaných cizinců v ČR se na základě predikcí odhaduje i do budoucna. Podle těchto predikcí bude do tří let na území České republiky trvale pobývat o 70 000 cizinců více, přičemž počet zaměstnaných cizinců by do této doby měl vzrůst o téměř 10 % a počet podnikajících cizinců o necelých 9 %. Na trhu práce České republiky je větší podíl cizinců pocházejících z Evropské unie než cizinců ze třetích zemí. Nejpočetněji zastoupenou národností jsou zde především Slováci, kterých je v současné době v ČR zaměstnáno dvakrát více, než občanů kterékoliv jiné národnosti. Druhou příčku v zastoupení cizích národností v evidencích úřadů práce zaujímá Ukrajina následovaná Bulharskem, Polskem a Rumunskem. V případě podnikajících cizinců mají v České republice největší zastoupení Vietnamci následováni Ukrajinci. Mezi další národnosti početně zastoupené v evidencích živnostenských úřadů patří Slováci, Rusové a Němci. V řadách podnikajících cizinců tedy převládají občané třetích zemí na úkor občanů Evropské unie.

Mezi cizinci jsou podle klasifikace ekonomických činností nejoblíbenější odvětví zpracovatelského průmyslu, stavebnictví, či velkoobchod a maloobchod. V početné míře se cizí státní příslušníci v České republice věnují také administrativním a podpurným činnostem či opravě a údržbě motorových vozidel. Zajímavostí je, že všechny sekce ekonomických činností jsou více zastoupeny cizinci s občanstvím některého státu Evropské unie, jelikož těchto cizinců je v České republice zaměstnávána převážná většina. Jedinou sekcí, která je vyhledávána více cizinci ze třetích zemí, je ubytování, stravování a pohostinství. Z hlediska kvalifikace práce u migrantů převládají práce polo-kvalifikované, pod nimiž si lze představit např. nižší úředníky či kvalifikované dělníky, opraváře, výrobce a obsluhovatele technických zařízení či provozní pracovníky ve

službách a v obchodě. Profese, které pro své vykonávání potřebují vyšší kvalifikaci, jsou cizinci obsazovány ve velmi malém množství.

Česká společnost se k pobytu cizinců a jejich ekonomickým aktivitám na území České republiky staví spíše negativně, přičemž v posledních letech se tento pohled díky mnoha nedávným teroristickým útokům a migrační krizi ještě zhoršuje. Česká veřejnost by cizincům dovolila usazovat se v České republice jen za určitých podmínek jako je např. vysoký stupeň přizpůsobení se zdejší společnosti i za rizika asimilace, tedy toho, že cizinec přijde o svou vlastní osobnost. Za přípustné důvody pro příchod migrantů do České republiky jsou v očích české veřejnosti považovány především studium a praxe, sloučení rodiny nebo nepříznivá situace v domácí zemi. Méně lidí pak jako důvod příchodu cizince do ČR uznává zaměstnání, podnikání a v nejmenší míře pak chuť cizince zde žít. Obecně by se dalo říci, že Češi v příchozích cizincích vidí spíše hrozby, nežli příležitosti. Mezi časté názory patří to, že cizinci s sebou přináší zdravotní riziko a jsou příčinnou zvýšení kriminality. 57 % české populace nesouhlasí se zaměstnáváním cizinců v České republice, častými důvody tohoto nesouhlasu je přesvědčení, že levná pracovní síla ohrožuje zaměstnávání českých občanů. Češi pak často uvádí také to, že cizincům by měly být k dispozici jen pracovní pozice, o které nemají domácí obyvatelé zájem a že přednost při zaměstnávání by měli dostat občané Evropské unie nad cizinci pocházejícími ze třetích zemí.

Při analýze závislosti kvalitativních dat byly testovány 3 otázky, kterými se zabýval výzkum „Naše společnost“ organizovaný Centrem pro výzkum veřejného mínění. Závislost kvalitativních znaků byla testována na základě čtyř faktorů vypovídajících o každém respondentovi, šlo o pohlaví, věk, nejvyšší dosažené vzdělání a čistý osobní měsíční příjem. Statisticky významná závislost byla prokázána u tří z nich. Častěji na otázky týkající se integrace cizinců negativně odpovídaly starší osoby, osoby s nižším dosaženým vzděláním a osoby s nižšími čistými osobními příjmy.

Národností, která je Čechům nejbližší, jsou jednoznačně Slováci, které téměř ¾ respondentů označily jako sympatické. Hned za nimi si v oblibě u českých občanů stojí Poláci. Naopak velmi nesympatičtí jsou pro Čechy Arabové, Romové a Albánci. Co se týče dalších národností, které se v České republice věnují ekonomickým aktivitám ve větší míře, ani u nich se nedá hovořit o veliké náklonnosti, kterou by k nim Češi chovali.

Konkrétně se jedná o Vietnamce, Ukrajince, Rusy, Rumuny a Bulhary, jenž domácí populace považuje za spíše nesympatické.

Odhaduje se, že počet cizinců trvale žijících a vykonávajících ekonomické aktivity na území České republiky se bude při zachování stávajících demografických, politických a ekonomických podmínek nadále zvyšovat. Ačkoliv názory české veřejnosti na tyto imigranty jsou spíše negativní, vzhledem ke zlepšování situace české ekonomiky a zvyšující se vzdělanostní úrovni českých obyvatel by se mohl postoj české populace k cizincům zlepšovat. Na druhou stranu zde působí hrozba migrační krize a neustálých teroristických útoků. Je potřeba také zmínit, že mnozí cizinci v ČR zastávají práce, které Češi odmítají, a bez nich by byla česká ekonomika vážně narušena.

6 Seznam použitých zdrojů

6.1 Odborná literatura

ČIŽINSKÝ, Pavel. *Cizinecké právo: práva a povinnosti cizinců a jejich rodinných příslušníků při vstupu a pobytu na území ČR, jejich zaměstnávání a podnikání, zdravotní pojištění a sociální zabezpečení, řízení a provozování vozidla, přístup ke vzdělání a studiu, rodinné soužití s cizinci, mezinárodní ochrana/azyl, státní občanství*. Praha: Linde Praha, 2012. ISBN 978-80-7201-887-1.

TOMŠÍK, Karel. *Evropská integrace a environmentální ekonomika*. Praha: Česká zemědělská univerzita, 2012. ISBN 978-80-213-2309-4.

NIESSEN, Jan a Yongmi SCHIBEL. *Příručka o integraci: pro tvůrce politik a odborníky z praxe*. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2005. ISBN 80-86878-24-4.

TRBOLA, Robert a Miroslava RÁKOCZYOVÁ, ed. *Institucionální podmínky sociální integrace cizinců v ČR*. Brno: Barrister & Principal, 2011. ISBN 978-80-87474-19-8.

COUSSEY, Mary. *Rámcová integrační politika*. Přeložil Martin KADEŘÁVEK. Štrasburk: Vydavatelství Rady Evropy, 2000. ISBN 92-871-4341-2.

SOUDKOVÁ, Vladimíra a Tomáš SOUDEK. *Bariéry mezi námi očima cizinců*. Praha: European Training and Consulting, 2008. ISBN 978-80-254-3857-2.

Informační publikace pro cizince - Česká republika: [ke stavu k 1. 1. 2006]. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2006. ISBN 80-86878-43-0.

KRCHOVÁ, Andrea a Hana VÍZNEROVÁ. *Diskriminace azylantů a azylantek v ČR z genderové perspektivy: fakta a doporučení*. Praha: Evropská kontaktní skupina v České republice, 2008. ISBN 978-80-254-2035-5.

GRYGAR, Jakub, Marek ČANĚK a Jan ČERNÍK. *Vliv kvalifikace na uplatnění a mobilitu na českém trhu práce u migrantů ze třetích zemí: závěrečná zpráva z výzkumu*. Praha: Multikulturní centrum, 2006. ISBN 80-239-7824-1.

Sociální zabezpečení osob migrujících v rámci Evropské unie: výběr textů vztahujících se k základním předpisům: Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004 o koordinaci systému sociálního zabezpečení a Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES)

č. 987/2009, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení č. 883/2004. Praha: MPSV, 2009. ISBN 978-80-7421-009-9.

LEONTIYEVA, Yana a Martin VÁVRA. *Postoje k imigrantům*. Praha: Sociologický ústav Akademie věd ČR, 2009. ISBN 978-80-7330-173-6.

Cizinci v České republice: Foreigners in the Czech Republic. Praha: Scientia, 2001. Souborné informace. ISBN 978-80-250-2439-3.

BLATNÁ, Dagmar. *Metody statistické analýzy*. Vyd. 4. Praha: Bankovní institut vysoká škola, 2009. ISBN 9788072651436.

CYHELSKÝ, Lubomír a Eduard SOUČEK. *Základy statistiky*. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2009. ISBN 9788074080135.

SVATOŠOVÁ, Libuše a Bohumil KÁBA. *Statistické metody I*. V Praze: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 2007. ISBN 978-80-213-1672-0.

CYHELSKÝ, Lubomír, Jara KAŇOKOVÁ a Ilja NOVÁK. *Teorie statistiky*. 2. uprav. vyd. Praha: Státní nakladatelství technické literatury, 1986. ISBN 04-331-86.

HINDLS, Richard a Jan SEGER. *Statistické metody v ekonomii*. Jinonice: H & H, 1993. ISBN 80-85787-26-1.

SVATOŠOVÁ, Libuše a Bohumil KÁBA. *Statistické metody II*. V Praze: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 2008. ISBN 978-80-213-1736-9.

BARŠOVÁ, Andrea a Pavel BARŠA. *Přistěhovalectví a liberální stát: imigrační a integrační politiky v USA, západní Evropě a Česku*. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2005. ISBN 80-210-3875-6.

JEŘÁBEK, Hynek. *Úvod do sociologického výzkumu: skripta pro posl. fak. sociálních věd Univ. Karlovy*. Praha: Karolinum, 1992. ISBN 8070666625.

LOUDA, Zdeněk. *Řešené příklady v systému STATISTICA*. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, Provozně ekonomická fakulta, 2004. ISBN 978-80-213-1239-5.

6.2 Internetové zdroje

Terminologický slovník. *MVCR* [online]. [cit. 2017-23-08]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/terminologicky-slovník.aspx?q=Y2hudW09MQ%3d%3d>.

Kdo je uprchlík a kdo migrant. *ČSSD* [online]. [cit. 2017-23-08]. Dostupné z: <https://www.cssd.cz/aktualne/nazory-a-komentare/pojmy-a-otazky-kdo-je-uprchlik-a-kdo-migrant/>

Terorismus. *MVCR* [online]. [cit. 2017-23-08]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/definice-pojmu-terorismus.aspx>

Trvalý pobyt. *MVCR* [online]. [cit. 2017-23-08]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/obcane-tretich-zemi-trvaly-pobyt.aspx?q=Y2hudW09Mg%3d%3d>

Dlouhodobý pobyt. *MVCR* [online]. [cit. 2017-15-11]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/obcane-tretich-zemi-dlouhodoby-pobyt.aspx>

Přechodný pobyt. *MVCR* [online]. [cit. 2017-24-08]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/prechodny-pobyt.aspx>

Azyl, migrace, integrace. *MVCR* [online]. [cit. 2017-14-11]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/azyl-migrace-a-integrace-azyl.aspx>

Zaměstnanecká karta. *MVCR* [online]. [cit. 2017-14-11]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/zamestnanecka-karta.aspx>

Doklad o účelu pobytu. *MVCR* [online]. [cit. 2017-15-11]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/obcane-tretich-zemi-nektere-nalezitosti-zadosti-doklad-o-ucelu-pobytu.aspx>.

Služba cizinecké policie. *Policie České republiky* [online]. [cit. 2017-15-11]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/o-nas-831034.aspx>

Migrační a azylová politika České republiky. *MVCR* [online]. [cit. 2017-15-11]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/migracni-a-azylova-politika-ceske-republiky-470144.aspx?q=Y2hudW09Mg%3d%3d>

O nás. *Centrum pro integraci cizinců* [online]. [cit. 2017-15-11]. Dostupné z: <http://www.cicpraha.org/cs/o-nas/o-nas.html>.

Uznání zahraničního vzdělání v ČR, tzv. „Nostrifikace. *MŠMT* [cit. 2017-15-11]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/vysoke-skolstvi/nostrifikace>

Cizinci v ČR 2017. *Český statistický úřad* [online]. [cit. 2018-22-02]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/cizinci-v-cr-2017>.

Naše společnost. *Centrum pro výzkum veřejného mínění* [online]. [cit. 2018-22-02]. Dostupné z: <https://cvvm.soc.cas.cz/cz/casopis-nase-spolecnost>.

Důvody pro mezinárodní migraci. *Mendelova univerzita v Brně* [cit. 2017-17-11]. Dostupné z: https://is.mendelu.cz/eknihovna/opory/zobraz_cast.pl?cast=63495

Úvod. Vítejte v ČR [cit. 2017-17-11]. Dostupné z: <http://www.vitejtevcr.cz/>.

6.3 Legislativní zdroje

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ze dne 22. března 2012. Česká republika.

Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ze dne 21. dubna 2006. Česká republika.

Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ze dne 23. prosince 2012. Česká republika.

Zákon č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, ze dne 23. prosince 2012. Česká republika.

Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ze dne 13. května 2004. Česká republika.

Zákon č. 73/2012 Sb., o úřadu práce České republiky a o změně souvisejících zákonů, ze dne 9. února 2011. Česká republika.

Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích ze dne 25. ledna 2012. Česká republika.

Zákon č. 18/2004 Sb., o uznávání odborné kvalifikace a jiné způsobilosti státních příslušníků členských států Evropské unie a o změně některých zákonů, ze dne 23. ledna 2004. Česká republika.

Narižení č. 2434/92., o volném pohybu pracovníků v rámci společenství, ze dne 23. března 2004. Belgie

7 Přílohy

Příloha 1 - Výpočet elementárních charakteristik časové řady popisující počet cizinců trvale žijících na území ČR v letech 1993-2016.....	105
Příloha 2 - Vývoj cizinců žijících v ČR v letech 1993–2016 proložený lineární trendovou funkcí.....	106
Příloha 3 - Parametry lineární trendové funkce cizinců žijících v ČR v letech 1993-2016	106
Příloha 4 – Test významnosti modelu - cizinci žijící v ČR v letech 1993-2016	106
Příloha 5 - Předpověď závisle proměnné (počet cizinců žijící v ČR) pro roky 2017 (t=25), 2018 (t=26), 2019 (t=27)	107
Příloha 6 - Výpočet elementárních charakteristik časové řady popisující počet cizinců evidovaných úřady práce ČR v letech 1997-2016	107
Příloha 7 - Vývoj cizinců zaměstnaných v ČR v letech 1997–2016 proložený polynomiální trendovou funkcí	108
Příloha 8 - Parametry kvadratické trendové funkce cizinců zaměstnaných v ČR v letech 1997-2016	109
Příloha 9 – Test významnosti modelu - cizinci zaměstnaní v ČR v letech 1997-2016	109
Příloha 10 - Předpověď závisle proměnné (počet cizinců zaměstnaných v ČR) pro roky 2017 (t=21), 2018 (t=22), 2019 (t=23)	109
Příloha 11 - Výpočet elementárních charakteristik časové řady popisující počet cizinců s platným živnostenským oprávněním v ČR v letech 1997-2016	110
Příloha 12 - Vývoj cizinců podnikajících v ČR v letech 1997–2016 proložený lineární trendovou funkcí	111
Příloha 13 - Parametry kubické trendové funkce cizinců podnikajících v ČR v letech 1997-2016	111
Příloha 14 - Parametry lineární trendové funkce cizinců podnikajících v ČR v letech 1997-2016	111
Příloha 15 – Test významnosti modelu - cizinci podnikající v ČR v letech 1997-2016 ...	112
Příloha 16 - Předpověď závisle proměnné (počet cizinců podnikajících v ČR) pro roky 2017 (t=21), 2018 (t=22), 2019 (t=23)	112
Příloha 17 - Přehled sekcí CZ NACE a jejich značek	112
Příloha 18 - Přehled sekcí KZAM a jejich značek.....	113
Příloha 19 - Kontingenční tabulka - názory české veřejnosti na problematičnost příchodu nových cizinců do ČR podle pohlaví.....	114
Příloha 20 – Tabulka očekávaných četností – názory české veřejnosti na problematičnost příchodu nových cizinců do ČR podle pohlaví.....	114
Příloha 21 - Test závislosti - názory české veřejnosti na problematičnost příchodu nových cizinců do ČR podle pohlaví.....	114
Příloha 22 - Kontingenční tabulka - názory české veřejnosti na problematičnost příchodu nových cizinců do ČR podle věku	115
Příloha 23 – Tabulka očekávaných četností – názory české veřejnosti na problematičnost příchodu nových cizinců do ČR podle věku	115
Příloha 24 - Test závislosti - názory české veřejnosti na problematičnost příchodu nových cizinců do ČR podle věku	115
Příloha 25 - Kontingenční tabulka - názory české veřejnosti na problematičnost příchodu nových cizinců do ČR podle vzdělání	115
Příloha 26 – Tabulka očekávaných četností – názory české veřejnosti na problematičnost příchodu nových cizinců do ČR podle vzdělání	116

Příloha 27 - Test závislosti - názory české veřejnosti na problematičnost příchodu nových cizinců do ČR podle vzdělání	116
Příloha 28 - Kontingenční tabulka - názory české veřejnosti na problematičnost příchodu nových cizinců do ČR podle čistého měsíčního osobního příjmu	116
Příloha 29 – Tabulka očekávaných četností – názory české veřejnosti na problematičnost příchodu nových cizinců do ČR podle čistého měsíčního osobního příjmu.....	116
Příloha 30 - Test závislosti - názory české veřejnosti na problematičnost příchodu nových cizinců do ČR podle čistého osobního měsíčního příjmu.....	117
Příloha 31 - Kontingenční tabulka - názory české veřejnosti na podnikání cizinců v ČR podle pohlaví.....	117
Příloha 32 - Tabulka očekávaných četností - názory české veřejnosti na podnikání cizinců v ČR podle pohlaví	117
Příloha 33 - Test závislosti - názory české veřejnosti na podnikání cizinců na území ČR podle pohlaví.....	117
Příloha 34 - Kontingenční tabulka - názory české veřejnosti na podnikání cizinců v ČR podle věku.....	117
Příloha 35 - Tabulka očekávaných četností - názory české veřejnosti na podnikání cizinců v ČR podle věku.....	118
Příloha 36 - Test závislosti - názory české veřejnosti na podnikání cizinců na území ČR podle věku.....	118
Příloha 37 - Kontingenční tabulka - názory české veřejnosti na podnikání cizinců v ČR podle vzdělání	118
Příloha 38 - Tabulka očekávaných četností - názory české veřejnosti na podnikání cizinců v ČR podle vzdělání.....	118
Příloha 39 - Test závislosti - názory české veřejnosti na podnikání cizinců na území ČR podle vzdělání	118
Příloha 40 - Kontingenční tabulka - názory české veřejnosti na podnikání cizinců v ČR podle čistého měsíčního osobního příjmu.....	119
Příloha 41 - Tabulka očekávaných četností - názory české veřejnosti na podnikání cizinců v ČR podle čistého osobního měsíčního příjmu	119
Příloha 42 - Test závislosti - názory české veřejnosti na podnikání cizinců na území ČR podle čistého měsíčního osobního příjmu.....	119
Příloha 43 - Kontingenční tabulka - názory české veřejnosti na zaměstnávání cizinců podle pohlaví.....	119
Příloha 44 - Tabulka očekávaných četností - názory české veřejnosti na zaměstnávání cizinců v ČR podle pohlaví.....	119
Příloha 45 - Test závislosti - názory české veřejnosti na zaměstnávání cizinců podle pohlaví.....	120
Příloha 46 - Kontingenční tabulka - názory české veřejnosti na zaměstnávání cizinců podle věku.....	120
Příloha 47 - Tabulka očekávaných četností - názory české veřejnosti na zaměstnávání cizinců v ČR podle věku	120
Příloha 48 - Test závislosti - názory české veřejnosti na zaměstnávání cizinců podle věku	120
Příloha 49 - Kontingenční tabulka - názory české veřejnosti na zaměstnávání cizinců podle vzdělání	121
Příloha 50 - Tabulka očekávaných četností - názory české veřejnosti na zaměstnávání cizinců v ČR podle vzdělání	121

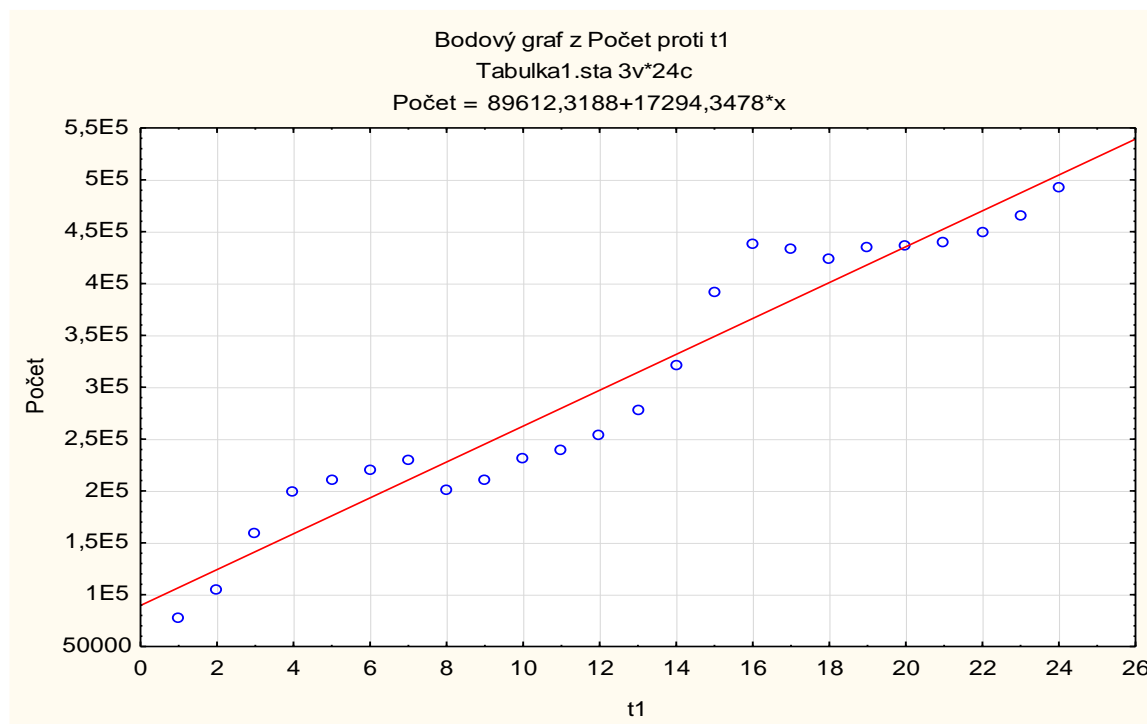
Příloha 51 - Test závislosti - názory české veřejnosti na zaměstnávání cizinců podle vzdělání.....	121
Příloha 52 - Kontingenční tabulka - názory české veřejnosti na zaměstnávání cizinců podle čistého měsíčního osobního příjmu	121
Příloha 53 - Tabulka očekávaných četností - názory české veřejnosti na zaměstnávání cizinců v ČR podle čistého měsíčního osobního příjmu.....	121
Příloha 54 - Test závislosti - názory české veřejnosti na zaměstnávání cizinců podle čistého osobního měsíčního příjmu.....	122

Příloha 1 - Výpočet elementárních charakteristik časové řady popisující počet cizinců trvale žijících na území ČR v letech 1993-2016

Rok	Počet cizinců	První absolutní diference Viz [2.01]	Koeficient růstu Viz [2.03]	Tempo růstu Viz [2.04]
1993	78 000	-	-	-
1994	104 000	26 000	1,33	33,33 %
1995	159 000	55 000	1,53	52,88 %
1996	199 000	40 000	1,25	25,16 %
1997	210 000	11 000	1,06	5,53 %
1998	220 000	10 000	1,05	4,76 %
1999	229 000	9 000	1,04	4,10 %
2000	201 000	-28 000	0,88	-12,23 %
2001	211 000	10 000	1,05	4,98 %
2002	232 000	21 000	1,10	9,95 %
2003	240 000	8 000	1,03	3,45 %
2004	254 000	14 000	1,06	5,83 %
2005	278 000	24 000	1,09	9,45 %
2006	321 000	43 000	1,15	15,47 %
2007	392 000	71 000	1,22	22,12 %
2008	438 000	46 000	1,12	11,73 %
2009	433 000	-5 000	0,99	-1,14 %
2010	424 000	-9 000	0,98	-2,10 %
2011	434 000	10 000	1,02	2,36 %
2012	436 000	2 000	1,00	0,50 %
2013	439 000	3 000	1,00	0,70 %
2014	449 000	10 000	1,02	2,30 %
2015	465 000	16 000	1,04	3,60 %
2016	493 000	28 000	1,06	6,02 %

Zdroj: vlastní zpracování, ČSÚ

Příloha 2 - Vývoj cizinců žijících v ČR v letech 1993–2016 proložený lineární trendovou funkcí

Zdroj: vlastní zpracování v programu STATISTICA 12, ČSÚ

Příloha 3 - Parametry lineární trendové funkce cizinců žijících v ČR v letech 1993-2016

Výsledky regrese se závislou proměnnou : Počet (Tabulka1.sta)						
R= ,96609329 R2= ,93333625 Upravené R2= ,93030608						
F(1,22)=308,01 p<,00000 Směrod. chyba odhadu : 334 17,						
N=24	b*	Sm.chyba z b*	b	Sm.chyba z b	t(22)	p-hodn.
Abs.člen			89612,32	14080,27	6,36439	0,000002
t1	0,966093	0,055047	17294,35	985,41	17,55034	0,000000

Zdroj: vlastní zpracování v programu STATISTICA 12, ČSÚ

Příloha 4 – Test významnosti modelu - cizinci žijící v ČR v letech 1993-2016

Analýza rozptylu (Tabulka1.sta)					
Efekt	Součet čtverců	sv	Průměr čtverců	F	p-hodn.
Regres.	3,439586E+11	1	3,439586E+11	308,0144	0,000000
Rezid.	2,456732E+10	22	1,116696E+09		
Celk.	3,685260E+11				

Zdroj: vlastní zpracování v programu STATISTICA 12, ČSÚ

Příloha 5 - Předpověď závisle proměnné (počet cizinců žijící v ČR) pro roky 2017 (t=25), 2018 (t=26), 2019 (t=27)

Proměnná	Předpovězené hodnoty (Tabulka1.sta) proměnné: Počet		
	b-váha	Hodnota	b-váha * Hodnot
t1	17294,35	25,00000	432358,7
Abs. člen			89612,3
Předpověď			521971,0
-95,0%LS			492770,3
+95,0%LS			551171,7

Proměnná	Předpovězené hodnoty (Tabulka1.sta) proměnné: Počet		
	b-váha	Hodnota	b-váha * Hodnot
t1	17294,35	26,00000	449653,0
Abs. člen			89612,3
Předpověď			539265,4
-95,0%LS			508261,1
+95,0%LS			570269,7

Proměnná	Předpovězené hodnoty (Tabulka1.sta) proměnné: Počet		
	b-váha	Hodnota	b-váha * Hodnot
t1	17294,35	27,00000	466947,4
Abs. člen			89612,3
Předpověď			556559,7
-95,0%LS			523723,7
+95,0%LS			589395,8

Zdroj: vlastní zpracování v programu STATISTICA 12, ČSÚ

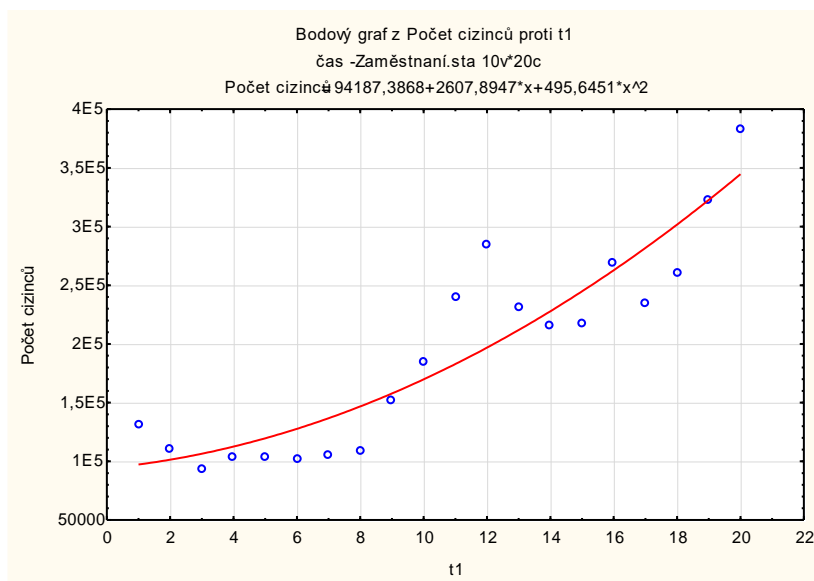
Příloha 6 - Výpočet elementárních charakteristik časové řady popisující počet cizinců evidovaných úřady práce ČR v letech 1997-2016

Rok	Počet cizinců	První absolutní diference Viz [2.01]	Koeficient růstu Viz [2.03]	Tempo růstu Viz [2.04]
1997	130 767	-	-	-
1998	111 247	-19 520	0,90	-14,99 %
1999	93 466	-17 781	0,84	-15,98 %
2000	103 647	10 181	1,11	10,90 %
2001	103 652	5	1,00	0,48 %
2002	101 179	-2 473	0,98	-2,39 %
2003	105 738	4 559	1,05	4,51 %
2004	107 984	2 246	1,02	2,12 %

2005	151 736	43 752	1,41	40,52 %
2006	185 075	33 339	1,22	21,97 %
2007	240 242	55 167	1,30	29,81 %
2008	284 551	44 309	1,18	18,44 %
2009	230 709	-53 842	0,81	-18,92 %
2010	215 367	-15 342	0,93	-6,65 %
2011	217 862	2 495	1,01	1,16 %
2012	269 394	51 532	1,24	23,65 %
2013	234 159	-35 235	0,87	-13,80 %
2014	260 999	26 840	1,11	11,46 %
2015	323 244	62 245	1,24	23,84 %
2016	382 889	59 645	1,20	18,45 %

Zdroj: vlastní zpracování, ČSÚ

Příloha 7 - Vývoj cizinců zaměstnaných v ČR v letech 1997–2016 proložený polynomiální trendovou funkcí

Zdroj: vlastní zpracování v programu STATISTICA 12, ČSÚ

Příloha 8 - Parametry kvadratické trendové funkce cizinců zaměstnaných v ČR v letech 1997-2016

Výsledky regrese se závislou proměnnou : Počet cizinců (čas -Zaměstnaní.sta) R= ,91476934 R2= ,83680295 Upravené R2= ,81760330 F(2,17)=43,584 p<,00000 Směrod. chyba odhadu : 36634,						
N=20	b*	Sm.chyba z b*	b	Sm.chyba z b	t(17)	p-hodn.
Abs.člen			94187,39	27254,77	3,455813	0,003020
t1	0,179867	0,412263	2607,89	5977,39	0,436293	0,004560
V3**2	0,739056	0,412263	495,65	276,48	1,792682	0,003250

Zdroj: vlastní zpracování v programu STATISTICA 12, ČSÚ

Příloha 9 – Test významnosti modelu - cizinci zaměstnaní v ČR v letech 1997-2016

Analýza rozptylu (čas -Zaměstnaní.sta)					
Efekt	Součet čtverců	sv	Průměr čtverců	F	p-hodn.
Regres.	1,169823E+11	2	5,849116E+10	43,58427	0,000000
Rezid.	2,281442E+10	17	1,342024E+09		
Celk.	1,397967E+11				

Zdroj: vlastní zpracování v programu STATISTICA 12, ČSÚ

Příloha 10 - Předpověď závisle proměnné (počet cizinců zaměstnaných v ČR) pro roky 2017 (t=21), 2018 (t=22), 2019 (t=23)

Předpovězené hodnoty (čas -Zaměstnaní.sta) proměnné: Počet cizinců			
Proměnná	b-váha	Hodnota	b-váha * Hodnot
t1	2607,895	21,0000	54765,8
V3**2	495,645	441,0000	218579,5
Abs. člen			94187,4
Předpověď			367532,7
-95,0%LS			310030,1
+95,0%LS			425035,2

Předpovězené hodnoty (čas -Zaměstnaní.sta) proměnné: Počet cizinců			
Proměnná	b-váha	Hodnota	b-váha * Hodnot
t1	2607,895	22,0000	57373,7
V3**2	495,645	484,0000	239892,2
Abs. člen			94187,4
Předpověď			391453,3
-95,0%LS			322014,9
+95,0%LS			460891,7

Proměnná	Předpovězené hodnoty (čas -Zaměstnaní.sta) proměnné: Počet cizinců		
	b-váha	Hodnota	b-váha * Hodnot
t1	2607,89€	23,0000	59981,6
V3**2	495,64€	529,0000	262196,2
Abs. člen			94187,4
Předpověď			416365,2
-95,0%LS			333599,0
+95,0%LS			499131,5

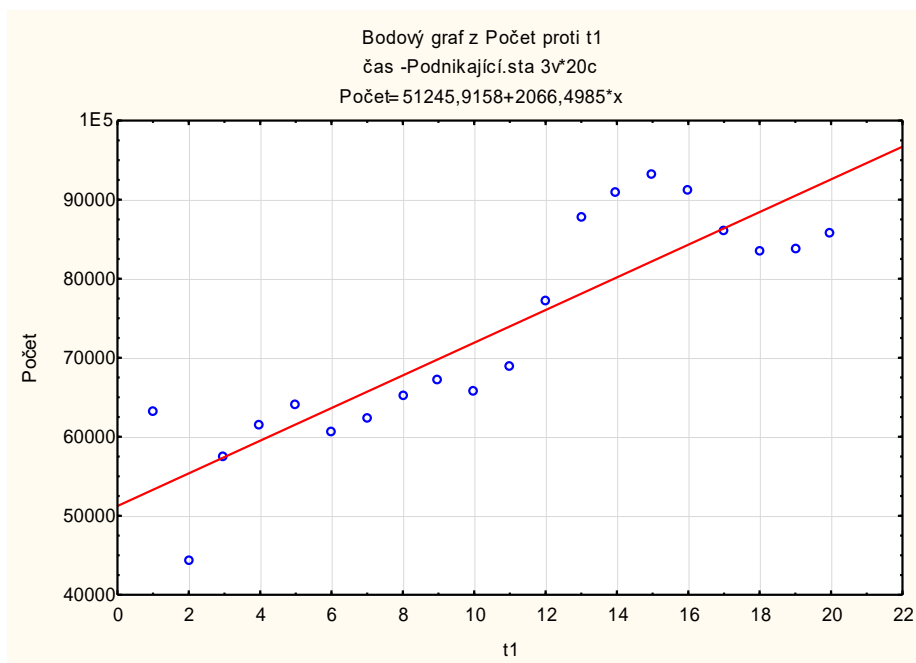
Zdroj: vlastní zpracování v programu STATISTICA 12, ČSÚ

Příloha 11 - Výpočet elementárních charakteristik časové řady popisující počet cizinců s platným živnostenským oprávněním v ČR v letech 1997-2016

Rok	Počet cizinců	První absolutní diference Viz [2.01]	Koeficient růstu Viz [2.03]	Tempo růstu Viz [2.04]
1997	63 191	-	-	-
1998	44 201	-18 990	0,70	- 30,05 %
1999	57 415	13 214	1,30	29,90 %
2000	61 340	3 925	1,10	6,84 %
2001	64 000	2 660	1,04	4,34 %
2002	60 532	-3 468	0,95	-5,42 %
2003	62 293	1 761	1,03	2,91 %
2004	65 219	2 926	1,05	4,70 %
2005	67 246	2 027	1,03	3,11 %
2006	65 722	-1 524	0,98	-2,27 %
2007	68 785	3 063	1,05	4,66 %
2008	77 158	8 373	1,12	12,17 %
2009	87 753	10 595	1,14	13,73 %
2010	90 983	3 230	1,04	3,68 %
2011	93 059	2 076	1,02	2,28 %
2012	91 040	-2 019	0,98	-2,17%
2013	85 887	-5 153	0,94	-5,66 %
2014	83 569	-2 318	0,97	-2,70 %
2015	83 862	293	1,00	0,35 %
2016	85 628	1 766	1,02	2,11 %

Zdroj: vlastní zpracování, ČSÚ

Příloha 12 - Vývoj cizinců podnikajících v ČR v letech 1997–2016 proložený lineární trendovou funkcí

Zdroj: vlastní zpracování v programu STATISTICA 12, ČSÚ

Příloha 13 - Parametry kubické trendové funkce cizinců podnikajících v ČR v letech 1997-2016

Výsledky regrese se závislou proměnnou : Počet (Podnikající.sta)						
R= ,89010530 R2= ,79228745 Upravené R2= ,76785067						
F(2,17)=32,422 p<,00000 Směrod. chyba odhadu : 6688,4						
N=20	b*	Sm.chyba z b*	b	Sm.chyba z b	t(17)	p-hodn.
Abs.člen			47747,80	4317,346	11,05953	0,000000
t1	1,187977	0,285573	2787,47	670,069	4,15997	0,000656
V3**3	-0,333243	0,285573	-1,85	1,583	-1,16693	0,259348

Zdroj: vlastní zpracování v programu STATISTICA 12, ČSÚ

Příloha 14 - Parametry lineární trendové funkce cizinců podnikajících v ČR v letech 1997-2016

Výsledky regrese se závislou proměnnou : Počet (čas -Podnikající.sta)						
R= ,88070961 R2= ,77564942 Upravené R2= ,76318550						
F(1,18)=62,232 p<,00000 Směrod. chyba odhadu : 6755,2						
N=20	b*	Sm.chyba z b*	b	Sm.chyba z b	t(18)	p-hodn.
Abs.člen			51245,92	3138,020	16,33066	0,000000
t1	0,880710	0,111642	2066,50	261,957	7,88870	0,000000

Zdroj: vlastní zpracování v programu STATISTICA 12, ČSÚ

Příloha 15 – Test významnosti modelu - cizinci podnikající v ČR v letech 1997-2016

Efekt	Analýza rozptylu (čas -Podnikající.sta)				
	Součet čtverců	sv	Průměr čtverců	F	p-hodn.
Regres.	2,839827E+09	1	2,839827E+09	62,23158	0,000000
Rezid.	8,213978E+08	18	4,563321E+07		
Celk.	3,661224E+09				

Zdroj: vlastní zpracování v programu STATISTICA 12, ČSÚ

Příloha 16 - Předpověď závisle proměnné (počet cizinců podnikajících v ČR) pro roky 2017 (t=21), 2018 (t=22), 2019 (t=23)

Proměnná	Předpovězené hodnoty (čas -Podnikající.sta) proměnné: Počet		
	b-váha	Hodnota	b-váha * Hodnota
t1	2066,49€	21,00000	43396,5
Abs. člen			51245,9
Předpověď			94642,4
-95,0%LS			88049,6
+95,0%LS			101235,1

Proměnná	Předpovězené hodnoty (čas -Podnikající.sta) proměnné: Počet		
	b-váha	Hodnota	b-váha * Hodnota
t1	2066,49€	22,00000	45463,0
Abs. člen			51245,9
Předpověď			96708,9
-95,0%LS			89628,8
+95,0%LS			103789,0

Proměnná	Předpovězené hodnoty (čas -Podnikající.sta) proměnné: Počet		
	b-váha	Hodnota	b-váha * Hodnota
t1	2066,49€	23,00000	47529,5
Abs. člen			51245,9
Předpověď			98775,4
-95,0%LS			91199,3
+95,0%LS			106351,5

Zdroj: vlastní zpracování v programu STATISTICA 12, ČSÚ

Příloha 17 - Přehled sekcí CZ NACE a jejich značek

Značka	Sekce CZ NACE
A 01, 02, 03	Zemědělství, lesnictví a rybářství

B	Těžba a dobývání
C	Zpracovatelský průmysl
D	Výroba a rozvoz elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu
E	Zásobování vodou, činnosti související s odpadními vodami, odpady a sanacemi
F	Stavebnictví
G	Velkoobchod a maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel
H	Doprava a skladování
I	Ubytování, stravování a pohostinství
J	Informační a komunikační činnosti
K	Peněžnictví a pojišťovnictví
L	Činnosti v oblasti nemovitostí
M	Profesní, vědecké a technické činnosti
N	Administrativní a podpůrné činnosti
O	Veřejná správa a obrana; povinné sociální zabezpečení
P	Vzdělávání
Q	Zdravotní a sociální péče
R	Kulturní, zábavní a rekreační činnosti
S	Ostatní činnosti
T	Činnosti domácností jako zaměstnavatelů; činnosti domácností produkujících blíže neurčené
U	Činnosti exteritoriálních organizací a orgánů

Zdroj: vlastní zpracování, ČSÚ

Příloha 18 - Přehled sekcí KZAM a jejich značek

Značka	Sekce KZAM
1	Zákonodárci, vedoucí a řídicí pracovníci
2	Vědečtí a odborní duševní pracovníci
3	Techničtí, zdravotničtí, pedagogičtí pracovníci a pracovníci v příbuzných oborech
4	Nižší administrativní pracovníci (úředníci)
5	Provozní pracovníci ve službách a obchodě
6	Kvalifikovaní dělníci v zemědělství, lesnictví a v příbuzných oborech (kromě obsluhy strojů a zařízení)
7	Řemeslníci a kvalifikovaní výrobci, zpracovatelé, opraváři (kromě obsluhy strojů a zařízení)
8	Obsluha strojů a zařízení

9	Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci
0	Príslušníci armády

Zdroj: vlastní zpracování, ČSÚ

Příloha 19 - Kontingenční tabulka - názory české veřejnosti na problematičnost příchodu nových cizinců do ČR podle pohlaví

Kontingenční tabulka (x2 test - příchod problém.sta)				
Tab. :				
Pohlaví	Příchod nových cizinců ano	Příchod nových cizinců ne	Příchod nových cizinců nevím	Řádk. součty
muž	290	176	49	515
žena	300	198	64	562
Vš.skup.	590	374	113	1077

Zdroj: Vlastní zpracování v programu STATISTICA 12, CVVM

Příloha 20 – Tabulka očekávaných četností – názory české veřejnosti na problematičnost příchodu nových cizinců do ČR podle pohlaví

Souhrnná tab.: Očekávané četnosti (x2 test - příchod problém.sta)				
Pearsonův chí-kv. : 1,40637, sv=2, p=,495006				
Pohlaví	Příchod nových cizinců ano	Příchod nových cizinců ne	Příchod nových cizinců nevím	Řádk. součty
muž	282,1263	178,8394	54,0344	515,000
žena	307,8737	195,1606	58,9656	562,000
Vš.skup.	590,0000	374,0000	113,0000	1077,000

Zdroj: vlastní zpracování v programu STATISTICA 12, CVVM

Příloha 21 - Test závislosti - názory české veřejnosti na problematičnost příchodu nových cizinců do ČR podle pohlaví

Statist.	Statist. : Pohlaví(2) x Příchod nových cizinc		
	Chí-kvadr.	sv	p
Pearsonův chí-kv.	1,406370	df=2	p=,49501
M-V chí-kvadr.	1,409685	df=2	p=,49419

Zdroj: vlastní zpracování v programu STATISTICA 12, CVVM

Příloha 22 - Kontingenční tabulka - názory české veřejnosti na problematičnost příchodu nových cizinců do ČR podle věku

Kontingenční tabulka (x2 test - příchod problém.sta)				
Tab. :				
Věk	Příchod nových cizinců ano	Příchod nových cizinců ne	Příchod nových cizinců nevím	Řádk. součty
pod 25	66	54	29	149
25-40	166	117	23	306
41-60	202	117	36	355
nad 60	156	86	25	267
Vš.skup.	590	374	113	1077

Zdroj: vlastní zpracování v programu STATISTICA 12, CVVM

Příloha 23 – Tabulka očekávaných četností – názory české veřejnosti na problematičnost příchodu nových cizinců do ČR podle věku

Souhrnná tab.: Očekávané četnosti (x2 test - příchod problém.sta)				
Pearsonův chí-kv. : 20,3133, sv=6, p=,002435				
Věk	Příchod nových cizinců ano	Příchod nových cizinců ne	Příchod nových cizinců nevím	Řádk. součty
pod 25	81,6249	51,7419	15,6332	149,000
25-40	167,6323	106,2618	32,1058	306,000
41-60	194,4754	123,2776	37,2470	355,000
nad 60	146,2674	92,7187	28,0139	267,000
Vš.skup.	590,0000	374,0000	113,0000	1077,000

Zdroj: vlastní zpracování v programu STATISTICA 12, CVVM

Příloha 24 - Test závislosti - názory české veřejnosti na problematičnost příchodu nových cizinců do ČR podle věku

Statist.	Statist. : Věk(4) x Příchod nových ciz		
	Chí-kvadr.	sv	p
Pearsonův chí-kv.	20,31328	df=6	p=,00244
M-V chí-kvadr.	18,46328	df=6	p=,00517
Fí	,1373353		
Kontingenční koeficient	,1360582		
Cramér. V	,0971107		

Zdroj: vlastní zpracování v programu STATISTICA 12, CVVM

Příloha 25 - Kontingenční tabulka - názory české veřejnosti na problematičnost příchodu nových cizinců do ČR podle vzdělání

Kontingenční tabulka (x2 test - příchod problém.sta)				
Tab. :				
Vzdělání	Příchod nových cizinců ano	Příchod nových cizinců ne	Příchod nových cizinců nevím	Řádk. součty
vyučení	138	63	23	224
střední bez maturity	71	56	24	151
střední odborná s maturitou	117	85	24	226
gymnázium s maturitou	64	39	6	109
základní	116	58	21	195
vysoškolské	81	73	14	168
Vš.skup.	587	374	112	1073

Zdroj: vlastní zpracování v programu STATISTICA 12, CVVM

Příloha 26 – Tabulka očekávaných četností – názory české veřejnosti na problematičnost příchodu nových cizinců do ČR podle vzdělání

Souhrnná tab.: Očekávané četnosti (x2 test - příchod problém.sta) Pearsonův chí-kv. : 22,6307, sv=10, p=,012195				
Vzdělání	Příchod nových cizinců ano	Příchod nových cizinců ne	Příchod nových cizinců nevím	Řádk. součty
vyučení	122,5424	78,0764	23,3812	224,000
střední bez maturity	82,6067	52,6319	15,7614	151,000
střední odborná s maturitou	123,6365	78,7735	23,5899	226,000
gymnázium s maturitou	59,6300	37,9925	11,3774	109,000
základní	106,6775	67,9683	20,3541	195,000
vysokoškolské	91,9068	58,5573	17,5359	168,000
Vš.skup.	587,0000	374,0000	112,0000	1073,000

Zdroj: vlastní zpracování v programu STATISTICA 12, CVVM

Příloha 27 - Test závislosti - názory české veřejnosti na problematičnost příchodu nových cizinců do ČR podle vzdělání

Statist.	Statist. : Vzdělání(6) x Příchod nových		
	Chí-kvadr.	sv	p
Pearsonův chí-kv.	22,63068	df=10	p=,01220
M-V chí-kvadr.	22,66105	df=10	p=,01207
Fí	,1452275		
Kontingenční koeficient	,1437198		
Cramér. V	,1026914		

Zdroj: vlastní zpracování v programu STATISTICA 12, CVVM

Příloha 28 - Kontingenční tabulka - názory české veřejnosti na problematičnost příchodu nových cizinců do ČR podle čistého měsíčního osobního příjmu

Kontingenční tabulka (x2 test - příchod problém.sta) Tab. :					
Příchod nových cizinců	Čistý měsíční osobní příjem nemá příjem	Čistý měsíční osobní příjem do 15000	Čistý měsíční osobní příjem do 30000	Čistý měsíční osobní příjem nad 30000	Řádk. součty
ano	44	214	121	13	392
ne	32	125	88	12	257
nevím	16	34	17	1	68
Vš.skup.	92	373	226	26	717

Zdroj: vlastní zpracování v programu STATISTICA 12, CVVM

Příloha 29 – Tabulka očekávaných četností – názory české veřejnosti na problematičnost příchodu nových cizinců do ČR podle čistého měsíčního osobního příjmu

Souhrnná tab.: Očekávané četnosti (x2 test - příchod problém.sta) Pearsonův chí-kv. : 11,3198, sv=6, p=,078980					
Příchod nových cizinců	Čistý měsíční osobní příjem nemá příjem	Čistý měsíční osobní příjem do 15000	Čistý měsíční osobní příjem do 30000	Čistý měsíční osobní příjem nad 30000	Řádk. součty
ano	50,29847	203,9275	123,5593	14,21478	392,0000
ne	32,97629	133,6974	81,0070	9,31939	257,0000
nevím	8,72524	35,3752	21,4338	2,46583	68,0000
Vš.skup.	92,00000	373,0000	226,0000	26,00000	717,0000

Zdroj: vlastní zpracování v programu STATISTICA 12, CVVM

Příloha 30 - Test závislosti - názory české veřejnosti na problematičnost příchodu nových cizinců do ČR podle čistého osobního měsíčního příjmu

Statist.	Statist. : Příchod nových cizinců(3) x Čistý r		
	Chí-kvadr.	sv	p
Pearsonův chí-kv.	11,31984	df=6	p=,07898
M-V chí-kvadr.	10,3974E	df=6	p=,10888

Zdroj: vlastní zpracování v programu STATISTICA 12, CVVM

Příloha 31 - Kontingenční tabulka - názory české veřejnosti na podnikání cizinců v ČR podle pohlaví

Kontingenční tabulka (x2 test - podnikání.sta)						
Tab. :						
Pohlaví	Podnikání cizinců rozhodně souhlasí	Podnikání cizinců spíše souhlasí	Podnikání cizinců spíše nesouhlasí	Podnikání cizinců rozhodně nesouhlasí	Podnikání cizinců neví	Řádk. součty
muž	30	171	169	93	22	485
žena	24	176	198	100	30	528
Vš.skup.	54	347	367	193	52	1013

Zdroj: vlastní zpracování v programu STATISTICA 12, CVVM

Příloha 32 - Tabulka očekávaných četností - názory české veřejnosti na podnikání cizinců v ČR podle pohlaví

Souhrnná tab.: Očekávané četnosti (x2 test - podnikání.sta)						
Pearsonův chí-kv. : 2,69450, sv=4, p=610177						
Pohlaví	Podnikání cizinců rozhodně souhlasí	Podnikání cizinců spíše souhlasí	Podnikání cizinců spíše nesouhlasí	Podnikání cizinců rozhodně nesouhlasí	Podnikání cizinců neví	Řádk. součty
muž	25,85390	166,1352	175,7108	92,4038	24,8963E	485,000
žena	28,14610	180,8648	191,2892	100,5962	27,10365	528,000
Vš.skup.	54,00000	347,0000	367,0000	193,0000	52,00000	1013,000

Zdroj: vlastní zpracování v programu STATISTICA 12, CVVM

Příloha 33 - Test závislosti - názory české veřejnosti na podnikání cizinců na území ČR podle pohlaví

Statist.	Statist. : Pohlaví(2) x Podnikání cizinců(5) (
	Chí-kvadr.	sv	p
Pearsonův chí-kv.	2,69450E	df=4	p=,61018
M-V chí-kvadr.	2,697830	df=4	p=,60959

Zdroj: vlastní zpracování v programu STATISTICA 12, CVVM

Příloha 34 - Kontingenční tabulka - názory české veřejnosti na podnikání cizinců v ČR podle věku

Kontingenční tabulka (x2 test - podnikání.sta)						
Tab. :						
Věk	Podnikání cizinců rozhodně souhlasí	Podnikání cizinců spíše souhlasí	Podnikání cizinců spíše nesouhlasí	Podnikání cizinců rozhodně nesouhlasí	Podnikání cizinců neví	Řádk. součty
pod 25	10	44	56	25	6	141
25-40	21	100	106	48	10	285
41-60	12	121	118	68	17	336
nad 60	11	82	88	52	19	252
Vš.skup.	54	347	368	193	52	1014

Zdroj: vlastní zpracování v programu STATISTICA 12, CVVM

Příloha 35 - Tabulka očekávaných četností - názory české veřejnosti na podnikání cizinců v ČR podle věku

Souhrnná tab.: Očekávané četnosti (x2 test - podnikání.sta) Pearsonův chí-kv. : 13,1434, sv=12, p=,358705						
Věk	Podnikání cizinců rozhodně souhlasí	Podnikání cizinců spíše souhlasí	Podnikání cizinců spíše nesouhlasí	Podnikání cizinců rozhodně nesouhlasí	Podnikání cizinců neví	Řádk. součty
pod 25	7,50888	48,2515	51,171	26,8373	7,23077	141,000
25-40	15,17751	97,5296	103,4320	54,2456	14,61538	285,000
41-60	17,89345	114,9822	121,9408	63,9527	17,23077	336,000
nad 60	13,42012	86,2367	91,4556	47,9645	12,92308	252,000
Vš.skup.	54,00000	347,0000	368,0000	193,0000	52,00000	1014,000

Zdroj: vlastní zpracování v programu STATISTICA 12, CVVM

Příloha 36 - Test závislosti - názory české veřejnosti na podnikání cizinců na území ČR podle věku

Statist.	Statist. : Věk(4) x Podnikání cizinců(5) (x2)		
	Chí-kvadr.	sv	p
Pearsonův chí-kv.	13,14340	df=12	p=,35870
M-V chí-kvadr.	12,95689	df=12	p=,37218

Zdroj: vlastní zpracování v programu STATISTICA 12, CVVM

Příloha 37 - Kontingenční tabulka - názory české veřejnosti na podnikání cizinců v ČR podle vzdělání

Kontingenční tabulka (x2 test - podnikání.sta) Tab. :						
Vzdělání	Podnikání cizinců rozhodně souhlasí	Podnikání cizinců spíše souhlasí	Podnikání cizinců spíše nesouhlasí	Podnikání cizinců rozhodně nesouhlasí	Podnikání cizinců neví	Řádk. součty
vyučení	10	62	85	44	9	210
střední bez maturity	5	51	56	29	8	149
střední odborné s maturitou	10	76	75	41	9	211
gymnázium s maturitou	7	43	35	14	4	103
základní	11	53	68	36	13	181
vyšší odborné	11	60	47	29	9	156
Vš.skup.	54	345	366	193	52	1010

Zdroj: vlastní zpracování v programu STATISTICA 12, CVVM

Příloha 38 - Tabulka očekávaných četností - názory české veřejnosti na podnikání cizinců v ČR podle vzdělání

Souhrnná tab.: Očekávané četnosti (x2 test - podnikání.sta) Pearsonův chí-kv. : 15,8219, sv=20, p=,727607						
Vzdělání	Podnikání cizinců rozhodně souhlasí	Podnikání cizinců spíše souhlasí	Podnikání cizinců spíše nesouhlasí	Podnikání cizinců rozhodně nesouhlasí	Podnikání cizinců neví	Řádk. součty
vyučení	11,22772	71,7327	76,0990	40,1287	10,81188	210,000
střední bez maturity	7,96634	50,8960	53,9941	28,4723	7,67129	149,000
střední odborné s maturitou	11,28119	72,0743	76,4614	40,3198	10,86337	211,000
gymnázium s maturitou	5,50693	35,1832	37,3248	19,6822	5,30297	103,000
základní	9,67723	61,8267	65,5901	34,5871	9,31881	181,000
vyšší odborné	8,34059	53,2871	56,5307	29,8099	8,03168	156,000
Vš.skup.	54,00000	345,0000	366,0000	193,0000	52,00000	1010,000

Zdroj: vlastní zpracování v programu STATISTICA 12, CVVM

Příloha 39 - Test závislosti - názory české veřejnosti na podnikání cizinců na území ČR podle vzdělání

Statist.	Statist. : Vzdělání(6) x Podnikání cizinců(5)		
	Chí-kvadr.	sv	p
Pearsonův chí-kv.	15,82194	df=20	p=,72761
M-V chí-kvadr.	15,99906	df=20	p=,71668

Zdroj: vlastní zpracování v programu STATISTICA 12, CVVM

Příloha 40 - Kontingenční tabulka - názory české veřejnosti na podnikání cizinců v ČR podle čistého měsíčního osobního příjmu

Kontingenční tabulka (x2 test - podnikání.sta)					
Tab. :					
Podnikání cizinců	Čistý měsíční osobní příjem nemá příjem	Čistý měsíční osobní příjem do 30000	Čistý měsíční osobní příjem nad 30000	Čistý měsíční osobní příjem pod 15000	Řádk. součty
neví	6	9	1	19	35
souhlasí	37	96	15	144	292
nesouhlasí	45	96	9	195	345
Vš.skup.	88	201	25	358	672

Zdroj: vlastní zpracování v programu STATISTICA 12, CVVM

Příloha 41 - Tabulka očekávaných četností - názory české veřejnosti na podnikání cizinců v ČR podle čistého osobního měsíčního příjmu

Souhrnná tab.: Očekávané četnosti (x2 test - podnikání.sta)					
Pearsonův chí-kv. : 6,38494 , sv=6, p=,381478					
Podnikání cizinců	Čistý měsíční osobní příjem nemá příjem	Čistý měsíční osobní příjem do 30000	Čistý měsíční osobní příjem nad 30000	Čistý měsíční osobní příjem pod 15000	Řádk. součty
neví	4,58333	10,4688	1,30208	18,6458	35,0000
souhlasí	38,2381	87,3393	10,8631	155,5595	292,0000
nesouhlasí	45,17857	103,1920	12,83482	183,7946	345,0000
Vš.skup.	88,00000	201,0000	25,00000	358,0000	672,0000

Zdroj: vlastní zpracování v programu STATISTICA 12, CVVM

Příloha 42 - Test závislosti - názory české veřejnosti na podnikání cizinců na území ČR podle čistého měsíčního osobního příjmu

Statist.	Statist. : Podnikání cizinců(3) x Čistý měsíční		
	Chí-kvadr.	sv	p
Pearsonův chí-kv.	6,384938	df=6	p=,38148
M-V chí-kvadr.	6,322414	df=6	p=,38806

Zdroj: vlastní zpracování v programu STATISTICA 12, CVVM

Příloha 43 - Kontingenční tabulka - názory české veřejnosti na zaměstnávání cizinců podle pohlaví

Kontingenční tabulka (x2 test - zaměstnání.sta)						
Tab. :						
Pohlaví	Zaměstnávání cizinců rozhodně ano	Zaměstnávání cizinců spíše ano	Zaměstnávání cizinců spíše ne	Zaměstnávání cizinců rozhodně ne	Zaměstnávání cizinců nevím	Řádk. součty
muž	20	155	203	99	39	516
žena	26	165	218	94	58	561
Vš.skup.	46	320	421	193	97	1077

Zdroj: vlastní zpracování v programu STATISTICA 12, CVVM

Příloha 44 - Tabulka očekávaných četností - názory české veřejnosti na zaměstnávání cizinců v ČR podle pohlaví

Kontingenční tabulka (x2 test - zaměstnání.sta)						
Tab. :						
Pohlaví	Zaměstnávání cizinců rozhodně ano	Zaměstnávání cizinců spíše ano	Zaměstnávání cizinců spíše ne	Zaměstnávání cizinců rozhodně ne	Zaměstnávání cizinců nevím	Řádk. součty
muž	20	155	203	99	39	516
žena	26	165	218	94	58	561
Vš.skup.	46	320	421	193	97	1077

Zdroj: vlastní zpracování v programu STATISTICA 12, CVVM

Příloha 45 - Test závislosti - názory české veřejnosti na zaměstnávání cizinců podle pohlaví

Statist.	Statist. : Pohlaví(2) x Zaměstnávání cizinců		
	Chí-kvadr.	sv	p
Pearsonův chí-kv.	3,606807	df=4	p=,46182
M-V chí-kvadr.	3,626548	df=4	p=,45890

Zdroj: vlastní zpracování v programu STATISTICA 12, CVVM

Příloha 46 - Kontingenční tabulka - názory české veřejnosti na zaměstnávání cizinců podle věku

Kontingenční tabulka (x2 test - zaměstnání.sta)						
Tab. :						
Věk	Zaměstnávání cizinců rozhodně ano	Zaměstnávání cizinců spíše ano	Zaměstnávání cizinců spíše ne	Zaměstnávání cizinců rozhodně ne	Zaměstnávání cizinců nevím	Řádk. součty
pod 25	12	36	63	21	17	149
25-40	15	96	118	53	23	305
41-60	12	104	140	66	34	356
nad 60	7	84	100	53	23	267
Vš.skup.	46	320	421	193	97	1077

Zdroj: vlastní zpracování v programu STATISTICA 12, CVVM

Příloha 47 - Tabulka očekávaných četností - názory české veřejnosti na zaměstnávání cizinců v ČR podle věku

Souhrnná tab.: Očekávané četnosti (x2 test - zaměstnání.sta)						
Pearsonův chí-kv. : 14,1682, sv=12, p=,290095						
Věk	Zaměstnávání cizinců rozhodně ano	Zaměstnávání cizinců spíše ano	Zaměstnávání cizinců spíše ne	Zaměstnávání cizinců rozhodně ne	Zaměstnávání cizinců nevím	Řádk. součty
pod 25	6,36397	44,2711	58,2442	26,7010	13,41968	149,000
25-40	13,02693	90,6221	119,2247	54,6565	27,46982	305,000
41-60	15,20520	105,7753	139,1606	63,7957	32,06314	356,000
nad 60	11,40390	79,3315	104,3705	47,8468	24,04735	267,000
Vš.skup.	46,00000	320,0000	421,0000	193,0000	97,00000	1077,000

Zdroj: vlastní zpracování v programu STATISTICA 12, CVVM

Příloha 48 - Test závislosti - názory české veřejnosti na zaměstnávání cizinců podle věku

Statist.	Statist. : Věk(4) x Zaměstnávání cizinců(5)		
	Chí-kvadr.	sv	p
Pearsonův chí-kv.	14,16822	df=12	p=,29010
M-V chí-kvadr.	13,57248	df=12	p=,32884

Zdroj: vlastní zpracování v programu STATISTICA 12, CVVM

Příloha 49 - Kontingenční tabulka - názory české veřejnosti na zaměstnávání cizinců podle vzdělání

Kontingenční tabulka (x2 test - zaměstnání.sta)						
Tab. :						
Vzdělání	Zaměstnávání cizinců rozhodně ano	Zaměstnávání cizinců spíše ano	Zaměstnávání cizinců spíše ne	Zaměstnávání cizinců rozhodně ne	Zaměstnávání cizinců nevím	Řádk. součty
vyučení	3	58	101	45	18	225
střední bez maturity	4	42	63	29	13	151
střední odborné s maturitou	12	68	79	38	29	226
gymnázium s maturitou	9	35	43	15	7	109
vyšší odborné	12	70	53	23	9	167
základní	6	45	81	42	21	195
Vš.skup.	46	318	420	192	97	1073

Zdroj: Vlastní zpracování v programu STATISTICA 12, CVVM

Příloha 50 - Tabulka očekávaných četností - názory české veřejnosti na zaměstnávání cizinců v ČR podle vzdělání

Souhrnná tab.: Očekávané četnosti (x2 test - zaměstnání.sta)						
Pearsonův chí-kv. : 45,4365, sv=20, p=,000963						
Vzdělání	Zaměstnávání cizinců rozhodně ano	Zaměstnávání cizinců spíše ano	Zaměstnávání cizinců spíše ne	Zaměstnávání cizinců rozhodně ne	Zaměstnávání cizinců nevím	Řádk. součty
vyučení	9,64585	66,6822	88,0708	40,2610	20,34017	225,000
střední bez maturity	6,47344	44,7512	59,1053	27,0196	13,65051	151,000
střední odborné s maturitou	9,68872	66,9786	88,4623	40,4399	20,43057	226,000
gymnázium s maturitou	4,67288	32,3038	42,6654	19,5042	9,85368	109,000
vyšší odborné	7,15937	49,4930	65,3681	29,8826	15,09692	167,000
základní	8,35974	57,7912	76,3281	34,8928	17,62815	195,000
Vš.skup.	46,00000	318,0000	420,0000	192,0000	97,00000	1073,000

Zdroj: Vlastní zpracování v programu STATISTICA 12, CVVM

Příloha 51 - Test závislosti - názory české veřejnosti na zaměstnávání cizinců podle vzdělání

Statist.	Statist. : Vzdělání(6) x Zaměstnáván		
	Chí-kvadr.	sv	p
Pearsonův chí-kv.	45,43649	df=20	p=,00096
M-V chí-kvadr.	45,50526	df=20	p=,00094
Fí	,2057797		
Kontingenční koeficient	,2015565		
Cramér. V	,1028899		

Zdroj: Vlastní zpracování v programu STATISTICA 12, CVVM

Příloha 52 - Kontingenční tabulka - názory české veřejnosti na zaměstnávání cizinců podle čistého měsíčního osobního příjmu

Kontingenční tabulka (x2 test - zaměstnání.sta)					
Tab. :					
Zaměstnávání cizinců	Čistý měsíční osobní příjem nemá příjem	Čistý měsíční osobní příjem pod 15000	Čistý měsíční osobní příjem do 30000	Čistý měsíční osobní příjem nad 30000	Řádk. součty
nevím	11	40	13	1	65
ano	28	115	90	16	249
ne	53	218	124	9	404
Vš.skup.	92	373	227	26	718

Zdroj: Vlastní zpracování v programu STATISTICA 12, CVVM

Příloha 53 - Tabulka očekávaných četností - názory české veřejnosti na zaměstnávání cizinců v ČR podle čistého měsíčního osobního příjmu

Souhrnná tab.: Očekávané četnosti (x2 test - zaměstnání.sta)					
Pearsonův chí-kv. : 17,2735, sv=6, p=,008329					
Zaměstnávání cizinců	Čistý měsíční osobní příjem nemá příjem	Čistý měsíční osobní příjem pod 15000	Čistý měsíční osobní příjem do 30000	Čistý měsíční osobní příjem nad 30000	Řádk. součty
nevím	8,32869	33,7674	20,5501	2,35376	65,0000
ano	31,90529	129,3552	78,7228	9,01671	249,0000
ne	51,76602	209,8774	127,7270	14,62953	404,0000
Vš.skup.	92,00000	373,0000	227,0000	26,00000	718,0000

Zdroj: Vlastní zpracování v programu STATISTICA 12, CVVM

Příloha 54 - Test závislosti - názory české veřejnosti na zaměstnávání cizinců podle čistého osobního měsíčního příjmu

Statist.	Statist. : Zaměstnávání cizinců(3) x Č		
	Chí-kvadr.	sv	p
Pearsonův chí-kv.	17,27348	df=6	p=,00833
M-V chí-kvadr.	17,10008	df=6	p=,00892
Fí	,1551057		
Kontingenční koeficient	,1532729		
Cramér. V	,1096763		

Zdroj: vlastní zpracování v programu STATISTICA 12, CVVM